

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΔΙ.Κ.Σ.Ο.Ε.)

**«Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ»**

Πτυχιακή Εργασία

Εισηγητής: Παπαχρήστου Μαρία

Σπουδαστές: Παραστατίδης Θωμάς (Α.Μ. 10845)

Πραντάλου Παναγιώτα (Α.Μ. 10313)

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΔΙ.Κ.Σ.Ο.Ε.)

**«Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ»**

Πτυχιακή Εργασία

Εισηγητής: Παπαχρήστου Μαρία

Σπουδαστές: Παραστατίδης Θωμάς (Α.Μ. 10845)

Πραντάλου Παναγιώτα (Α.Μ. 10313)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
1.1 ΑΠΟ ΤΗΝ GATT ΣΤΟΝ ΠΟΕ.....	7
1.2 ΚΥΚΛΟΙ GATT ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
2.1 ΟΙ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ.....	12
2.2 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	14
2.3 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ.....	14
2.4 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
3.1 ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΥΜΦΩΝΕΙΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ.....	16
3.2 ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ.....	16
3.3 ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΓΥΡΟΥ ΔΟΗΑ.....	19
3.4 ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (GATS).....	23
3.5 ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ.....	26
3.6 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΤΥΧΕΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.....	30
3.7 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	35
3.8 ΚΥΡΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ GATT ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ.....	35
3.9 ΟΙ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ ΤΗΣ GATT (ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ).....	38
3.10 Ο ΓΥΡΟΣ ΤΗΣ ΟΥΡΟΥΤΟΥΑΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	41
3.11 ΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΓΑΘΩΝ.....	42

3.12 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ.....	46
3.13 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΤΟΎΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	47
3.14 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.....	48
3.15 ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΤΟΎΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ (SPS).....	49
3.16 ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (GMOS).....	50
3.17 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (TBT).....	56
3.18 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
4.1 ΟΙ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΚΙΝΑ.....	57
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	83

ΠΙΝΑΚΕΣ-ΕΙΚΟΝΕΣ

Πίνακας

Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	26
---	-----------

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή αυτή περιλαμβάνει περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ιδρύθηκε το 1995 μετά την ολοκλήρωση του διαπραγματευτικού "Γύρου της Ουρουγουάης", ως ο τρίτος πυλώνας της μεταπολεμικής οικονομικής τάξης. Παρόλο που παρουσιάζεται ως απλή συνέχιση της GATT, ο ΠΟΕ στην πραγματικότητα εισήγαγε μια θεμελιώδη αλλαγή στην οργάνωση του παγκόσμιου εμπορίου.

Τα τελευταία χρόνια τα μέλη του ΠΟΕ επικέντρωσαν τις προσπάθειές τους στην βελτίωση των συνθηκών στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες στα πλαίσια του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Μέτρα που πάρθηκαν στο πλαίσιο του ΠΟΕ μπορεί να βοηθήσει τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες να αυξήσουν τις εξαγωγές σε άλλες χώρες του ΠΟΕ και να γίνουν ελκυστικές σε επενδύσεις." (από την ιστοσελίδα του ΠΟΕ) (www.wto.org)

Στόχος του είναι να ενισχύσει τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μελών του και να χρησιμεύσει εκτός των άλλων και ως forum για τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις. Οι περισσότερες χώρες της γης είναι μέλη του ΠΟΕ, ο οποίος αποτελεί τον μόνο διεθνή οργανισμό που ελέγχει το εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ των χωρών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ως ανεξάρτητος παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου ενισχύει τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μελών του και να χρησιμεύει εκτός των άλλων και ως φόρουμ για τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις. Οι περισσότερες χώρες της γης είναι μέλη του ΠΟΕ, ο οποίος αποτελεί τον μόνο διεθνή οργανισμό που ελέγχει το εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ των χωρών.

Στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου πραγματοποιούνται οι εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στα μέλη σε θέματα που καλύπτονται σε όλες τις συμφωνίες που περιλαμβάνει. Χρησιμεύει ως πλαίσιο (forum) της διεξαγωγής των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων ανάμεσα στα μέλη του. Διαχειρίζεται το μνημόνιο συμφωνίας για την επίλυση των διαφορών. Διαχειρίζεται τον Μηχανισμό Εξέτασης της Εμπορικής Πολιτικής (ΜΕΕΠ), και Συνεργάζεται με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΑΠΟ ΤΗΝ GATT ΣΤΟΝ ΠΟΕ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, είναι ένας ανεξάρτητος παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου που ιδρύθηκε το 1995 και στον οποίο ανήκουν όλα τα μέχρι τότε μέλη της GATT. Στόχος του είναι να ενισχύσει τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μελών του και να χρησιμεύσει εκτός των άλλων και ως forum για τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις. Οι περισσότερες χώρες της γης είναι μέλη του ΠΟΕ, ο οποίος αποτελεί τον μόνο διεθνή οργανισμό που ελέγχει το εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ των χωρών¹.

Δηλαδή ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (World Trade Organization) είναι ο μοναδικός διεθνής οργανισμός που ασχολείται με τους κανόνες που διέπουν το εμπόριο μεταξύ των χωρών. Περιλαμβάνει μια σειρά από συμφωνίες, αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων της μεγάλης πλειοψηφίας των χωρών της παγκόσμιας κοινότητας και έχουν επικυρωθεί από τα εθνικά κοινοβούλια. Ο σκοπός του οργανισμού είναι η διευκόλυνση τόσο των παραγωγών αγαθών και υπηρεσιών, όσο και εξαγωγέων και εισαγωγέων. Η Έδρα του Οργανισμού βρίσκεται στην Γενεύη της Ελβετίας. Ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995 ως συνέχεια της Γενικής Συμφωνίας Εμπορίου και Δασμών². Στο τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, ξεκίνησαν διάφορες διεθνείς διαπραγματεύσεις σε μία προσπάθεια των κρατών να αναθερμάνουν τις σχέσεις μεταξύ τους. Μία από τις πιο σημαντικές διαπραγματευτικές διαδικασίες ήταν αυτή που έγινε στην Αβάνα της Κούβας το 1947, στο πλαίσιο της διεθνούς συνάντησης για το εμπόριο και την ανάπτυξη του Ο.Η.Ε.

Τον Οκτώβριο του 1947 είκοσι τρεις χώρες υπογράφουν τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) στη Γενεύη της Ελβετίας, για να προσπαθήσουν να δώσουν μια πρόωρη ώθηση μέχρι στην απελευθέρωση εμπορίου.

¹ Από <http://www.infosoc.gr>

² <http://el.wikipedia.org>

Το Νοέμβριο του 1947 οι εκπρόσωποι από 56 χώρες συναντιούνται στην Αβάνα, Κούβα, για να αρχίσουν το χάρτη ενός προτεινόμενου διεθνούς εμπορικού οργανισμού (ΙΤΟ).

- Την 1 Ιανουαρίου 1948-η ΓΣΔΕ το 1947 τίθεται σε ισχύ.
- Το Μάρτιο του 1948-υπογράφηκε ο χάρτης του ΙΤΟ αλλά το απέρριψε η αμερικανική. Έτσι η ΓΣΔΕ έγινε το μόνο διεθνές όργανο που κυβερνά το παγκόσμιο εμπόριο.
- Το 1949-ξεκινά ο δεύτερος κύκλος ΓΣΔΕ των εμπορικών συζητήσεων που διοργανώνεται στο Annecy της Γαλλίας.
- Το 1950-ξεκίνησε ο τρίτος κύκλος ΓΣΔΕ που έγινε στο Torquay της Αγγλίας.
- Το 1956-ο κύκλος της Γενεύης που ολοκληρώνεται σε Μάιο το 1956, με συνέπεια \$2,5 δισεκατομμύρια στις μειώσεις δασμολογίων.
- Το 1960-1962-ξεκινά ο πέμπτος κύκλος ΓΣΔΕ που ονομάζεται στην τιμή του 57ου γραμματέα του Ηνωμένου τμήματος του Υπουργείου Οικονομικών Ντάγκλας Dillon που πρότεινε τις διαπραγματεύσεις.
- Το 1964-1969-ξεκινά ο κύκλος Kennedy, που ονομάζεται προς τιμή τον πρώην αμερικανικό Πρόεδρο, επιτυγχάνει τις περικοπές δασμολογίων αξίας \$40 δισεκατομμυρίων από το παγκόσμιο εμπόριο.
- Το 1973-1979-ξεκινά ο έβδομος κύκλος, που προωθείται στο Τόκιο, Ιαπωνία, αποτελέσματα να μειώσει όχι μόνο τα δασμολόγια αλλά τους εμπορικούς περιορισμούς.
- Επίσης 1986-1994-οι εμπορικοί υπουργοί ΓΣΔΕ προωθούν το Γύρο της Ουρουγουάης στο Punta Del Este της Ουρουγουάης προσπαθώντας να ξεκινήσουν το πιο φιλόδοξο και εκτεταμένο εμπορικό κύκλο³.

Μέχρι το Γύρο Ουρουγουάης, ο γεωργικός τομέας ετύγχανε ιδιαίτερης αντιμετώπισης, με την έννοια ότι γι' αυτόν προβλέπονταν τόσο μόνιμες όσο και προσωρινές εξαιρέσεις. Με την πάροδο των ετών, όμως, η σημασία της γεωργίας στις αναπτυγμένες χώρες υποχώρησε σταδιακά, οι αποδόσεις και τα επίπεδα διατροφικής ασφάλειας αυξήθηκαν θεαματικά και πολλές αναπτυγμένες χώρες, ιδίως οι Ευρωπαϊκές, από καθαροί εισαγωγείς τροφίμων μετατράπηκαν σε καθαρούς

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Chronology_of_WTO%27s_key_events

εξαγωγείς. Παράλληλα στις αναπτυγμένες χώρες δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στο μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών τόσο των αναπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών για τα βιομηχανικά προϊόντα αλλά και για τομείς κυρίως των υπηρεσιών (ασφάλειες, τράπεζες, τηλεπικοινωνίες κλπ)⁴.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το πρώτο βήμα για την απελευθέρωση των αγορών των γεωργικών προϊόντων έγινε με τη γεωργική συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης, το 1995, που αποτέλεσε την πρώτη αμιγώς γεωργική συμφωνία σε πολυμερές επίπεδο, για την περίοδο μέχρι το 2000.

Το 1986-1994 ΓΑΤΤ οι διαπραγματεύσεις καταλήγουν στη συμφωνία του Μαρακές που ιδρύει τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ). Την 1 Ιανουαρίου 1995 ο ΠΟΕ μπήκε στην ύπαρξη.

Το Μάιο του 1995 ο Renato Ruggiero γίνεται Γενικός Διευθυντής για τέσσερα έτη. Από τις 9 Δεκεμβρίου - 13 Δεκεμβρίου του 1996 - η εναρκτήρια υπουργική διάσκεψη πραγματοποιήθηκε στην Σιγκαπούρη. Διαφωνίες ανέκυψαν μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών για πάνω από τεσσάρων ζητήματα τα οποία και αναφέρονται ως "ζητήματα Σιγκαπούρης". Το Μάιο 18-Μάιος 20 του 1998 έγινε η δεύτερη υπουργική διάσκεψη στη Γενεύη της Ελβετίας. Την 1 Σεπτεμβρίου 1999 ο Mike Moore γίνεται Γενικός Διευθυντής. Η θέση έχει αμφισβητηθεί σκληρά, τελικά υπήρξε συμβιβασμός με το Mike Moore να παίρνει μισή από την εξαετή θητεία και το Supachai Panitchprakdi να παίρνει το άλλο ήμισυ.

Τις 30η Νοεμβρίου-3 Δεκεμβρίου του 1999 πραγματοποιείται η τρίτη υπουργική διάσκεψη στο Σιάτλ (Η.Π.Α.). Η ίδια η διάσκεψη τελειώνει με την αποτυχία, με τις ογκώδεις διαδηλώσεις και ταραχές (τουλάχιστον 30.000 διαμαρτυρόμενοι αναστατώνουν τη σύνοδο κορυφής) επιστώντας την παγκόσμια προσοχή.

Από 9 Νοεμβρίου έως 13 Νοεμβρίου του 2001-πραγματοποιείται η τέταρτη υπουργική διάσκεψη στη Doha (Κατάρ). Τα μέλη του ΠΟΕ συμφωνούν στην

⁴ www.minagric.gr

ημερήσια διάταξη ανάπτυξης Doha (DDA ή ακριβώς κύκλος Doha), ο ένατος εμπορικός κύκλος που προορίζεται να ανοίξει τις διαπραγματεύσεις για το άνοιγμα των αγορών στα γεωργικά, κατασκευασμένα αγαθά, και τις υπηρεσίες. Η διάσκεψη εκδίδει τη διακήρυξη Doha.

Τη 11η Δεκεμβρίου του 2001 η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας προσχωρεί στον ΠΟΕ μετά από 15 έτη διαπραγματεύσεων (ο μακρύτερος στην ιστορία ΓΣΔΕ). Την 1η Ιανουαρίου του 2002 η Ταϊβάν ενώνει με το όνομα το "χωριστό έδαφος τελωνείου της Ταϊβάν, Penghu, Kinmen και Matsu".

Τον Αύγουστο του 2002 οι κανόνες του ΠΟΕ υπέρ της Ε.Ε. στη σειρά του με την αμερικανική κυβέρνηση πέρα από το φόρο σπάζουν για τους αμερικανικούς εξαγωγείς. Η Ε.Ε. παίρνει την άδεια για να επιβάλει \$4 δισεκατομμύρια κυρώσεις ενάντια στις Η.Π.Α., οι υψηλότερες αποζημιώσεις που είχαν ποτέ επιδικαστεί μέσα στα πλαίσια του ΠΟΕ.

Την 1η Σεπτεμβρίου του 2002 ο πρώην ταϊλανδικός αναπληρωτής πρωθυπουργός Supachai Panitchprakdi αρχίζει μία τρίχρονη θητεία όρο ως Γενικός Διευθυντής. Είναι ο πρώτος στον ΠΟΕ που προέρχεται από ένα αναπτυσσόμενο έθνος.

Τον Σεπτέμβριο του 2003 ο ΠΟΕ αναγγέλλει τη διαπραγμάτευση που στοχεύει στη δυνατότητα πρόσβασης των αναπτυσσόμενων χωρών σε φτηνά φάρμακα. Οι αντιπροσωπείες ενίσχυσης εκφράζουν την απογοήτευση στη διαπραγμάτευση.

1.2 ΚΥΚΛΟΙ GATT ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

Η GATT ήταν το μόνο πολύπλευρο όργανο του διεθνούς εμπορίου από το 1948 έως ότου καθιερώθηκε ο ΠΟΕ σε 1995⁵. Παρά τις προσπάθειες στα μέσα της δεκαετίας του '50 και της δεκαετίας του '60 για να δημιουργηθεί κάποια μορφή θεσμικού μηχανισμού για το διεθνές εμπόριο, η GATT συνέχισε να λειτουργεί για

⁵ http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm

σχεδόν μισό αιώνα ως ημι-θεσμοποιημένο πολύπλευρο καθεστώς συνθήκης σε προσωρινή βάση⁶.

Η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) δημιουργήθηκε αρχικά από τη διάσκεψη του Bretton Woods ως τμήμα ενός μεγαλύτερου σχεδίου για την οικονομική ανάκαμψη μετά από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Ο κύριος σκοπός της ΓΣΔΕ ήταν να μειώσει τα εμπόδια στο διεθνές εμπόριο. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της μείωσης των δασμολογικών εμποδίων, των ποσοτικών περιορισμών και των επιχορηγήσεων στο εμπόριο μέσω μιας σειράς διαφορετικών συμφωνιών. Η ΓΣΔΕ ήταν μια συμφωνία, όχι μια οργάνωση. Αρχικά, η ΓΣΔΕ θα γινόταν πλήρης διεθνής οργανισμός όπως την Παγκόσμια Τράπεζα ή το ΔΝΤ. Εντούτοις, η συμφωνία δεν επικυρώθηκε, έτσι η ΓΣΔΕ παρέμεινε απλά μια συμφωνία. Οι ρόλοι της ΓΣΔΕ έχουν αντικατασταθεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου που ιδρύθηκε μέσω του τελικού κύκλου των διαπραγματεύσεων στις αρχές της δεκαετίας του '90. Η ιστορία της ΓΣΔΕ μπορεί να διαιρεθεί σε τρεις φάσεις: ο πρώτος, από το 1947 μέχρι τον κύκλο Torquay, που αφορά κατά ένα μεγάλο μέρος ποια προϊόντα θα καλύπτονταν από τη συμφωνία και το πάγωμα των δασμολογίων.

Μια δεύτερη φάση, που καλύπτει τρεις κύκλους, από το 1959 ως το 1979, που εστιάζονται στη μείωση των δασμολογίων. Η τρίτη φάση, που αποτελείται μόνο από το Γύρο της Ουρουγουάης από το 1986 ως το 1994, με την οποία επεκτείνεται η συμφωνία πλήρως στις νέες περιοχές όπως η πνευματική ιδιοκτησία, οι υπηρεσίες, το κεφάλαιο, και η γεωργία. Από αυτόν τον κύκλο ο ΠΟΕ γεννήθηκε⁷.

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/World_Trade_Organization#_ref-F17_0

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/General_Agreement_on_Tariffs_and_Trade

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 ΟΙ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Εκτός από τις συμφωνίες που έγιναν στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης υπάρχουν και συμφωνίες των οποίων η σύναψη έγινε σε μεταγενέστερο στάδιο υπό την αιγίδα του ΠΟΕ(Παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου).

Η πρώτη συμφωνία αφορούσε το καθεστώς των συναλλαγών αγροτικών προϊόντων. Οι ρυθμίσεις για το εμπόριο των αγροτικών προϊόντων έχουν ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Θεσμοθετείται για πρώτη φορά η απελευθέρωση των συναλλαγών αγροτικών προϊόντων και προβλέπονται υποχρεώσεις σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές, τη σταδιακή μείωση των κρατικών ενισχύσεων στην παραγωγή και τον περιορισμό των επιδοτήσεων στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων. Με τη συμφωνία αυτή προβλεπόταν η μείωση κατά το 21% των επιδοτούμενων ποσοτήτων αγροτικών προϊόντων και κατά 36% των δαπανών των εν λόγω προϊόντων.

Το καθεστώς των συναλλαγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων αφορά την επόμενη συμφωνία για το εμπόριο. Στόχος της συμφωνίας αυτής ήταν η επανένταξη των συναλλαγών στον εν λόγω τομέα στο πολυμερές εμπορικό σύστημα μέσω της βαθμιαίας κατάργησης τόσο των μονομερών ποσοτικών όσο και των περιορισμών που περιέχονται σε διμερείς διακανονισμούς. Η συμφωνία αυτή θέσπισε ένα μεταβατικό καθεστώς διάρκειας 10 ετών το οποίο θα αντικαθιστούσε την Πολυϊνική Συμφωνία και το οποίο θα οδηγούσε στην εφαρμογή και στο εμπόριο των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων του γενικού Δικαίου της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, χωρίς εξαιρέσεις και διακρίσεις. Η εφαρμογή της συμφωνίας προβλέπεται ότι θα οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές στις διεθνείς συναλλαγές των συγκεκριμένων προϊόντων λαμβάνοντας υπ'όψιν όμως και το σχόλιο του Μυρογιάννη, ότι τα αποτελέσματα θα φανούν κατά τα τέλη της μεταβατικής περιόδου, ενώ τα μέτρα διασφάλισης θα εφαρμοσθούν σε μεγάλο βαθμό. Τέλος, προβλέπεται αύξηση προσφυγής στους αμυντικούς μηχανισμούς αντιντάμπινγκ.

Η τρίτη συμφωνία αναφέρεται στις επιδοτήσεις και τα Αντισταθμιστικά Μέτρα. Προσυπογράφεται αναγκαστικά από όλα τα κράτη που συμμετέχουν στον ΠΟΕ. Οι επιδοτήσεις πρέπει να ενισχύονται οικονομικά από το κράτος. Για να ισχύει όμως αυτό, το Δημόσιο είναι αναγκαίο να ενεργεί με τρόπο που συνεπάγεται με άμεση μεταφορά κεφαλαίων ή παραιτείται από απαίτηση και δεν εισπράττει οφειλή, η οποία πρέπει να αποδοθεί σε αυτό. Επίσης υπάρχει χρηματοδότηση όταν το Δημόσιο παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες ή αγοράζει αγαθά, καθώς επίσης όταν καταβάλλει ποσά σε κάποιο σύστημα χρηματοδοτήσεων.

Βασικό στοιχείο της επιδότησης είναι ο ατομικός της χαρακτήρας, δηλαδή η παροχή της ατομικά προς συγκεκριμένη επιχείρηση ή ομάδα επιχειρήσεων ή προς συγκεκριμένο κλάδο παραγωγής. Υπάρχουν οι απαγορευμένες επιδοτήσεις οι οποίες έχουν ατομικό χαρακτήρα και η παροχή τους απαγορεύεται ρητά, υπάρχουν όμως και κανόνες σχετικά με μια άλλη κατηγορία επιδοτήσεων κατά τις οποίες ένα κράτος βλάπτει τα συμφέροντα άλλων κρατών μελών του ΠΟΕ και ειδικότερα προκαλεί ζημία στον κλάδο παραγωγής άλλων κρατών μελών καθώς και στα συμφέροντα τους.

Η συμφωνία αντιντάμπινγκ υπεγράφη στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης με την οποία θεσπίζονται πιο αυστηροί κανόνες για τον καθορισμό της ύπαρξης και τον υπολογισμό ντάμπινγκ. Το ζήτημα σχετικά με την εφαρμογή της συμφωνίας αυτής και γενικότερα με τις πρακτικές αντιντάμπινγκ αποτέλεσε αντικείμενο διαβουλεύσεων και στην Υπουργική Συνδιάσκεψη του ΠΟΕ στο Σιάτλ, το 1991. Οι αναπτυσσόμενες χώρες κατηγόρησαν τα βιομηχανικά κράτη ότι επέβαλαν μέτρα αντιντάμπινγκ με σκοπούς καθαρά προστατευτικούς.

Τα φτωχά κράτη εναπόθεσαν τις ελπίδες τους στην Κοινότητα που συμφώνησε να θεσπιστούν κανόνες που θα έθεταν προϋποθέσεις για την προσφυγή σε μέτρα αντιντάμπινγκ. Η πρόταση αυτή απορρίφθηκε από τις Η.Π.Α. που ήταν αντίθετες στα μέτρα αυτά.

2.2 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Τα μέτρα θεωρούνται ένα από τα στοιχεία-κλειδιά της απελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών και της ανάγκης των κρατών να λάβουν μέτρα προστασίας των παραγωγών τους όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν. Τα μέτρα προστασίας-διασφάλισης που λαμβάνονται από ένα κράτος συνίστανται είτε στην αναστολή μιας δέσμευσης που το εν λόγω κράτος έχει αναλάβει είτε στην ανάκληση ή τροποποίηση μιας παραχώρησης στην οποία έχει προβεί το κράτος αυτό προς τα άλλα κράτη είτε στην επιβολή ποσοτικών περιορισμών στις εισαγωγές.

Στο άρθρο 2 Παρ.1 της συμφωνίας προβλέπεται η δυνατότητα ενός κράτους μέλους του ΠΟΕ να λάβει και να εφαρμόσει μέτρα διασφάλισης έναντι συγκεκριμένου προϊόντος, στην περίπτωση που το προϊόν αυτό έχει εισαχθεί στο έδαφός του σε τόσο μεγάλες ποσότητες, είτε σε απόλυτα μεγέθη είτε συγκριτικά με την εγχώρια παραγωγή, ώστε προκαλείται ή δημιουργείται ο κίνδυνος να προκληθεί σοβαρή ζημία στον εγχώριο κλάδο παραγωγής ομοειδών ή ευθέως ανταγωνιστικών προϊόντων.

2.3 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Από το 1995 είχαν ξεκινήσει συζητήσεις για τη σύναψη συμφωνίας η οποία θα καταργούσε τους περιορισμούς και τα εμπόδια στις συναλλαγές των προϊόντων της τεχνολογίας πληροφοριών. Στη συνδιάσκεψη του ΠΟΕ οι υπουργοί μελών του ΠΟΕ δήλωσαν ότι το εμπορικό καθεστώς κάθε μέλους θα έπρεπε με κάποιο τρόπο να αυξάνει τις ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά για τα προϊόντα της τεχνολογίας πληροφοριών.

Η σταδιακή κατάργηση των περιορισμών δασμολογικής ή μη φύσεως στο εμπόριο των προϊόντων τεχνολογίας πληροφοριών καθώς και τηλεπικοινωνιακού υλικού θα άρχιζε να εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1997 με αώτερο στόχο την κατάργηση των δασμών από την 1η Ιανουαρίου 2000, σε προϊόντα όπως τα τηλέφωνα, οι ραπτομηχανές και διάφορα άλλα.

2.4 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι διαπραγματεύσεις που θα ρύθμιζαν την αγορά των τηλεπικοινωνιών συνεχίσθηκαν και μετά το 1995. Η πιο σημαντική συμφωνία στον τομέα αυτό, επεδίωκε την ουσιαστική απελευθέρωση της αγοράς τηλεπικοινωνιών. Η συμφωνία αυτή ήταν πολύ σημαντική.

Οι μεγάλες τηλεπικοινωνιακές δυνάμεις, οι Η.Π.Α., η Κοινότητα και η Ιαπωνία που συγκεντρώνουν το 75% του παγκόσμιου κύκλου εργασιών του κλάδου, συμφώνησαν να απελευθερώσουν τις βασικές υπηρεσίες τους. Η συμφωνία προβλέπει την απελευθέρωση πλήθους υπηρεσιών, όπως η διεθνής και υπεραστική τηλεφωνία, η διακίνηση μηνυμάτων φαξ, η παροχή υπηρεσιών με μισθωμένα κυκλώματα, οι δορυφορικές επικοινωνίες και η κινητή τηλεφωνία, καθώς και οι εταιρίες τηλε-ειδοποίησης. Οι εταιρείες των άλλων κρατών όχι μόνο θα ανταγωνίζονται τους εθνικούς φορείς σε ισότιμη βάση αλλά θα μπορούν να ζητούν να τους παρέχεται κάθε αναγκαία διασύνδεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΥΜΦΩΝΕΙΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

Ο ΠΟΕ επιτηρεί περίπου 60 διαφορετικές συμφωνίες που έχουν το νομικό καθεστώς των διεθνών νομικών κειμένων. Οι χώρες μέλη πρέπει να υπογράψουν και να επικυρώσουν όλες τις συμφωνίες του ΠΟΕ για την προσθήκη. Ένας κατάλογος συμφωνιών του ΠΟΕ μπορεί να βρεθεί ότι εδώ η συζήτηση Α. Μερικές από τις σημαντικότερες συμφωνίες ακολουθεί.

3.2 ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΓΥΡΟΥ ΤΗΣ ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗΣ

Η συμφωνία για τη γεωργία είναι μια διεθνής συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Συζητήθηκε κατά τη διάρκεια του Γύρου της Ουρουγουάης της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, και τέθηκε σε ισχύ με την καθιέρωση του ΠΟΕ την 1η Ιανουαρίου, το 1995⁸.

Η συμφωνία για τη γεωργία προβλέπει δεσμεύσεις, κανόνες και πειθαρχίες σε 3ις "πυλώνες". Οι πυλώνες αυτοί είναι: ο πυλώνας της πρόσβασης στην αγορά, που αφορά κυρίως τους δασμούς, του ανταγωνισμού στις εξαγωγές, που αφορά στις εξαγωγικές επιδοτήσεις και αυτός της εσωτερικής στήριξης, που έχει να κάνει με τις επιδοτήσεις στους παραγωγούς. Με βάση αυτά που συμφωνήθηκαν, τα μέλη του ΠΟΕ υποχρεώνονται να προσαρμόσουν την αγροτική τους πολιτική⁹.

Α ΠΥΛΩΝΑΣ: ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Η προστασία από τις εισαγωγές διασφαλίζεται πλέον μόνο με δασμούς, αφού τα μη δασμολογικά μέτρα, όπως για παράδειγμα οι ποσοτικοί περιορισμοί στις εισαγωγές ή τα αντισταθμιστικά τέλη που προέβλεπε η ΚΑΠ, μετατράπηκαν σε ισοδύναμους δασμούς με μία διαδικασία που ονομάστηκε δασμοποίηση. Η επαναφορά τους ή και η επιβολή νέων απαγορεύτηκε από τη συμφωνία. Μετά τη δασμοποίηση καθορίστηκαν σταδιακές μειώσεις των δασμών (κάτι που αποτελεί

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Agriculture

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/World_Trade_Organization#_ref-F17_0

βασικό κανόνα της GATT), ενώ επίσης κάθε συμβαλλόμενο κράτος ανέλαβε και δεσμεύσεις για το ποσοστό της εσωτερικής του κατανάλωσης που θα καλύπτεται από εισαγόμενα προϊόντα (δεσμεύσεις ελάχιστης πρόσβασης στην αγορά). Για την αποφυγή πρόκλησης σοβαρών διαταραχών στην εσωτερική αγορά προβλέφθηκε η δυνατότητα επιβολής υπό ορισμένους όρους πρόσθετων δασμών (ειδική ρήτρα διασφάλισης)¹⁰.

Β ΠΥΛΩΝΑΣ: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις, σύμφωνα με τους υποστηρικτές του ελεύθερου εμπορίου, αποτελούν τον κυριότερο παράγοντα που προκαλεί στρεβλώσεις στην παγκόσμια αγορά και μειώνει τις διεθνείς τιμές των αγροτικών προϊόντων. Ο καθορισμός δεσμεύσεων για τον περιορισμό τους αποτέλεσε κεντρικό στοιχείο των διαπραγματεύσεων του Γύρου Ουρουγουάης. Καθορίστηκαν συγκεκριμένα ποσοστά μείωσης τόσο του όγκου των επιδοτούμενων εξαγωγών, όσο και των δαπανών εξαγωγικών επιδοτήσεων. Παράλληλα προβλέφθηκαν περιορισμένοι κανόνες για την αποφυγή καταστρατήγησης των δεσμεύσεων μέσω έμμεσων εξαγωγικών ενισχύσεων.

Γ ΠΥΛΩΝΑΣ: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Ο τρίτος πυλώνας για την εσωτερική στήριξη αφορά στο σύνολο των μέτρων (ενισχύσεων-επιδοτήσεων) που προβλέπουν οι αγροτικές πολιτικές για την χρηματοδότηση του γεωργικού τομέα. Το βασικό στοιχείο είναι ο διαχωρισμός των επιδοτήσεων σε αυτές που προκαλούν διαταραχές και στρεβλώσεις στο διεθνές εμπόριο και πρέπει να μειωθούν. Οι επιδοτήσεις αυτές κατατάσσονται στο λεγόμενο *κεχριμπαρένιο κουτί*, για το οποίο τα μέλη του ΠΟΕ ανέλαβαν την υποχρέωση να το μειώσουν σταδιακά. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις στην παραγωγή, η στήριξη τιμών μέσω παρέμβασης κλπ.

Και σε επιδοτήσεις για τις οποίες δεν επιβάλλονται μειώσεις, γιατί δεν συνδέονται με την παραγωγή και το εμπόριο και επομένως δεν προκαλούνται στρεβλώσεις στις εμπορικές ροές. Αυτές κατατάσσονται στο λεγόμενο *πράσινο κουτί* και είναι για παράδειγμα οι ενισχύσεις στις επενδύσεις, τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, οι ενισχύσεις για την αγροτική έρευνα, ενώ σε αυτές

¹⁰ www.minagric.gr

περιλαμβάνονται και αυτό έχει σημασία για την αναθεώρηση της ΚΑΠ που αποφάσισε πρόσφατα η Ε.Ε. και οι αποδεσμευμένες ενισχύσεις.

Τέλος, οι επιδοτήσεις μπορεί να συνδέονται με ένα σύστημα περιορισμού της παραγωγής, π.χ. ποσοτώσεις, κι επομένως θεωρούνται ότι τα προβλήματα και οι στρεβλώσεις που προκαλούν στο διεθνές εμπόριο δεν είναι μεγάλα. Για τις επιδοτήσεις αυτές δεν επιβάλλονται μειώσεις, αφού διατηρούνται ως στάδιο μετάβασης από το κεχριμπαρένιο στο πράσινο κουτί. Κατατάσσονται στο λεγόμενο *μπλε κουτί* και σε αυτές περιλαμβάνονται οι ελλειμματικές πληρωμές (μέτρο ιδιαίτερα δημοφιλές στην πολιτική των Η.Π.Α.) και στρεμματικές ενισχύσεις και οι ενισχύσεις που χορηγούνται ανά ζώο (μέτρα της ΚΑΠ που υιοθετήθηκαν μετά την αναθεώρηση του 1992).

Κατά την συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης έγιναν επίπονες και σκληρές διαπραγματεύσεις και προέκυψε μετά μια "προσυμφωνία" μεταξύ Ε.Ε. και Η.Π.Α.. Η "προσυμφωνία" αυτή, που ονομάζεται «*συμβιβασμός Blair House*» έγινε δυνατή μετά την αναθεώρηση της ΚΑΠ του 1992, οι βασικές αρχές της οποίας ισχύουν ακόμα και αποτέλεσαν τη βάση και για την πρόσφατη αναθεώρηση της ΚΑΠ.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η συμφωνία για τη γεωργία έχει επικριθεί γιατί μειώθηκε η προστασία δασμολογίων για τους μικρούς αγρότες μιας βασικής πηγής εισοδήματος για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συγχρόνως, με τη συμφωνία για τη γεωργία και την άδεια των πλούσιων χωρών συνεχίστηκαν οι ογκώδεις επιχορηγήσεις στους αγρότες των ανεπτυγμένων χωρών κάτι που οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά¹¹.

Η συμφωνία για τη γεωργία έχει τέσσερις βασικές αδυναμίες: πρώτον, η προσανατολισμένη στις εξαγωγές προσέγγιση δίνει έμφαση στην επέκταση της παραγωγής και των εξαγωγών περισσότερο από το να βελτιώνει τη ζωή όσων συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή, δεύτερον, αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει τη δύναμη και επιρροή των πολυεθνικών επιχειρήσεων (σε όλα τα στάδια) στη

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Agriculture

δημιουργία της οποίας έχει συνεισφέρει, τρίτον, νομιμοποιεί το dumping, τέταρτον, «κλειδώνει» τις αναπτυσσόμενες χώρες σε ένα άνισο παιχνίδι.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου έχει κανόνες που έχουν σχεδιαστεί για την καταπολέμηση του dumping. Η συμφωνία για τη γεωργία σκοπεύει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό μειώνοντας τις κρατικές επιδοτήσεις που επηρεάζουν την παραγωγή και τις τιμές, αλλά αυτό δεν σταματά το dumping για διάφορους λόγους. Από τη μια μεριά το πολύπλοκο σύστημα με τα κουτιά έχει δώσει τη δυνατότητα στις ανεπτυγμένες χώρες (που διαθέτουν τους πόρους και την τεχνογνωσία) να συνεχίσουν ένα μεγάλο μέρος των κρατικών επιδοτήσεων και δεν κατευθύνετε στη ρίζα του προβλήματος, την υπερπαραγωγή και τη δύναμη που έχουν στην αγορά οι μεγάλες επιχειρήσεις.

Επιπλέον, είναι πολύ πολύπλοκο και χρονοβόρο για τις χώρες να κάνουν ενέργειες ενάντια στο dumping. Για παράδειγμα, μια χώρα θα πρέπει να έχει εσωτερική νομοθεσία που να αντιμετωπίζει το ζήτημα. Οι περισσότερες όμως αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν και μόνη τους διέξοδος αποτελεί το σύστημα διακανονισμών του ΠΟΕ, που μπορεί να πάρει και τέσσερα χρόνια μέχρι να βγάλει μια απόφαση. Κάτι που γίνεται ακόμα πιο δύσκολο αφού τα μέλη του ΠΟΕ ακόμα προσπαθούν να καθορίσουν ποιες πληρωμές στους αγρότες θα πρέπει να επιτρέπονται σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ.

3.3 ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΓΥΡΟΥ DOHA

Το Δεκέμβριο του 2005 (13-18 Δεκεμβρίου 2005) πραγματοποιήθηκε στο Hong Kong η 6η Υπουργική Σύνοδος του ΠΟΕ. Η διάσκεψη του Hong Kong αποτέλεσε «ενδιάμεσο σταθμό» στην πορεία των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Doha. Σκοπός ήταν η υιοθέτηση ενός πολιτικού κειμένου κατευθύνσεων με στόχο την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων στο τέλος του 2006, εξειδικεύοντας σ' ένα βαθμό τη συμφωνία-πλαίσιο της 31ης Ιουλίου 2004.

Για το λόγο αυτό η διακήρυξη δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένες ποσοτικές δεσμεύσεις ούτε, όπου αυτό είναι αναγκαίο, διατυπώσεις νομικού χαρακτήρα. Με δεδομένο ότι παραμένει ως στόχος η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων μέχρι το

τέλος του τρέχοντος έτους, η μόνη διέξοδος στο Hong Kong ήταν ο καθορισμός ενός χρονοδιαγράμματος που ουσιαστικά θα εξειδίκευε ορισμένες μόνο πτυχές της διαπραγμάτευσης ανάλογα με την πρόοδο αυτών. Εκτιμώντας συνολικά τη διακήρυξη που υιοθετήθηκε μπορεί να ειπωθεί, ότι μετά την αποτυχία του Cancun του 2003, η συμφωνία αυτή κρατάει ζωντανές τις ελπίδες για επιτυχή ολοκλήρωση του Γύρου της Doha. Παρά την τεταμένη και συχνά ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα των διαπραγματεύσεων, το αποτέλεσμα χαιρετίστηκε από όλες τις χώρες ως ένας ιστορικός συμβιβασμός χωρίς νικητές και ηττημένους, αλλά ταυτόχρονα ως ένα βήμα προς την επίτευξη των στόχων του Γύρου. Η γεωργία, όπως αναμενόταν, αποτέλεσε ένα από τα πιο επίπονα θέματα των διαπραγματεύσεων και βρέθηκε στον πυρήνα όλων των συζητήσεων.

Η Ε.Ε. βρέθηκε κάτω από ισχυρή πίεση σχεδόν από το σύνολο των μελών του ΠΟΕ (αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες) με τις εξαγωγικές επιδοτήσεις να βρίσκονται στο στόχαστρο κατά προτεραιότητα και δευτερευόντως η πρόσβαση στην αγορά και η εσωτερική στήριξη. Στόχος των εξαγωγικών χωρών δεν ήταν άλλος από την «απαξίωση» του τελευταίου διαπραγματευτικού χαρτιού της Ε.Ε. (εξαγωγικές ενισχύσεις) ώστε να ενταθεί στη συνέχεια η πίεση σε ότι αφορά τη μείωση των δασμών. Τα κυριότερα σημεία της συμφωνίας μπορούν να σταχυολογηθούν ως εξής:

Γενικά συμφωνήθηκε ότι θα πρέπει να υπάρξει εντατικοποίηση των προσπαθειών σε όλα τα εκκρεμή θέματα, προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία στις διαπραγματευτικές μεθόδους (modalities) το αργότερο μέχρι την 30η Απριλίου 2006 και να υποβληθούν αναλυτικοί πίνακες δεσμεύσεων των μελών του ΠΟΕ, το αργότερο μέχρι την 31η Ιουλίου 2006. Σημειώνεται ότι το ίδιο χρονοδιάγραμμα συμφωνήθηκε και για την διαπραγμάτευση σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά των μη γεωργικών προϊόντων (NAMA – Non Agricultural Market Access). Για τους άλλους τομείς της διαπραγμάτευσης τα χρονοδιαγράμματα θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν λιγότερο «σφιχτά».

Εσωτερική στήριξη συμφωνήθηκε ότι η φόρμουλα εναρμόνισης (όπως προβλέπεται στη συμφωνία – πλαίσιο) με βάση την οποία θα γίνει η μείωση τόσο της συνολικής στήριξης, όσο και της στήριξης που παρέχεται μέσω του κεχριμπαρένιου κουτιού (δείκτης AMS) θα έχει τρεις ζώνες. Στην πρώτη ζώνη θα είναι η Ε.Ε. (που θα κάνει και τις μεγαλύτερες μειώσεις), στη δεύτερη θα είναι οι Η.Π.Α. και η Ιαπωνία

και στην τρίτη όλα τα υπόλοιπα μέλη του ΠΟΕ. Θα αναπτυχθούν πειθαρχίες, ώστε να επιτευχθούν αποτελεσματικές μειώσεις στη στρεβλωτική του εμπορίου στήριξη, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες που δεν έχουν δεσμεύσεις στο κεκριμπαρένιο κουτί δεν θα κάνουν μειώσεις σε ότι αφορά τη ρήτρα ελαχίστου (de minimis), καθώς και στη συνολική στήριξη. Σε ότι αφορά τα κριτήρια του πράσινου κουτιού, αυτά θα πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να εξασφαλιστεί, μεταξύ άλλων, ότι θα καλυφθούν τα προγράμματα των αναπτυσσόμενων χωρών που δεν προκαλούν στρέβλωση στο εμπόριο.

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Συμφωνήθηκε ότι οι εξαγωγικές ενισχύσεις θα καταργηθούν μέχρι το 2013, με ένα σημαντικό μέρος αυτών να καταργείται μέχρι τη μέση της περιόδου εφαρμογής της συμφωνίας. Σε ότι αφορά τον παραλληλισμό, συμφωνήθηκαν γενικές ρυθμίσεις σε ότι αφορά κυρίως τις εξαγωγικές πιστώσεις αλλά και την επισιτιστική βοήθεια και λιγότερο τις Εξαγωγικές Εταιρείες Κρατικού Εμπορίου και ευελιξία υπέρ των αναπτυσσομένων χωρών.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Σε ότι αφορά την πρόσβαση στην αγορά, αποφασίστηκε ότι η φόρμουλα εναρμόνισης με βάση την οποία θα μειωθούν οι δασμοί θα έχει τέσσερις ζώνες, αλλά ακόμα μένουν ανοιχτά τα υπόλοιπα στοιχεία της φόρμουλας (κατώφλια, ποσοστά μείωσης κλπ). Επαναεπιβεβαιώθηκε ότι θα πρέπει να προχωρήσει το θέμα του χειρισμού των ευαίσθητων προϊόντων, ενώ σε ότι αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες συμφωνήθηκε ότι θα έχουν τη δυνατότητα αυτοκαθορισμού του κατάλληλου αριθμού Ειδικών Προϊόντων με βάση τα κριτήρια της επισιτιστικής ασφάλειας, της ασφάλειας διαβίωσης και της αγροτικής ανάπτυξης, καθώς επίσης και της προσφυγής σε ένα Ειδικό Μηχανισμό Διασφάλισης που θα ενεργοποιείται με κριτήριο είτε τον όγκο είτε την αξία των εισαγωγών.

Βασικό σημείο της διακήρυξης αποτελεί η παράγραφος 24, η οποία συνδέει το επίπεδο φιλοδοξίας που θα επιτευχθεί στην πρόσβαση στην αγορά των αγροτικών

προϊόντων με το αντίστοιχο που θα επιτευχθεί στην πρόσβαση στην αγορά των μη γεωργικών προϊόντων.

ΒΑΜΒΑΚΙ

Η Δήλωση του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της Ε.Ε. για το βαμβάκι στον ΠΟΕ, της 30.07.2004 στα πλαίσια της Ενδιάμεσης Συμφωνίας των διαπραγματεύσεων του Γύρου του Ντόχα – «Το Συμβούλιο και η Επιτροπή επαναβεβαιώνουν ότι η αναθεώρηση της ΚΑΠ είναι η σημαντική συμβολή της Ευρώπης στην Αναπτυξιακή Ατζέντα της Ντόχα και αποτελεί τα όρια πέρα από τα οποία δεν μπορούν να αναληφθούν δεσμεύσεις.

Επιπροσθέτως, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπογραμμίζουν τη σημασία του τομέα του βάμβακος για έναν αριθμό αγροτικών περιοχών της Κοινότητας. Σε αυτό το πνεύμα, τονίζουν με ικανοποίηση ότι, στη συμφωνία – πλαίσιο, το βαμβάκι αντιμετωπίζεται μέσα στο πλαίσιο της γεωργικής διαπραγμάτευσης».

Αποφασίστηκε η ένταξη του θέματος μέσα στο πλαίσιο της γεωργικής διαπραγμάτευσης. Σε ότι αφορά τους επιμέρους πυλώνες συμφωνήθηκαν τα εξής: Κατάργηση όλων των μορφών των εξαγωγικών ενισχύσεων από τις αναπτυγμένες χώρες μέσα στο 2006.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση στην αγορά, όλες οι αναπτυγμένες χώρες θα δώσουν αδασολόγητη και χωρίς ποσοτώσεις πρόσβαση στις εξαγωγές βαμβακιού από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Σε ότι αφορά την Εσωτερική Στήριξη, αποφασίστηκε ότι στόχος των διαπραγματεύσεων θα πρέπει να είναι η μείωση των στρεβλωτικών επιδοτήσεων για το βαμβάκι πιο φιλόδοξα από τη συνολική μείωση που θα συμφωνηθεί και ότι η μείωση αυτή θα πραγματοποιηθεί σε μικρότερο χρονικό διάστημα από τη συνολική.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ

Το θέμα των γεωγραφικών ενδείξεων δεν κινήθηκε σχεδόν καθόλου στο Hong Kong και φαίνεται ότι πολύ δύσκολα θα υπάρξουν ιδιαίτερα θετικές εξελίξεις στο μέλλον, παρά το γεγονός ότι παραμένει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Συμφωνήθηκε ότι οι αναπτυγμένες χώρες, αλλά και οι αναπτυσσόμενες που θα δηλώσουν ότι είναι σε θέση να κάνουν κάτι τέτοιο, θα δώσουν ελεύθερη από δασμούς και ποσοτώσεις πρόσβαση στις αγορές τους για τα προϊόντα καταγωγής των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών σε ότι αφορά τουλάχιστον το 97% του συνόλου των δασμολογικών κλάσεων. Η πρόσβαση αυτή πρέπει να παραχωρηθεί μέχρι το 2008, ή το αργότερο μέχρι την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της συμφωνίας.

3.4 ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (GATS)

Η γενική συμφωνία για το εμπόριο στις υπηρεσίες (General Agreement on Trade in Services) (GATS) είναι μια συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 1995 ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων Γύρου της Ουρουγουάης. Η συνθήκη δημιουργήθηκε για να επεκτείνει το πολύπλευρο σύστημα εμπορικών συναλλαγών στις υπηρεσίες, με τον ίδιο τρόπο που η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου παρέχει ένα τέτοιο σύστημα για το εμπόριο των εμπορευμάτων. Όλα τα μέλη του ΠΟΕ είναι υπογράφωντες του (GATS). Η βασική αρχή του ΠΟΕ του πλέον προνομιούχου έθνους ισχύει επίσης και για GATS.

Προτού να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης του ΠΟΕ το 1986, οι υπηρεσίες δεν περιλαμβάνονταν στις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες. Οι περισσότερες υπηρεσίες έχουν ταξινομηθεί παραδοσιακά ως εσωτερικές δραστηριότητες και ήταν εφικτό το διασυνοριακό εμπόριό τους. Μερικές κατηγορίες υπηρεσιών βρίσκονται υπό κυβερνητικό έλεγχο, δηλαδή μιλάμε για εθνικά μονοπώλια. Μια τρίτη σημαντική ομάδα είναι οι υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και ύδατος που όμως σε πολλές χώρες είναι κυβερνητική ευθύνη που ρυθμίζεται στενά από το κράτος και δεν υπόκειται στους κανόνες της αγοράς.

Η ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφοριών και το Διαδίκτυο έχουν βοηθήσει την εισαγωγή μιας σειράς των διεθνώς εμπορεύσιμων υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένης της e-banking, της "τηλεϊατρικής", η της εξ αποστάσεως εκμάθηση και ότι καταστρέφει το διεθνείς παιχνίδι, όπως το "spam" και την πορνογραφία. Οι κυβερνήσεις επηρεάζονται και πιέζονται να εκθέσουν τις προηγούμενες μονοπωλιακές υπηρεσίες στο διεθνή ανταγωνισμό. Συγχρόνως, τα ισχυρά αντισταθμιστικά επιχειρήματα και οι μετακινήσεις της αστικής-κοινωνίας πιέζουν για την πληρέστερη υπευθυνότητα και το νομοθετικό περιορισμό της ενδεχομένως ανήθικης αγοράς και της εταιρικής συμπεριφοράς¹². Αναφορικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο υπάρχουν τέσσερις συνιστώσες (τέσσερις κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών).

Τα αγαθά-υποδομές για το ηλεκτρονικό εμπόριο, όπως οι Η/Υ και οι ημιαγωγοί. Οι υπηρεσίες-υποδομές για το ηλεκτρονικό εμπόριο, όπως είναι οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες υπολογιστών: οι δύο αυτές κατηγορίες υπηρεσιών αποτελούν προϋπόθεση για το σχηματισμό δικτύων και την πραγματοποίηση συναλλαγών μέσω αυτών. Κατ' αυτήν την έννοια αποτελούν επομένως την «εικονική» υποδομή του διαδικτύου. Ωστόσο, οι υπηρεσίες-υποδομές του ηλεκτρονικού εμπορίου μπορούν να οριστούν πολύ ευρύτερα:

Η Ε.Ε. θεωρεί ότι στις υπηρεσίες-υποδομές συμπεριλαμβάνονται, πέρα από τις απαραίτητες για τον σχηματισμό του δικτύου υπηρεσίες, και οι υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση των τριών φάσεων μιας εμπορικής συναλλαγής (όπως αυτές εκτέθηκαν παραπάνω: παραγγελία, πληρωμή, παράδοση προϊόντος) και οι οποίες είναι αντιστοίχως: διαφημιστικές υπηρεσίες, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διανομής. Οι Υπηρεσίες-αντικείμενο συναλλαγών στο διαδίκτυο, όπως οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (e-banking).

Τα αγαθά-αντικείμενο συναλλαγών στο διαδίκτυο. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τόσο τα αγαθά, τα οποία παραγγέλλονται και πληρώνονται στο

¹² Παραδείγματος χάριν, ένα προηγούμενο δίκτυο "GATS watch" δημοσίευσε μια κρίσιμη δήλωση που υποστηρίχθηκε το 2003 από πάνω από 500 οργανώσεις σε 60 χώρες,

Στις 28 Αυγούστου 2003 .650 αντιπρόσωποι της κοινωνίας στην Ινδία διένειμαν μια απαίτηση στον ινδικούς πρωθυπουργό και το υπουργείο εμπορίου να σταματήσουν οι υποχρεώσεις στα πλαίσια του GATS. <http://www.gatswatch.org/campaign.html>

διαδίκτυο, αλλά παραδίδονται ως φυσικά αντικείμενα, π.χ. βιβλία, όσο και αγαθά, όπως τα e-books, για τα οποία και το τελευταίο στάδιο της συναλλαγής, η παράδοση, πραγματοποιείται κατά ηλεκτρονικό τρόπο.

Και οι τέσσερις αυτές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών αποτελούν αντικείμενο ρυθμίσεων-ή διαβουλεύσεων-στα πλαίσια του ΠΟΕ, αν και οι διαπραγματεύσεις, όπως θα δούμε στη συνέχεια, δεν είναι εξίσου εύκολες ή αποτελεσματικές για κάθε μια από αυτές. (Μαριόρη, 2006, σελ. 320-335)

Ειδικότερα για τα προϊόντα τεχνολογίας πληροφορικής το Δεκέμβριο του 1996, στην πρώτη Υπουργική Συνδιάσκεψη του ΠΟΕ στη Σιγκαπούρη υπογράφηκε η συμφωνία για την Τεχνολογία Πληροφορικής (ITA: Information Technology Agreement). Η συμφωνία αυτή αποτελεί την πρώτη επιτυχία του ΠΟΕ. Οι παράγοντες που συνετέλεσαν στην υπογραφή της συμπεριλαμβάνουν, τη γενική αναγνώριση της σημασίας των προϊόντων Information Technology (IT), στην αύξηση της παραγωγικότητας, τον συνεχώς αυξανόμενο όγκο του εμπορίου προϊόντων IT, την πίεση του ιδιωτικού τομέα και την επιθυμία του ίδιου του ΠΟΕ να σημειώσει μια μεγάλη επιτυχία στην πρώτη Υπουργική Συνδιάσκεψη.

Με την συμφωνία για την Τεχνολογία Πληροφορικής επιδιώκεται η αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου σε προϊόντα τεχνολογίας πληροφορικής, λαμβάνοντας υπόψη τον καθοριστικό τους ρόλο στην ανάπτυξη των βιομηχανιών πληροφορικής (information industries) και στη δυναμική ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας.

Για να πραγματοποιηθούν τα ανωτέρω, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να μειώσουν τους δασμούς και κάθε άλλο επιβαλλόμενο τέλος σε τέσσερα ίσα βήματα σε μια περίοδο τεσσάρων χρόνων (Ιούλιος 1997-Ιανουάριος 2000) για τα ακόλουθα προϊόντα τεχνολογίας πληροφορικής: ημιαγωγοί, εξοπλισμός κατασκευής ημιαγωγών, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και εξαρτήματα αυτών (πληκτρολόγια, ποντίκια, εκτυπωτές, μονάδες σκληρού δίσκου, οθόνες), εξοπλισμός για τη δικτύωση ηλεκτρονικών υπολογιστών, τηλεπικοινωνιακά προϊόντα, όπως συσκευές modem, τηλεφωνικές συσκευές, συσκευές τηλεομοιοτυπίας και τηλεοράσεις, επιστημονικά όργανα και λογισμικό.

3.5 ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

Η GATS συμφωνία καλύπτει τέσσερις τρόπους ανεφοδιασμού για την παράδοση των υπηρεσιών στο διασυνοριακό εμπόριο:

	Κριτήρια	Παρουσία προμηθευτών
Τρόπος 1: Διασυνοριακός ανεφοδιασμός	Η υπηρεσία παραδίδεται μέσα στο έδαφος μιας χώρας μέλους, από το έδαφος μιας άλλης χώρας μέλους	Ο Προμηθευτής υπηρεσιών δεν είναι παρών μέσα στο έδαφος της χώρας μέλους
Τρόπος 2: Κατανάλωση στο εξωτερικό	Η υπηρεσία παρέδωσε έξω από το έδαφος του μέλους, στο έδαφος ενός άλλου μέλους, σε έναν καταναλωτή υπηρεσιών του μέλους	
Τρόπος 3: Εμπορική παρουσία	Η υπηρεσία παραδίδεται μέσα στο έδαφος της χώρας μέλους, μέσω της εμπορικής παρουσίας του προμηθευτή	Ο Προμηθευτής υπηρεσιών είναι

<p>Τρόπος 4: Παρουσία ενός φυσικού προσώπου</p>	<p>παρών στο έδαφος του μέλους</p> <p>Η υπηρεσία παραδίδεται μέσα στο έδαφος της χώρας μέλους με την παρουσία των προμηθευτών ως φυσικό πρόσωπο</p>
---	---

Πίνακας 1: τρόποι ανεφοδιασμού για την παράδοση των υπηρεσιών στο διασυνοριακό εμπόριο

Πηγή: το έγγραφο MTN. GNS/W/124, διαθέσιμο στον ιστοχώρο του World Trade Organization

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επομένως, ο ΠΟΕ έθεσε τα θεμέλια για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου με τις συμφωνίες που υπεγράφησαν στο Γύρο της Ουρουγουάης και αμέσως μετά την ολοκλήρωσή του. (Μαριόλη, 2006, 320-335)

Συγκεκριμένα, η συμφωνία για την Τεχνολογία Πληροφορικής οδήγησε στο σταδιακό μηδενισμό των δασμών για πολλά προϊόντα IT, που σχηματίζουν την φυσική υποδομή του ηλεκτρονικού εμπορίου και αποτελούν εισροές σε πολλούς κλάδους της βιομηχανίας και των υπηρεσιών (άρα εισροή στην εικονική υποδομή του ηλεκτρονικού εμπορίου), συμβάλλοντας έτσι στην πτώση των τιμών των προϊόντων αυτών και στην πτώση των τιμών των υπηρεσιών υποδομών του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Με την απελευθέρωση του κλάδου των τηλεπικοινωνιών έπεσαν οι τιμές των υπηρεσιών αυτών, και υπήρξαν πολλαπλασιαστικά οφέλη από την αύξηση της αποτελεσματικότητας στον κλάδο.

Παραταύτα, ο ΠΟΕ δεν ασχολήθηκε με τα θέματα της προστασίας προσωπικών δεδομένων ή της προστασίας καταναλωτών, για να αναφέρουμε δύο

μόνο σημαντικές πλευρές για την περαιτέρω εξάπλωση του ηλεκτρονικού εμπορίου, τα οποία ξεφεύγουν των αρμοδιοτήτων του.

Εντός των πλαισίων του Προγράμματος Εργασίας για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο του ΠΟΕ, το οποίο ξεκίνησε το 1998, έχουν επισημανθεί πολλά ενδιαφέροντα ζητήματα, κυρίως όσον αφορά τον τομέα των υπηρεσιών. Πρόκειται για τα θέματα της ισχύος των ειδικών δεσμεύσεων της GATS, της ταξινόμησης των ηλεκτρονικών μεταδόσεων γενικότερα και των ψηφιακών προϊόντων ειδικότερα ως αγαθών ή υπηρεσιών, και της ταξινόμησης των ηλεκτρονικά παρεχόμενων υπηρεσιών ως διασυνοριακών συναλλαγών ή ως κατανάλωσης στο εξωτερικό.

Ωστόσο, σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της επίτευξης μιας συμφωνίας στα ζητήματα ταξινόμησης δεν έχουν γίνει (κάτι που ξεπερνά άλλωστε τους στόχους του Προγράμματος, δεδομένου ότι οποιαδήποτε ταξινόμηση και αν αποφασιστεί, επιφέρει, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, αλλαγές στις ισορροπίες που αντικατοπτρίζονται στα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης). (Μαριόλη, 2006, 320-335)

Επισημαίνεται ότι στη διακήρυξη της Ντόχα δεν περιλαμβάνεται διαπραγματευτική εντολή για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Δεδομένης και της διαφωνίας Ε.Ε.-Η.Π.Α. στο ζήτημα της ταξινόμησης των ηλεκτρονικών μεταδόσεων και της επιμονής που μέχρι τώρα έχουν επιδείξει στις απόψεις τους είναι απίθανο να υπάρξει επίλυση του θέματος στα πλαίσια του Γύρου της Ντόχα.

Επομένως, από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο ΠΟΕ ασχολείται με το ηλεκτρονικό εμπόριο ήδη από το 1998, η πρόοδος που έχει σημειωθεί είναι μικρή, γεγονός που οφείλεται από τη μια πλευρά στην πολυπλοκότητα του θέματος, στην πολιτική σημασία που προσλαμβάνει λόγω των παρατηρούμενων και των εν δυνάμει επιπτώσεων του ηλεκτρονικού εμπορίου και στις διαμετρικά αντίθετες προσεγγίσεις των Η.Π.Α. και Ε.Ε., και από την άλλη πλευρά στη γενικότερη δυστοκία που παρατηρείται στο Γύρο της Ντόχα, όπου μάλιστα το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν αποτελεί υψηλή προτεραιότητα, και όπου οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται ως single undertaking («τίποτα δεν έχει συμφωνηθεί μέχρι να συμφωνηθούν όλα»), με

αποτέλεσμα η επιτυχία σε οποιοδήποτε τομέα να εξαρτάται από την επιτυχία και των άλλων τομέων.

Συνεπώς η επίτευξη συμφωνίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο εξαρτάται από τις προόδους των διαπραγματεύσεων σε τομείς, όπως η γεωργία και τα φαρμακευτικά προϊόντα. (Μαριόλη, 2006, 320-335)

ΚΡΙΤΙΚΕΣ

Το GATS έχει επικριθεί, καθώς αντικαθίσταται η αρχή του εθνικού νομοθετικού σώματος, με την αρχή της GATS επιτροπής διαφωνιών (ATS Disputes Panel). Με αυτό τον τρόπο το GATS μπορεί να αγνοήσει όλους τους "φορτικούς κανόνες". Επίσης οι ακροάσεις του GATS είναι κλειστές και γίνονται μυστικά.

Ενώ οι εθνικές κυβερνήσεις έχουν επιλογή να αποκλείσουν οποιαδήποτε συγκεκριμένη υπηρεσία από τη φιλελευθεροποίηση κάτω από το GATS, μπορούν επίσης να απέχουν διά της διεθνούς πίεσης αποκλείοντας έτσι οποιαδήποτε υπηρεσία "που παρέχεται σε εμπορική βάση". Εντούτοις, οι σημαντικές εγκαταστάσεις δημόσιας χρήσης συμπεριλαμβανομένου του ύδατος και του ανεφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας που παίρνουν μέρος στην αγορά και "παρέχονται σε εμπορική βάση". Το ίδιο πράγμα μπορεί να ειπωθεί για τις υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης που επιδιώκονται για "να εξαχθούν" από μερικές χώρες ως κερδοφόρες βιομηχανίες¹³.

Η πιο γνωστή ιδιωτικοποίηση μιας εγκατάστασης δημόσιας χρήσης εμφανίστηκε τον Ιανουάριο του 2000 όταν έδωσε η κυβέρνηση της Βολιβίας τον έλεγχο της παροχής νερού της πόλης Cochabamba σε ένα υποκατάστημα εταιριών Bechtel, κάτι που οδήγησε σε μια απότομη αύξηση τιμών, σε αύξηση της δημόσιας διαμαρτυρίας και σε πυροβολισμούς των διαμαρτυρομένων από τα στρατεύματα. Όταν η εταιρία αναγκάστηκε να σταματήσει, κατέθεσε μια νομική αίτηση σε ένα δικαστήριο Παγκόσμιας Τράπεζας ενάντια στην κυβέρνηση για την απώλεια του

¹³ Το 2003, η συνομοσπονδία των πανεπιστημιακών ενώσεων της σχολής της βρετανικής Κολούμπια πίεσε την κυβέρνηση του Καναδά για να συγκεκριμενοποιηθεί ο αποκλεισμός της μεταδευτερεύουσας εκπαίδευσης, λέγοντας « Εάν το GATS εφαρμοζόταν στον καναδικό τομέα της εκπαίδευσης, τα αποτελέσματα θα ήταν βαθιά. Η εκπαίδευση δεν θα θεωρούταν πλέον δημόσιες υπηρεσίες αντ' αυτού θα ταξινομούταν ως μόνο μια άλλη εμπορική επιχείρηση» (Clift, 1999).

πιθανού κέρδους¹⁴. Μετά από την επίμονη διεθνή κριτική κατά τη διάρκεια αρκετών ετών, «στις 19 Ιανουαρίου του 2006 οι αντιπρόσωποι των Bechtel και Abengoa ταξίδεψαν στη Βολιβία για να υπογράψουν μια συμφωνία στην οποία εγκατέλειψαν τις νομικές τους αξιώσεις και ζήτησαν μια συμβολική πληρωμή δύο bolivianos (30 σεντ).

Αυτό είναι την πρώτη φορά που μια εταιρία υπαναχώρησε υπό το βάρος παγκόσμιας κατακραυγής¹⁵.

3.6 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΠΤΥΧΕΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) ανέπτυξε πολυμερή συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στον Τομέα του Εμπορίου TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property, έναρξη ισχύος 1/1/1999). Η συμφωνία αυτή προβλέπει πρότυπα, μέτρα επιβολής και διαδικασίες διευθέτησης διαφορών όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα, τις ευρεσιτεχνίες, τις γεωγραφικές ενδείξεις, τα βιομηχανικά σχέδια και το εμπορικό απόρρητο (trade secrets). Γενικά, με τη συμφωνία TRIPS όλα τα μέλη του ΠΟΕ συμμορφώνονται με τη συνθήκη του Παρισιού για τη βιομηχανική ιδιοκτησία, τη συνθήκη της Βέρνης για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τη σύμβαση IPIC για τα ολοκληρωμένα κυκλώματα και τη σύμβαση της Ρώμης για τα δικαιώματα των ερμηνευτών, παραγωγών ηχογραφήσεων και ραδιοτηλεοπτικών σταθμών .

Η συμφωνία για τις σχετικές με το εμπόριο πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στον Τομέα του Εμπορίου, γνωστή ως TRIPs (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights), είναι τμήμα των συμφωνιών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), οργανισμού που δημιουργήθηκε με στόχο την εξάλειψη των φραγμών στην ελεύθερη ανταλλαγή προϊόντων. Τα TRIPs καλύπτουν

¹⁴ <http://www.democracyctr.org/bolivia/investigations/water/>

¹⁵ <http://www.democracyctr.org/bolivia/investigations/water/bechtel-vs-bolivia.htm>

καθετί που έχει σχέση με τη διανοητική ιδιοκτησία: πνευματική ιδιοκτησία, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τις γεωγραφικές ονομασίες προέλευσης, τα βιομηχανικά σχέδια, το σήμα. Με τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στον Τομέα του Εμπορίου καθιερώνεται ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στα κράτη-μέλη του ΠΟΕ.

Ειδικότερα, με τον όρο διανοητική ιδιοκτησία ορίζονται τα δικαιώματα των δημιουργών που προκύπτουν από τη δημιουργία ενός προϊόντος του νου, το οποίο έτσι αντιμετωπίζεται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο. Η διανοητική ιδιοκτησία διακρίνεται στη βιομηχανική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (εφευρέσεις), τα υποδείγματα χρησιμότητας (μικρές εφευρέσεις), τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών αλλά και τα σήματα, τα βιομηχανικά σχέδια και τις προστατευόμενες γεωγραφικές ονομασίες προελεύσεως.

Με τον όρο διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε λογισμικό αναφέρεται ότι είναι τα διπλώματα που έχουν χορηγηθεί, πρόκειται ή θα μπορούσαν να χορηγηθούν σε εφευρέσεις που αφορούν προϊόντα ή διεργασίες (συμπεριλαμβανομένων μεθόδων) που περιλαμβάνουν ή μπορεί να περιλαμβάνουν λογισμικό ως ένα σημαντικό ή κατ'ελάχιστον απαραίτητο μέρος της υλοποίησής τους, με άλλα λόγια το λογισμικό είναι μέρος της τεχνικής λύσης η οποία κατοχυρώνεται και προστατεύεται με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι μία μορφή νομικής προστασίας του λογισμικού. Άλλες μορφές προστασίας του είναι η πνευματική ιδιοκτησία και το know-how.

Με τον όρο πνευματική ιδιοκτησία ή πνευματικά δικαιώματα ονομάζονται τα αποκλειστικά δικαιώματα των πνευματικών δημιουργών στο έργο τους. Παραχωρούνται από τον νόμο για ορισμένο χρόνο για να απαγορεύσουν σε τρίτους τη χρήση των έργων χωρίς την άδεια του δημιουργού. Το πνευματικό δικαίωμα υφίσταται σε έργα λογοτεχνίας και τέχνης, όπως βιβλία, θέατρο, ζωγραφική, γλυπτική, φωτογραφία, αρχιτεκτονική αλλά και άλλες δημιουργίες όπως λογισμικό ή βάσεις δεδομένων (databases). Περιλαμβάνει το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού

δεσμού του δημιουργού του προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). Το πνευματικό δικαίωμα αποκτάται αυτοδικαίως χωρίς να απαιτείται αίτηση του δημιουργού ή καταχώριση του έργου σε κάποια υπηρεσία.

Στην Ελλάδα θεμελιώδης είναι ο νόμος 2121/1993 (ΦΕΚ 25, 4/3/93) ο οποίος, εμπνεόμενος από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας, αναθεωρεί την προηγούμενη νομοθεσία του 1920 και συμμορφώνεται με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας¹⁶.

Η συμφωνία TRIPs έχει προκαλέσει πολλές αντιδράσεις κυρίως από αναπτυσσόμενα κράτη, τα οποία αρνούνται να προσχωρήσουν στη συνθήκη αυτή, επειδή τη θεωρούν ένα νέο είδος οικονομικής αποικιοκρατίας εκ μέρους της Δύσης. Η Ελλάδα κύρωσε την Συμφωνία TRIPs με το ν. 2290/1995¹⁷.

Και στην πνευματική ιδιοκτησία, που προστατεύει κυρίως έργα λογοτεχνίας και τέχνης, όπως βιβλία, θέατρο, ζωγραφική, γλυπτική, φωτογραφία, αρχιτεκτονική, αλλά και το λογισμικό και με συγγενικά δικαιώματα τις ηχογραφήσεις, τις εκτελέσεις και παραστάσεις έργων, ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα.

Αρμόδιος διεθνής οργανισμός είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (World Intellectual Property Organization). Η 26η Απριλίου έχει οριστεί ως Παγκόσμια Ημέρα Διανοητικής Ιδιοκτησίας¹⁸.

Από τα 1800, υπήρχε η ανάγκη της διεθνούς κατοχύρωσης των δικαιωμάτων στα προϊόντα της διανοίας: το 1883, υπογράφηκε η Συνθήκη του Παρισιού για τη βιομηχανική ιδιοκτησία και το 1886 η Συνθήκη της Βέρνης για την προστασία των δικαιωμάτων από λογοτεχνικά και εικαστικά έργα (δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας). Μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη της διανοητικής ιδιοκτησίας έπαιξε και η θεωρία των property rights (δικαιωμάτων ιδιοκτησίας), δηλαδή της οικονομικής θεωρίας που αναπτύχθηκε τον 20ό αιώνα και μελετά την επίδραση των αποκλειστικών δικαιωμάτων στην ευημερία (welfare) του κοινωνικού συνόλου.

¹⁶ <http://el.wikipedia.org>

¹⁷ <http://www.wipo.int/about-ip/en/ipworldwide/pdf/gr.pdf>

¹⁸ <http://www.wipo.int/portal/index.html.en>

Επισημαίνεται ότι η θεωρία των property rights, δηλαδή της εσωτερίκευσης των αρνητικών εξωτερικοτήτων και της εξωτερίκευσης των θετικών, έχει ευρεία εφαρμογή σε πολλούς τομείς της οικονομίας. Οι σπουδαιότερες εφαρμογές της είναι στην προστασία του περιβάλλοντος (εσωτερίκευση των αρνητικών εξωτερικοτήτων) και στη διανοητική ιδιοκτησία (εξωτερίκευση των θετικών εξωτερικοτήτων).

Στην προστασία του περιβάλλοντος εφαρμόζεται κυρίως με την επιβολή ποσοτώσεων σε σπάνιους πόρους, τις οποίες αγοράζει όποιος θέλει να εκμεταλλευτεί τους πόρους αυτούς (Coase, October 1960). Παράδειγμα είναι το Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο ορίζει για κάθε κράτος ανώτατο όριο εκπομπών για επιβλαβή αέρια, και οι επιχειρήσεις οφείλουν να αγοράσουν από τις κυβερνήσεις τους το μερίδιο σε αυτό το επιτρεπόμενο ποσοστό που θέλουν.

Αντίστοιχα θεωρείται ότι η ελεύθερη χρήση ξένων ιδεών, έργων, εφευρέσεων και ξένης φήμης από επιχειρήσεις στην αγορά αποτελεί ένα θετικό εξωτερικό αποτέλεσμα για τις επιχειρήσεις αυτές και ένα αρνητικό εξωτερικό αποτέλεσμα για τους δημιουργούς/εφευρέτες, αφού δεν αποζημιώνονται για τον κόπο και τη δημιουργικότητά τους. Γι' αυτόν το λόγο υπάρχουν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, τα οποία δίνουν στο δημιουργό/εφευρέτη το αποκλειστικό δικαίωμα στο έργο ή στην εφεύρεση: όποιος θέλει να τα χρησιμοποιήσει, οφείλει να πάρει άδεια από τον εφευρέτη ή το δημιουργό καταβάλλοντας το αντίτιμο¹⁹.

Στις μέρες μας το νομικό πλαίσιο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας καθορίζεται από τις διεθνείς συνθήκες, την κοινοτική νομοθεσία και τις επιμέρους εθνικές νομοθεσίες.

Σύμφωνα με τη δεύτερη διακήρυξη της Λιμοζ , αναφορικά με το εθνικό και διεθνές δίκαιο του περιβάλλοντος (9-10 Νοεμβρίου 2001) τα οικονομικά μέσα σε εθνικό επίπεδο είναι τα εξής:

¹⁹ <http://el.wikipedia.org>

A) τα κράτη να εφαρμόζουν καλύτερα τις αρχές «ο ρυπαίνων πληρώνει» και «ο χρήστης πληρώνει». Για το λόγο αυτό θα πρέπει I) να επιβαρυνθούν οι ρυπαίνοντες/ χρήστες με τις δαπάνες που επί του παρόντος βαρύνουν το δημόσιο και II) να μειωθούν οι επιχορηγήσεις των δραστηριοτήτων που προκαλούν ρύπανση.

B) το δημόσιο να δημιουργήσει ταμείο(-α) για το περιβάλλον και τους ανάλογους μηχανισμούς για να συμβάλλει στη διαρκή κι απρόσκοπτη οικονομική διαχείριση της προστασίας του περιβάλλοντος. Από το δημόσιο τομέα θα πρέπει να προκύψουν και διάφορα αυτόνομα χρηματοδοτικά όργανα τα οποία θα διαχειριστούν τις επιστημονικές και τεχνικές δράσεις που θα έχουν επιβληθεί από τις δραστηριότητες που προκαλούν ρύπανση.

Γ) έχοντας ως βάση την αρχή της αλληλοβοήθειας, να παρακινηθούν οι δημόσιες αρχές και να δώσουν τη δυνατότητα σε αποκεντρωμένες διοικητικές αρχές υπεύθυνες για την προστασία του περιβάλλοντος να οργανώνουν τις δικές τους δαπάνες ανάλογα με τις δυνατότητες και το πεδίο αρμοδιοτήτων τους.

Δ) να γίνει προσπάθεια ώστε τα νοικοκυριά να επιβαρύνονται με το πραγματικό κόστος που συνδέεται με την παροχή ύδατος, τον καθαρισμό του χρησιμοποιημένων υδάτων και την αποκομιδή των απορριμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη ότι θα πρέπει να ληφθούν κοινωνικά μέτρα για να εξασφαλισθεί ο έλεγχος των τιμών αυτών των υπηρεσιών.

E) οι δημόσιες αρχές να παίρνουν μέτρα προκειμένου να αποφεύγουν τις δαπάνες εξυγίανσης και καθαρισμού του μολυσμένου εδάφους, των μολυσμένων ακτών καθώς και των βεβαρημένων περιβαλλοντικά περιοχών από βιομηχανικά ατυχήματα.

ΣΤ) να ενθαρρυνθούν οι δημόσιες αρχές να αποταμιεύουν πόρους για την προστασία του περιβάλλοντος, για τις παρούσες και μελλοντικές γενιές. Με στόχο την προστασία και ανάκτηση του φυσικού περιβάλλοντος, θα πρέπει να επιβληθεί φορολογία στις δραστηριότητες αναψυχής και τουρισμού οι οποίες το διαβρώνουν. (Δεύτερη διακήρυξη της Λιμοζ , 9-10 Νοεμβρίου 2001)

3.7 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η GATT καθορίζει τους κανόνες λειτουργίας και τις υποχρεώσεις στη διεθνή ανταλλαγή, ενώ παράλληλα λειτουργεί σαν forum για εμπορικές διαπραγματεύσεις. μέλη της συμφωνίας είναι 125 χώρες, από τις οποίες τα 96 είναι τακτικά μέλη. Οι υπόλοιπες είναι de facto μέλη. Τα κράτη-μέλη της GATT έχουν ορισμένες υποχρεώσεις, γενικές και ειδικές, οι οποίες αναφέρονται στη συμφωνία. Επομένως η είσοδος νέων μελών στη GATT προϋποθέτει την αποδοχή των γενικών κανόνων και ειδικών υποχρεώσεων για κάθε χώρα. Ας σημειωθεί ότι, όταν η GATT ενεργοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1948, είχε μόνο 23 μέλη.

3.8 ΚΥΡΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ GATT ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ

Ίση μεταχείριση των προϊόντων. Όπως υπονοεί και η ρήτρα του Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους (ΜΕΚ), βασική αρχή της Συμφωνίας είναι η χωρίς διακρίσεις διεθνής ανταλλαγή. Μια άλλη έκφανση της ρήτρας ΜΕΚ είναι η ρήτρα της εθνικής μεταχείρισης, η οποία επιβάλλει όταν ένα εισαγόμενο προϊόν έχει εισέλθει στην εγχώρια αγορά μετά την πληρωμή δασμών και λοιπών επιβαρύνσεων να μην υπόκειται σε μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή συγκριτικά με αυτή που προβλέπεται για τα ομοειδή εγχώρια προϊόντα.

Με άλλα λόγια, με την αρχή της εθνικής μεταχείρισης απαιτείται από τα κράτη μέλη να μεταχειρίζονται τα εισαγόμενα προϊόντα με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζουν τα εγχώρια παραγόμενα. Έτσι, δεν επιτρέπεται στα κράτη να φορολογούν ένα εισαγόμενο προϊόν, μετά την καταβολή δασμών στα σύνορα, με εσωτερικούς φόρους (όπως ΦΠΑ και ειδικούς φόρους κατανάλωσης για αλκοολούχα ποτά, καπνό κ.λ.π) με υψηλότερο συντελεστή σε σχέση με τον επιβαλλόμενο φόρο στα ομοειδή εγχώρια προϊόντα. (Hoekman & Kosteci, 1995)

Προστασία της εγχώριας βιομηχανίας αποκλειστικά μέσω δασμών. Η αρχή της προστασίας αποκλειστικά μέσω δασμών απορρέει από διαφορετικούς τρόπους

αντιμετώπισης των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών. Ειδικότερα ως προς τους δασμούς η GATT προβλέπει την μείωση τους και όχι την εξάλειψή τους.

Εννοείται βεβαία ότι οι αλληπάλληλες μειώσεις δασμών μέσω των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων μπορούν να οδηγήσουν στην εξάλειψή τους. Με βάση την παραπάνω αρχή, ένας αριθμός διατάξεων της GATT αποσκοπεί στη σταδιακή μείωση και τελική κατάργηση ορισμένων μη δασμολογικών μέτρων. Στα μετρά αυτά περιλαμβάνονται οι παρακάτω επιδοτήσεις.

Η συμφωνία για τις επιδοτήσεις και τα αντισταθμιστικά μέτρα, εφαρμόζεται μόνο στα βιομηχανικά προϊόντα, δεδομένου ότι στα γεωργικά προϊόντα εφαρμόζεται η συμφωνία για την γεωργία (γίνεται αναφορά πιο κάτω). Η συμφωνία περιορίζει το δικαίωμα των κυβερνήσεων να χορηγούν επιδοτήσεις, θεσπίζοντας ένα σύστημα έλεγχου των επιδοτήσεων που παράγουν δυσμενή αποτελέσματα στο διεθνές εμπόριο. Η συμφωνία διακρίνεται μεταξύ μιας κατηγορίας απαγορευμένων επιδοτήσεων και δυο κατηγοριών επιτρεπομένων επιδοτήσεων (Lowenfeld, 2002), υιοθετώντας όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, την προσέγγιση του φωτεινού σηματοδότη. (traffic light approach).

Οι απαγορευμένες επιδοτήσεις (κόκκινου χρώματος) τεκμαίρονται ότι παράγουν δυσμενή για το εμπόριο αποτελέσματα και διέπονται από ειδικό και ταχύτερο μηχανισμό επίλυσης διαφορών. Στο παρελθόν, ο κανόνας της απαγόρευσης των εξαγωγικών επιδοτήσεων για τα βιομηχανικά προϊόντα εφαρμόζονταν μόνο στις ανεπτυγμένες χώρες, με εξαίρεση να αποτελούν οι χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο των \$1000, καθώς είναι αμφίβολο αν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους για την χρηματοδότηση των επιδοτήσεων.

Οι επιδοτήσεις που δεν απαγορεύονται, οι επιτρεπόμενες επιδοτήσεις, διακρίνονται σε περαιτέρω δυο υποκατηγορίες: τις αγωγήμες (χρώματος πορτοκαλί) και στις μη αγωγήμες (πράσινου χρώματος). Αγωγήμες χαρακτηρίζονται οι επιδοτήσεις που δεν απαγορεύονται αυτοδίκαια αλλά μπορούν να απαγορευτούν εφόσον παράγουν δυσμενή για το εμπόριο αποτελέσματα. Μη αγωγήμες χαρακτηρίζονται οι περιφερειακές ενισχύσεις και οι επιδοτήσεις για την

εφαρμοσμένη ερευνά καθώς και η προσαρμογή εγκαταστάσεων στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

Αναφορικά με τα γεωργικά προϊόντα οι διατάξεις της GATT δεν εφαρμόζονται. Το άρθρο XVI προβλέπει την δυνατότητα επιδότησης των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων εφόσον αυτό δεν οδηγεί στην κατοχή « μη δίκαιου μεριδίου» της αγοράς της χώρας προορισμού των επιδοτούμενων εξαγωγών. Όπως θα δούμε το θέμα αυτό ήταν στο επίκεντρο των συζητήσεων στο Γύρο της Ουρουγουάης.

2. Ποσοτώσεις: Το άρθρο XI της συμφωνίας απαγορεύει την επιβολή ποσοτώσεων. Παράλληλα, όμως προβλέπονται εξαιρέσεις σε περιπτώσεις όπου μια χώρα αντιμετωπίζει διαρθρωτικά προβλήματα ισοζυγίου πληρωμών. Επίσης, προσωρινή προστασία μέσω περιορισμών προβλέπεται και σε περίπτωση «σοβαρής ζημιάς» σε εγχώριες βιομηχανίες λόγω αύξησης των εισαγωγών καθώς επίσης και στην περίπτωση της νηπιακής βιομηχανίας.

3. Τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο: Η συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (technical barriers to trade-TBT) ορίζει ότι τα κράτη δεν πρέπει να εφαρμόζουν τεχνικούς κανόνες (regulations) και προαιρετικά πρότυπα(standards) που εμποδίζουν αδικαιολόγητα την ελεύθερη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου. Τέτοια εμπόδια είναι κυρίως οι τεχνικοί κανόνες και τα πρότυπα που παραβιάζουν τις αρχές της εθνικής μεταχείρισης και της ρήτρας MEK. Η συμφωνία προτρέπει εξάλλου τα κράτη που θεσπίζουν τεχνικούς κανόνες και τους ανεξαρτήτους οργανισμούς τυποποίησης που έχουν εκ του νόμου αρμοδιότητα διαμόρφωσης τεχνικών προτύπων, να ακολουθούν διεθνώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες και πρότυπα.

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η συμφωνία για την εφαρμογή υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων που προτρέπει στην προκειμένη περίπτωση τα κράτη να ακολουθούν τις προδιαγραφές που θέτει η διεθνής επιστημονική επιτροπή του Κώδικα Διατροφής-Τροφίμων. (Στεφάνου & Γκόρτσος, 2005)

4. Μέτρα αντιντάμπινγκ: Η συμφωνία για τα μέτρα αντιντάμπινγκ ή όπως είναι επίσημα γνωστή « Συμφωνία για την εφαρμογή του άρθρου VI της GATT» θέτει συγκεκριμένα αυστηρά κριτήρια για τον προσδιορισμό του πότε ένα προϊόν υπόκειται

σε ντάμπινγκ. Σύμφωνα με το άρθρο 2.1 της συμφωνίας ένα προϊόν θεωρείται ότι αποτελεί αντικείμενο ντάμπινγκ, δηλαδή εισάγεται σε μια άλλη χώρα σε τιμή χαμηλότερη της κανονικής του αξίας, εφόσον η τιμή εξαγωγής του από μια χώρα σε μία άλλη είναι χαμηλότερη από μία συγκρίσιμη τιμή του ομοειδούς προϊόντος, όπως έχει καθοριστεί για την κατανάλωση στην χώρα εξαγωγής κατά τις συνήθεις εμπορικές πρακτικές. (Εξαρχος, 1996, σελ. 219)

Η συμφωνία για τα μέτρα αντιντάμπινγκ υποδεικνύει διάφορους τρόπους υπολογισμού της κανονικής αξίας των εμπορευμάτων. Ειδικότερα, όταν δεν υπάρχουν παρόμοιες πωλήσεις ή όταν αυτές δεν είναι επαρκείς ή όταν οι πωλήσεις αυτές δεν επιτρέπουν τη διεξαγωγή ορθής σύγκρισης εξαιτίας των ειδικών συνθηκών που επικρατούν στην αγορά, η κανονική αξία του ομοειδούς προϊόντος καθορίζεται με βάση το κόστος παραγωγής στη χώρα καταγωγής και κάποια ρητά κατονομαζόμενα έξοδα ή με βάση τις τιμές εξαγωγής προς μια κατάλληλη τρίτη χώρα. Επιπλέον το άρθρο VI της GATT προβλέπει την επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ οι οποίοι μπορούν να επιβληθούν μόνο έπειτα από έρευνα που αποδεικνύει ότι προκαλείται σημαντική ζημιά ή ότι υπάρχει κίνδυνος πρόκλησης σημαντικής ζημιάς σε ένα βιομηχανικό κλάδο που παράγει προϊόντα όμοια με τα εισαγόμενα. Στην περίπτωση αυτή το ύψος του δασμού συναρτάται με το περιθώριο ντάμπινγκ. Ως τέτοιο περιθώριο λογίζεται το ποσό κατά το οποίο η κανονική αξία υπερβαίνει την τιμή εξαγωγής.

3.9 ΟΙ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ ΤΗΣ GATT (ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ)

Τις πρώτες δυο δεκαετίες λειτουργίας της GATT έλαβαν χώρα έξι γύροι διαπραγματεύσεων με κύρια θέματα τη μείωση των δασμών και την ένταξη νέων μελών. Η μόνη σημαντική καταστατική αλλαγή στο διάστημα αυτό υπήρξε η υιοθέτηση του τμήματος IV της GATT (1966) που αφορούσε την διευκόλυνση πρόσβασης στην αγορά των αναπτυσσόμενων χωρών. Από τις αρχές του '70 και μετά τη σημαντική μείωση των δασμών, το ενδιαφέρον των συμβαλλόμενων μερών στράφηκε στα μη δασμολογικά εμπόδια του διεθνούς εμπορίου, καθώς και σε μια σειρά από εσωτερικές πολιτικές που επηρέαζαν το εξωτερικό εμπόριο.

Έτσι, στο πλαίσιο του Γύρου του Τόκυο (1973-1979) υιοθετήθηκαν για πρώτη φορά οι λεγόμενες κώδικες συμφωνίες για τη ρύθμιση ζητημάτων όπως οι ποσοτικοί περιορισμοί, οι επιδοτήσεις, οι τεχνικές προδιαγραφές και το ντάμπινγκ που εξετάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα. Δέκα χρόνια μετά το τέλος του γύρου αυτού διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες βιομηχανικές χώρες διακατέχονταν από μια προστατευτική νοοτροπία, αντίθετη με το πνεύμα των αλληπάλληλων γύρων διαπραγματεύσεων για την ελευθεροποίηση του εμπορίου. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των εξελίξεων στο διάστημα 1980-1995 είναι ότι οι Η.Π.Α. έπαυσαν να παίζουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια ελευθεροποίησης του εμπορίου (Destler, 1995). Ο ανταγωνισμός από Ε.Ε. και Ιαπωνία δημιούργησε έξαρση προστατευτισμού στη χώρα αυτή για πολλά προϊόντα.

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80 οι ανεπάρκειες της GATT έγιναν αντικείμενο διαλόγου και μάλιστα όχι μόνο ακαδημαϊκού. Μια επιτροπή από ειδικούς, η οποία συστάθηκε για να εξετάσει το θέμα, αναγνώρισε, καταρχήν ότι οι συνεχής μεταβολή η οποία χαρακτηρίζει τη διεθνή οικονομική ζωή επιβάλλει περιοδικές αναπροσαρμογές και αναδιαρθρώσεις, τόσο στη διοικητική δομή της GATT όσο και στην κάλυψη των αντικειμένων. Με βάση τις διαπιστώσεις αυτές διακρίνουμε δυο κατηγορίες μέτρων, τα οποία κρίθηκαν απαραίτητα να παρθούν.

Πρώτον, μέτρα έλεγχου και επιτήρησης της εμπορικής πολιτικής και γενικά της συμπεριφοράς των κρατών μελών. Δεύτερον, μέτρα προσαρμογής της GATT στις ανάγκες που προκύπτουν από τις νέες εξελίξεις στη διεθνή ανταλλαγή (Hoekman & Kosteckí, 1995). Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία μέτρων, η ανάγκη για βελτίωση των δυνατοτήτων επιτήρησης προκύπτει από τις πολυάριθμες περιπτώσεις παραβίασης των αρχών της GATT από τις βιομηχανικές χώρες. Έτσι, έχουμε έξαρση προστατευτισμού από τα κύρια εμπορικά μπλοκ της Ε.Ο.Κ. και των Η.Π.Α., με επέκταση των περιορισμών στην ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων πέρα από τους παραδοσιακά προστατευόμενους κλάδους (κλωστοϋφαντουργία, αγροτικά προϊόντα, ένδυση).

Η παραβίαση των κανόνων της GATT παίρνει συνήθως την μορφή ενός ή περισσότερων τεχνασμάτων μη δασμολογικής προστασίας από αυτά που αναφέραμε παραπάνω. Ιδιαίτερα, για ορισμένα προϊόντα είχαμε συνεχή παραβίαση των βασικών

αρχών της GATT. Τα αγροτικά προϊόντα , γενικά, είναι το κατεξοχήν παράδειγμα παραβίασης από όλες σχεδόν τις χώρες. Κάνοντας χρήση γενικών διατάξεων της GATT, οι οποίες προβλέπουν δυνατότητες εξαιρέσεων ορισμένων προϊόντων από τις γενικές αρχές ελευθεροποίησης, πολλές χώρες αντιμετώπιζαν τα γεωργικά προϊόντα ως ειδική περίπτωση και κατέφευγαν σε μέτρα πολιτικής τα οποία παραβίαζαν τους κανόνες της συμφωνίας GATT.

Όσον αφορά τα μέτρα της δεύτερης κατηγορίας , η ανάγκη για διεύρυνση του αντικείμενου της GATT προέκυψε και από τις εξελίξεις στη διεθνή οικονομία, στο διάστημα που μεσολάβησε από το Γύρο του Τόκιο μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80. Καταρχήν, στο διάστημα αυτό έχουμε μια δραματική διεύρυνση των εμπορικών ανταλλαγών μεταξύ διαφόρων χωρών στα πλαίσια της πολιτικής της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου. Από τις πλέον σημαντικές εξελίξεις είναι η διεθνοποίηση της παραγωγής, που ακολούθησε τη γρήγορη εξάπλωση των πολυεθνικών επιχειρήσεων, αλλά και την τεχνολογική εξέλιξη στη μεταβιομηχανική περίοδο.

Η διεθνής παραγωγή μετατοπίζεται σε αγαθά προηγμένης τεχνολογίας. Οι βιομηχανικές χώρες ανεξαρτητοποιούνται όλο και περισσότερο, στο βαθμό που η σημασία των πρώτων υλών στη διεθνή παράγωγη μειώνεται. Οι αναπτυσσόμενες χώρες από την άλλη μεριά συγκέντρωναν τις παραγωγικές τους δραστηριότητες στους παραδοσιακούς κλάδους εμπορίου. Έχουμε έτσι μια σημαντική μεταβολή στη δομή του διεθνούς εμπορίου με σημαντική μετακίνηση των παραδοσιακών κλάδων από τις ανεπτυγμένες στις αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Παρατηρείται λοιπόν μια μεταβατική περίοδος, όπου η διεθνής ανταλλαγή περνάει από προσαρμοστικές προσπάθειες των χωρών, στις νέες πραγματικότητες της διεθνούς οικονομικής ζωής. Σε ένα μεγάλο βαθμό αυτές οι αλλαγές στο διεθνές εμπόριο προκάλεσαν σπασμωδικές αντιδράσεις στον τομέα της πολιτικής εμπορίου των διαφόρων χωρών. Το καθαρό αποτέλεσμα των αντιδράσεων αυτών είναι η αναβίωση ενός προστατευτικού πνεύματος σε πολλές χώρες, που πρωταγωνίστησαν στην ελευθεροποίηση του εμπορίου.

3.10 Ο ΓΥΡΟΣ ΤΗΣ ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Οι ανεπάρκειες της GATT που εξετάστηκαν παραπάνω, οδήγησαν στην ανάγκη για την ανάληψη ενός νέου γύρου διαπραγματεύσεων, ο οποίος είναι γνωστός ως Γύρος της Ουρουγουάης. Ως συνήθως αυτός ο γύρος άρχισε μετά από μακρά προπαρασκευαστική διαδικασία, η όποια έχει την αφετηρία της στη συνάντηση υπουργών εμπορίου κρατών-μελών της GATT στη Γενεύη το 1982. Η επίσημη πρόταση προσήλθε από τους εκπροσώπους των Η.Π.Α. και της Ιαπωνίας. Το 1985 σε μια ειδική συνεδρίαση των κρατών-μελών της GATT πάρθηκε η τελική απόφαση για την πραγματοποίηση του νέου γύρου, που άρχισε το Σεπτέμβριο του 1986 με την συνάντηση των υπουργών της GATT στην Punta del Este της Ουρουγουάης.

Στην Ουρουγουάη καθορίστηκαν τα πλαίσια και οι γενικοί κανόνες των διαπραγματεύσεων, οι οποίες έλαβαν χώρα στη Γενεύη, την έδρα της GATT, και διήρκεσαν επτά έτη (1986-1993). Στις 15 Δεκεμβρίου 1993 υπογράφηκε στη Γενεύη από 117 χώρες η «Τελική Πράξη» (Final Act), που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης, ο οποίος μπήκε σε εφαρμογή από την 1 Ιανουαρίου 1995.

Ο όγδοος αυτός γύρος είναι ο πιο φιλόδοξος κύκλος πολυμερών διαπραγματεύσεων της GATT με πολλές καινοτομίες, σε σχέση με προηγούμενες συμφωνίες. Η συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης ασχολείται με θέματα εμπορίου αγαθών αλλά και με αντικείμενα² τα όποια δεν καλύπτει η GATT, όπως η διεθνής ανταλλαγή υπηρεσιών, διεθνείς επενδύσεις, θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ως προς το εμπόριο αγαθών, ο Γύρος της Ουρουγουάης στοχεύει στη μεγαλύτερη ελευθεροποίηση στη διεθνή ανταλλαγή με μείωση και κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και των μη δασμολογικών μέτρων, στα πλαίσια των αρχών και των κανόνων της GATT. Στην κατηγορία των υπηρεσιών, ο όγδοος αυτός γύρος εισάγει για πρώτη φορά ένα γενικό πλαίσιο κανόνων και διαδικασιών που θα αποτελέσει τη βάση για τη σταδιακή ελευθεροποίηση της διεθνούς ανταλλαγής και στον τομέα αυτό.

Παράλληλα για την καλύτερη υλοποίηση των παραπάνω, ο Γύρος της Ουρουγουάης προέβλεψε τη μετατροπή της GATT από προσωρινή συμφωνία σε διεθνή οργανισμό, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (World Trade Organization). Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) παρέχει ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει τη GATT και όλες τις ρυθμίσεις του Γύρου της Ουρουγουάης.

Το νομικό καθεστώς του ΠΟΕ είναι ανάλογο με εκείνο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Διοικείται από υπουργική σύνοδο, η οποία συγκαλείται τουλάχιστον μια φορά ανά διετία από το κύριο διοικητικό όργανο, το Γενικό Συμβούλιο, στο οποίο μετέχουν αντιπρόσωποι από όλα τα μελή-κράτη. Το συμβούλιο έχει τρεις βασικές λειτουργίες με τρία όργανα: όργανο επίλυσης διαφορών, όργανο επεξεργασίας εμπορικής πολιτικής και τριπλό εξειδικευμένο όργανο για τα εμπορεύματα, τις υπηρεσίες και την πνευματική ιδιοκτησία (Blackhurst, 1997).

Η συναίνεση είναι ο κεντρικός άξονας στο μηχανισμό λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ. Η αρχή της πλειοψηφίας ισχύει σε περίπτωση ανάγκης ψηφοφορίας. Κάθε χώρα-μέλος έχει μια ψήφο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διοικητική οργάνωση του ΠΟΕ διαθέτει αυτόματους μηχανισμούς, που κάνουν τις αποφάσεις του δεσμευτικές και υποχρεωτικά εκτελέσιμες, κάτι που δεν ίσχυε στην περίπτωση της GATT, αφού τα πορίσματα των οργάνων της έπρεπε να εγκριθούν από όλα τα κράτη-μέλη.

3.11 ΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΓΑΘΩΝ

Οι δασμολογικές παραχωρήσεις των χωρών-μελών του ΠΟΕ, οι οποίες προέκυψαν από τις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης, είναι πολλές και ουσιαστικές. Είναι ενδιαφέρον ότι οι δεσμεύσεις για μείωση των δασμών προήλθαν τόσο από τις βιομηχανικές όσο και από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι τελευταίες για πρώτη φορά συμμετείχαν σε γύρο διαπραγματεύσεων με ενεργητικό ρόλο, με την έννοια ότι λειτούργησαν τόσο ως δέκτες όσο και ως δότες δασμολογικών και μη δασμολογικών παραχωρήσεων.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Για τα βιομηχανικά προϊόντα οι δασμοί μειώνονται κατά 34%, κατά μέσο όρο. Οι μειώσεις δασμών από τις βιομηχανικές χώρες είναι ακόμη μεγαλύτερες, ενώ για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους, όπως φαρμακευτικά προϊόντα, ατσάλι, κατασκευαστικά υλικά, χαρτί, οι δασμοί καταργούνται από τις χώρες αυτές. Οι αναπτυσσόμενες χώρες δεσμεύτηκαν, επίσης, να μειώσουν σημαντικά τους δασμούς βιομηχανικών προϊόντων και να «παγώσουν» τις δυνατές αυξήσεις τους (binding).

Αυτό το «binding» των δασμών (το να εγκαταλείπεται δηλαδή η δυνατότητα μελλοντικής αύξησης των δασμών) έλαβε χώρα σε εντυπωσιακά μεγάλη έκταση από τις αναπτυσσόμενες χώρες (Πουρναράκης, 1996).

Εξαίρεση στον κανόνα των μαζικών μειώσεων των δασμών αποτελούν οι λεγόμενοι «ευαίσθητοι» τομείς, οι οποίοι απολαμβάνουν υψηλή προστασία από τις βιομηχανικές χώρες. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, ένδυση, υποδήματα, μέσα μεταφοράς, προϊόντα ταξιδιών και καουτσούκ.

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Στο χώρο των αγροτικών προϊόντων η ελευθεροποίηση του εμπορίου εντοπίζεται σε μεταβολές μη δασμολογικής μορφής, όπως η μείωση των εξαγωγικών επιδοτήσεων. Μεγάλης σημασίας για την ελευθεροποίηση των αγροτικών προϊόντων είναι η «δασμοποίηση» όλων των μη δασμολογικών μέτρων, δηλαδή η μετατροπή των μη δασμολογικών εμποδίων του εμπορίου σε ισοδυνάμους δασμούς.

Οι βιομηχανικές χώρες δεσμεύτηκαν για τη μείωση των επιδοτήσεων των εξαγωγών κατά 36% (Στεφάνου & Γκόρτσος, 2005, σελ. 89). Η μείωση των επιδοτήσεων είναι, οπωσδήποτε, σοβαρό βήμα για την ελευθεροποίηση της διεθνούς ανταλλαγής αγροτικών προϊόντων που αντιπροσωπεύει το 13% του διεθνούς εμπορίου. Έτσι, αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση του κόστους προστασίας και τελικά στο «άνοιγμα» της διεθνούς αγοράς για χώρες που έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή των αγαθών αυτών.

Για τα προϊόντα τα οποία υπόκεινται σε δασμούς, οι βιομηχανικές χώρες χρησιμοποιώντας το επίπεδο των δασμών των ετών 1986-1988 ως βάση, δεσμεύτηκαν να μειώσουν τα τρέχοντα bindings, κατά μέσο όρο, κατά 36% σε περίοδο έξι ετών. Οι αναπτυσσόμενες χώρες ανέλαβαν υποχρεώσεις για μειώσεις σε εξαγωγικές πριμοδοτήσεις και στηρίξεις αγροτικών προϊόντων σε έκταση σε περίπου 2/3 του επιπέδου των αντίστοιχων μειώσεων των βιομηχανικών χωρών και σε διάστημα δέκα ετών. Για ορισμένα προϊόντα, οι αναπτυσσόμενες χώρες απαλλάσσονται από τη δασμοποίηση τους, ενώ οι πιο φτωχές χώρες εξαιρούνται από κάθε μορφής μειώσεις.

Τέλος για ορισμένα προϊόντα καθορίζεται «ελάχιστη πρόσβαση», δηλαδή υποχρέωση για εισαγωγή ελάχιστων ποσοτήτων αγροτικών προϊόντων. Έτσι για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση υποχρεούται να εισάγει ποσότητες αγροτικών ίσες, τουλάχιστον, με το 3% της κατανάλωσης της στην αρχή της περιόδου.

Στο τέλος της εξαετίας (1995-2001) το ποσοστό αυτό ορίζεται σε 5% (Jackson, 1998, σελ 136). Επίσης η Ιαπωνία θα έχει την υποχρέωση ελάχιστων εισαγωγών, που κλιμακώνονται από 4% στην αρχή μέχρι 8% στο τέλος της εξαετίας.

ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ

Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης είναι ο πλέον ευαίσθητος κλάδος σε ότι αφορά την ελευθεροποίηση του εμπορίου. Στο παρελθόν, η βιομηχανία υφαντουργίας είχε βασικά εξαιρεθεί από την εφαρμογή πολλών κανόνων της GATT. Βάσει ειδικής συμφωνίας, γνωστής ως Multifiber Agreement (MFA), η οποία ισχύει από το 1974, καθιερώθηκε ένα διαφορετικό καθεστώς στο εμπόριο των προϊόντων αυτών, με παραβίαση των γενικών αρχών της GATT για πολυμερή ελευθεροποίηση. Παρότι η MFA είχε προσωρινό χαρακτήρα (είχε προγραμματιστεί να λήξει το 1978), το καθεστώς που εισήγαγε παρατάθηκε στον κλωστοϋφαντουργικό τομέα συνεχίστηκε.

Η συμφωνία του ΓΟ προβλέπει, για τον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών την κατάργηση της MFA και τη σταδιακή μετάβαση του τομέα στις διατάξεις της GATT. Το διάστημα της μεταβατικής περιόδου προβλέπεται να είναι δέκα έτη, προκειμένου

να δοθεί χρόνος στην κλωστοϋφαντουργία να αντιμετωπίσει τις επερχόμενες συνέπειες της απελευθέρωσης. (Grieco, 1990)

Η ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΑΝΤΙΝΤΑΜΠΙΝΓΚ

Τα μέτρα καταπολέμησης του ντάμπινγκ αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων, τα αποτελέσματα των οποίων ενσωματώθηκαν στον κύριο κορμό της τελικής πράξης. Ας σημειωθεί εκ προοιμίου, ότι τα μέτρα αντιντάμπινγκ προσλαμβάνουν μεγαλύτερη σημασία όσο το διεθνές εμπόριο απελευθερώνεται, όσο μειώνεται δηλαδή η σημασία των «κλασσικών μέτρων προστασίας» όπως, οι υψηλοί δασμοί και οι ποσοτώσεις.

Τα κύρια αποτελέσματα των διεργασιών αυτών του Γύρου της Ουρουγουάης είναι τα ακόλουθα:

Η νέα συμφωνία δεν φέρνει δραματικές μεταβολές, αλλά μάλλον τροποποιήσεις και αποσαφηνίσεις σε διάφορα σημεία του προηγούμενου κώδικα προς την κατεύθυνση της διαφάνειας, της ακρίβειας και της βελτίωσης της ασφάλειας δικαίου.

Οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια καταγγελία για ντάμπινγκ μπορεί να γίνει αποδεκτή γίνονται αυστηρότερες: οι καταγγέλλοντες πρέπει να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 25% της εγχώριας παραγωγής και επιπλέον, άνω του 50% των τοποθετούμενων πάνω στο ζήτημα παραγωγών να τάσσονται σαφώς υπέρ της κίνησης διαδικασίας αντιντάμπινγκ. (Φατούρος & Στεφάνου, 1995, σελ. 250-251)

Μια άλλη ενδιαφέρουσα προσθήκη στο νέο κώδικα είναι οι κανόνες δειγματοληψίας που περιέχονται τώρα και θα διευκολύνουν έρευνες αντιντάμπινγκ σε κλάδους όπως τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα όπου συμμετέχουν εκατοντάδες επιχειρήσεις που δεν μπορούν όλες να ελεγχθούν.

Ο νέος κώδικας αντιντάμπινγκ προσυπογράφεται αναγκαστικά από το σύνολο των συμβαλλόμενων μερών του ΠΟΕ. Επιπλέον, προβλέπεται μια αναβάθμιση και ως προς το θέμα της επίλυσης διαφωνιών: οι αποφάσεις των ομάδων διαιτησίας (panels)

υιοθετούνται αυτομάτως, οι δε χώρες που κέρδισαν τη διαιτησία δικαιούνται να προβούν σε αντίποινα.

3.12 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ

Η συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια είναι μεγαλύτερου βεληνεκούς από τον προηγούμενο κώδικα, αποσαφηνίζει δε και ενισχύει τις διαδικασίες τυποποίησης και εκπόνησης τεχνικών κανονισμών αλλά και εξέτασης της συμβατότητας των προϊόντων. Πιο συγκεκριμένα στη συμφωνία πρέπει να συμμορφώνονται και οι τοπικές αρχές (δημόσιες ή μη) οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις όπως λ.χ οι Η.Π.Α. ή ο Καναδάς, έχουν σημαντικές αρμοδιότητες χωρίς να υποχρεώνονται μέχρι τώρα να λογοδοτούν στην GATT.

Εισάγεται επίσης και η αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με την οποία, εάν κάποιος νέος τεχνικός κανονισμός είναι αυστηρότερος του ήδη υπάρχοντος διεθνούς προτύπου, αυτό πρέπει να αιτιολογηθεί και να στοιχειοθετηθεί επιστημονικά (Kelly, 2003). Το κυριότερο όμως σημείο στο οποίο ο νέος κώδικας καινοτομεί είναι η επέκταση των περιβαλλοντικών κανόνων και στις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής. Η απαγόρευση από μέρους μιας χώρας ορισμένων ρυπογόνων μεθόδων παράγωγης διευκολύνει χώρες με χαλαρότερες προδιαγραφές να εξάγουν τα φθηνότερα προϊόντα τους δημιουργώντας ένα τεχνητό συγκριτικό πλεονέκτημα που οδηγεί στο «περιβαλλοντικό» ντάμπινγκ. Το Παράρτημα I της νέας συμφωνίας για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο αποτελεί αναμφίβολα μια νίκη των περιβαλλοντικά πλέον ευαίσθητων χωρών, πρωτοστατούσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

↓

3.13 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η συμφωνία για τα μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας προσπαθεί να εξασφαλίσει την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών, με τη μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία συναλλαγών. Τα μέλη του ΠΟΕ διατηρούν μεν το δικαίωμα καθορισμού «του κατάλληλου επιπέδου προστασίας» για τους πληθυσμούς τους, αλλά αυτό πρέπει να γίνεται βάσει της ανάλυσης κινδύνου και δίχως διακρίσεις εις βάρος των εισαγωγών.

Τα μέτρα πρέπει να περιορίζονται στα αυστηρώς και αντικειμενικώς αναγκαία από την άποψη της δημόσιας υγείας. Επιπλέον, η συμφωνία προωθεί την εναρμόνιση των προτύπων σε διεθνές επίπεδο συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη διαφάνεια.

Παρά τα καταρχήν θετικά αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης, όσον αφορά στο άνοιγμα των αγορών των αγαθών παρατηρούνται προβλήματα στην πρακτική τους εφαρμογή. Για παράδειγμα, η εφαρμογή των αποφάσεων στον τομέα των αγροτικών προϊόντων, όπως η μετατροπή των πάσης φύσεως εμποδίων σε δασμούς και εν συνεχεία η μείωση τους κατά 36%, δεν προχώρησε όπως είχε συμφωνηθεί αλλά επιπλέον αυξήθηκαν αλλά μετρά και εμπόδια στις βιομηχανικές χώρες, όπως οι άμεσες ενισχύσεις στους παραγωγούς, οι περιορισμοί εισαγωγών για λόγους προστασίας της υγείας και του περιβάλλοντος.

Παρά τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην εφαρμογή των αποφάσεων, το σημαντικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τον Γύρο της Ουρουγουάης είναι η διαμόρφωση ενός πλαισίου για περαιτέρω διαπραγματεύσεις και η συμφωνία για διατήρηση του status quo, δηλαδή για τη μη αύξηση του προστατευτισμού μέσω της κατάθεσης από τα κράτη-μέλη δεσμευτικών κατάλογων.

Η φιλοσοφία που διέπει το ΠΟΕ στηρίζεται στην λογική υπόθεση ότι η φυσική κατάσταση του εμπορίου είναι εκείνη που διαμορφώνεται από την ελεύθερη από τις επιταγές και ανεπηρέαστη από τις προτεραιότητες της δημόσιας εξουσίας και της πολιτικής λειτουργίας της αγοράς. Η μεγάλη τομή όσον αφορά στην καινοτομία

των ρυθμίσεων του ΠΟΕ, έγκειται στο ότι οι ρυθμίσεις αυτές αγκιστρώνονται σε έναν οργανισμό που έχει νομική προσωπικότητα, δηλαδή αναγνωρισμένη αυτοτελή νομική υπόσταση.

Συμπερασματικά παρά τα όποια συστημικά ελλείμματα, τις εγγενείς αδυναμίες και τα επιμέρους προβλήματα η μείωση των φραγμών του εμπορίου μπορεί να επιτευχθεί μόνο από το σύστημα της πολυμερούς συνεργασίας, όπως εκφράζεται από τον ΠΟΕ.

3.14 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Οι κυριότερες Διεθνείς Συμβάσεις για την προστασία των δικαιωμάτων στα προϊόντα της διανοίας είναι οι ακόλουθες:

- Διεθνής Σύμβαση Βέρνης-Παρισιού 1971 για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (Ν.100/1975 ΦΕΚ Α 162/1-8-1975)
- Παγκόσμια Σύμβαση Γενεύης 1952 (ΝΔ 4254/1962 ΦΕΚ Α 166/17-10-1962)
- Διεθνής Σύμβαση Ρώμης 1961 για την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών ,των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης (Ν. 2054/1992 ΦΕΚ Α 104/30-6-1992).
- Διεθνής Σύμβαση Γενεύης 1971 για την προστασία των παραγωγών φωνογραφημάτων εναντίον της μη επιτρεπόμενης αναπαραγωγής των φωνογραφημάτων τους (Ν. 2148/1993 ΦΕΚ Α 96/16-6-1993).
- Διεθνής Σύμβαση που αφορά τη διανομή σημάτων φορέων προγραμμάτων μεταδιδόμενων δια δορυφόρου-Βρυξέλλες 1974 (Ν. 1944/1991 ΦΕΚ Α 56/22-4-1991).
- Κύρωση της Τελικής Πράξης που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Γύρου της

Ουρουγουάης-Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου- Μαράκες 1994 (Ν. 2290/1995 ΦΕΚ Α 28/9-2-1995).

- Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα - Γενεύη 1996 (Ν. 3183/2003 ΦΕΚ Α 228/26-9-2003)

Στο σχέδιο του Ευρωπαϊκού συντάγματος στο Άρθρο 17.2 αναφέρεται ότι «η διανοητική ιδιοκτησία προστατεύεται».

3.15 ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ SPS(SPS)

Η συμφωνία για την εφαρμογή των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων-επίσης γνωστών ως συμφωνία SPS-είναι μια διεθνής συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Συζητήθηκε κατά τη διάρκεια του Γύρου της Ουρουγουάης της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, και τέθηκε σε ισχύ με την καθιέρωση του ΠΟΕ στην αρχή του 1995.

Στο πλαίσιο της συμφωνίας SPS, ο ΠΟΕ θέτει τους περιορισμούς στις πολιτικές των κρατών-μελών σχετικά με την ασφάλεια τροφίμων (βακτηριακά μολυσματικοί παράγοντες, φυτοφάρμακα, επιθεώρηση και μαρκάρισμα) καθώς επίσης και την υγιεινή ζώων και φυτών (φυτοϋγειονομική) για τα εισαγόμενα παράσιτα και τις ασθένειες²⁰.

Με αυτή τη συμφωνία τα μέλη βελτιώνουν την υγειονομική και φυτοϋγειονομική κατάστασή τους. Σημειώνοντας ότι τα μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας εφαρμόζονται συχνά βάσει διμερών συμφωνιών ή πρωτοκόλλων. Με τη συμφωνία αυτή θεσπίστηκαν πολυμερούς πλαισίου κανόνες και υποχρεώσεις για τα μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις τους στις συναλλαγές.

²⁰

http://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_the_Application_of_Sanitary_and_Phytosanitary_Measures

Στη συμφωνία αυτή λαμβάνονται υπόψη τα διεθνή πρότυπα, οι κατευθυντήριων γραμμών, οι συστάσεις και ευνοούνται τα εναρμονισμένα μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας μεταξύ των μελών, βάσει των διεθνών προτύπων, κατευθυντηρίων γραμμών και συστάσεων που έχουν καταρτισθεί από τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής Κώδικα Τροφίμων, του Διεθνούς Γραφείου Επιζωοτικών, και των σχετικών διεθνών και περιφερειακών οργανισμών που ενεργούν στο πλαίσιο της διεθνούς σύμβασης προστασίας των φυτών, χωρίς να απαιτείται από τα μέλη να αλλάξουν το επίπεδο προστασίας της ζωής και της υγείας των ανθρώπων, των ζώων ή των φυτών, που θεωρούν κατάλληλο.

Παράλληλα με την συμφωνία αναγνωρίζεται ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες μέλη μπορεί να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην τήρηση των μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας των εισαγόντων μελών και, κατά συνέπεια, στην πρόσβαση των αγορών, καθώς και στη χάραξη και εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας εντός των εδαφών τους, επιθυμώντας να τα συνδράμουν στις σχετικές προσπάθειές τους²¹.

3.16 ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (GMOS)

Οι Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί (ΓΤΟ) προκύπτουν από άμεση επέμβαση στο γενετικό τους υλικό με τεχνικές της μοριακής βιολογίας, σε αντίθεση με εκείνους που παρήχθησαν με τις κλασικές μεθόδους διασταυρώσεων συγγενών οργανισμών, επιλογής και επαναδιασταυρώσεων. Τα Γενετικά Τροποποιημένα Τρόφιμα (ΓΤΤ) είναι τα τρόφιμα τα οποία βασίζονται σε ΓΤΟ. Οι Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί είναι νέες μορφές ζωής, που έχουν προέλθει από την παραβίαση, μέσω του ανθρώπινου παράγοντα, διαδικασιών εξέλιξης και παραγωγής φυτικών και ζωικών ειδών. Οι νέες αυτές μορφές δεν υπήρχαν πριν την τεχνητή γένεσή τους ούτε και θα μπορούσαν να υπάρξουν υπό τις παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής ή διασταύρωσης. Ως νέοι οργανισμοί, οι ΓΤΟ είναι αυτοτελείς οργανισμοί, με την έννοια ότι η ελευθέρωσή τους στο περιβάλλον και την τροφική

²¹ www.takuzinis.lv

αλυσίδα είναι διαδικασία μη αναστρέψιμη και η διαδικασία γένεσής τους μη ανακλητή επιστημονικά. Η επίδραση που μπορεί να επιφέρουν στο φυσικό περιβάλλον είναι, συνεπώς, μη προβλεπόμενη και ελλοχεύει ο κίνδυνος επιμολύνσεων με τη μεταφορά γενετικά τροποποιημένων γονιδίων (π.χ. με τη γύρη, τα έντομα ή τον άνεμο) ή με την αυτό-αναπαραγωγή τους ή με τη διασταύρωσή τους με γενετικά φυσιολογικούς οργανισμούς.

Βεβαίως, οι τεχνικές αυτές, αποτελούν το επιστέγασμα ερευνών τα τελευταία πενήντα χρόνια, εφόσον επιτρέπουν την επιλεκτική προσπέλαση σε συγκεκριμένα γονίδια, την απομόνωσή τους, την τροποποίησή τους, την κατά βούληση αφαίρεσή τους ή και την εισαγωγή τους σε οργανισμούς στους οποίους δεν βρίσκονται φυσιολογικά. Πλην όμως γενούν σοβαρά ζητήματα πρόκλησης κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία και το φυσικό περιβάλλον, τα οποία πέρα από την όποια ηθικο-πολιτική, κοινωνική ή άλλη προσέγγιση του ζητήματος, χρήζουν νομικής αντιμετώπισης.

Η Ε.Ε., μετά την άρση του *de facto moratorium* που είχε επιβάλει το 1999, εξέδωσε μία οδηγία και δύο κανονισμούς- οι οποίοι έχουν τεθεί σε ισχύ από τις 7 Νοεμβρίου 2003 και των οποίων η εφαρμογή άρχισε την 18η Απριλίου 2004²²- σύμφωνα με τις διατάξεις των οποίων επιτρέπεται, καταρχήν, η εισαγωγή μεταλλαγμένων προϊόντων (τροφίμων και ζωοτροφών) στην ευρωπαϊκή αγορά, θέτοντας ως κύρια προϋπόθεση τη σήμανσή τους, η οποία πραγματοποιείται μόνον όταν το ποσοστό των γενετικά τροποποιημένων συστατικών υπερβαίνει το 0,9%, εφόσον η παρουσία του ΓΤΟ δεν είναι τυχαία ή τεχνικώς αναπόφευκτη²³.

Διαφορετικά, τα ΓΤΟ κυκλοφορούν ελεύθερα και εφόσον έχει χορηγηθεί η σχετική έγκριση²⁴, η οποία εκδίδεται (εντός τριών μηνών από τη γνωμοδότηση) με δεκαετή ισχύ και δυνατότητα για δεκαετή ανανέωση, μετά την υποβολή σχετικής αίτησης με όλα τα απαραίτητα στοιχεία, μελέτες και την προηγούμενη απαιτούμενη γνωμοδότηση της Αρχής (εντός έξι μηνών) και εφόσον τηρείται η διαδικασία

²² Οδηγία 2001/18 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Μαρτίου 2001 για την τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάργηση της Οδηγίας 90/220ΕΟΚ του Συμβουλίου (L.106/1/17.4.2001).

²³ Άρθρ. 12 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΚ) 1829/2003, άρθρο 7 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΚ) 1830/2003, με το οποίο προστέθηκε παρ. 3 στο άρθρο 21 της Οδηγίας 2001/18/ΕΚ.

²⁴ Άρθρ. 4 παρ. 2, 7 παρ. 1 Κανονισμού (ΕΚ) 1829/2003.

διαρκούς παρακολούθησης και εποπτείας για το χρονικό διάστημα που έπεται του χρονικού σημείου χορήγησης της έγκρισης.

Κατόπιν τούτων, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Αργεντινή και ο Καναδάς αποφάσισαν να καταθέσουν στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) αγωγή κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτική της στα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα (ΓΤΤ)²⁵. Ο ΠΟΕ (WTO, World Trade Organization) συζήτησε την αγωγή τον Μάρτιο 2004 σε πολιτικά φορτισμένο πλαίσιο, κεκλεισμένων των θυρών, όπως προβλέπεται από τη διαδικασία του, χωρίς να υφίσταται η δυνατότητα παρέμβασης πολιτών ή οργανώσεων.

Αναμένοντας την απόφαση του Panel του ΠΟΕ (WTO) περί τα τέλη Μαρτίου 2005²⁶, διάφοροι φορείς ασκούν πιέσεις τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την κατάργηση καλλιέργειας γενετικά τροποποιημένων οργανισμών. Η έκθεση της NAFTA (Βορειοαμερικανική Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών μεταξύ Η.Π.Α., Καναδά και Μεξικού) δίδει, πλέον, πρόσθετα επιχειρήματα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υπερασπιστεί τη θέση της ενάντια στην προσφυγή των Η.Π.Α. ενώπιον του ΠΟΕ και να επιμείνει στη θέση της ότι οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που εγκυμονούν τα μεταλλαγμένα είναι υπαρκτοί, ενώ άγνωστες είναι ακόμη οι απειλές για την ανθρώπινη υγεία.

Το Μάιο του 2006, η επιτροπή ψηφίσματος διαφωνίας του ΠΟΕ εξέδωσε μια σύνθετη απόφαση όποιος πήρε το ζήτημα με κάποια πλευράς του κανονισμού της Ε.Ε. GMOs, αλλά απομάκρυνε πολλές από τις αξιώσεις που έγιναν από τις Η.Π.Α..

Η Ελλάδα, παρά το ότι έχει επιδείξει, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μία σθεναρή στάση ενάντια στην καλλιέργεια, εισαγωγή και κατανάλωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, δεν έχει θέσει σε ισχύ ειδική περί του θέματος νομοθεσία, επαφιέμενη στην ευθεία εφαρμογή των ως άνω Κανονισμών της ΕΚ. Σχετικά όμως με την Οδηγία 2001/18/ΕΚ, η οποία απαιτεί ορισμένα μέτρα

²⁵ <http://www.metallagmeta-stop.org/ep040310.html>.

²⁶ Εφημερίδα «Η Καθημερινή», Κυριακή 24 Οκτωβρίου 2004, «Κόλαφος για τα μεταλλαγμένα. Έκθεση της NAFTA προειδοποιεί για τους κινδύνους στη βιοποικιλότητα».

συμμόρφωσης, η Ελλάδα πρόσφατα καταδικάστηκε από το ΔΕΚ λόγω παράλειψης εμπρόθεσμης λήψης των αναγκαίων μέτρων στο εθνικό δίκαιο.

Σύμφωνα με τη συμφωνία για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, ως για μέτρο υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας είναι κάθε μέτρο που εφαρμόζεται για:

(α) την προστασία της ζωής και της υγείας των ζώων ή των φυτών εντός του εδάφους του μέλους από κινδύνους που προκύπτουν λόγω της εισόδου, εγκατάστασης ή μετάδοσης παρασίτων, νόσων, οργανισμών φορέων νόσων ή παθογόνων οργανισμών.

(β) την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων ή των ζώων εντός του εδάφους του μέλους από κινδύνους που προκύπτουν λόγω της παρουσίας προσθέτων, προσμείξεων, τοξινών ή παθογόνων οργανισμών στα τρόφιμα, στα ποτά ή τις ζωοτροφές.

(γ) την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων εντός του εδάφους του μέλους από κινδύνους που προκύπτουν λόγω νόσων που μεταφέρονται από τα ζώα, τα φυτά ή τα προϊόντα των φυτών, ή από την είσοδο, την εγκατάσταση ή μετάδοση παρασίτων ή

(δ) την πρόληψη ή τον περιορισμό λοιπών ζημιών εντός του εδάφους του μέλους λόγω της εισόδου, εγκατάστασης ή μετάδοσης παρασίτων.

Τα μέτρα υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας περιλαμβάνουν όλους τους σχετικούς νόμους, διατάγματα, κανονισμούς, προϋποθέσεις και διαδικασίες, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των κριτηρίων τελικού προϊόντος τις διεργασίες και τις μεθόδους παραγωγής, τις διαδικασίες δοκιμής, ελέγχου, πιστοποίησης και έγκρισης την υγειονομική απομόνωση, περιλαμβανομένων των σχετικών προϋποθέσεων που αφορούν τη μεταφορά ζώων ή φυτών, ή τα υλικά που απαιτούνται για την επιβίωσή τους κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τις διατάξεις περί σχετικών στατιστικών μεθόδων, διαδικασιών δειγματοληψίας και μεθόδων

αξιολόγησης κινδύνων⁷ και τις προϋποθέσεις συσκευασίας και σήμανσης που έχουν άμεση σχέση με την ασφάλεια των τροφίμων.

2. Εναρμόνιση: Η κατάρτιση, αναγνώριση και εφαρμογή κοινών μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας από διαφορετικά μέλη.

3. Διεθνή πρότυπα: κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις

(α) όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων, τα πρότυπα, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι συστάσεις που έχουν θεσπισθεί από την Επιτροπή Κώδικα Τροφίμων σε σχέση με τα πρόσθετα τροφίμων, τα υπολείμματα των κτηνιατρικών φαρμάκων και των φυτοφαρμάκων, τις προσμείξεις, τις μεθόδους ανάλυσης και δειγματοληψίας, καθώς και οι κώδικες και οι κατευθυντήριες γραμμές υγιεινής.

(β) όσον αφορά την υγεία των ζώων και τις ζωνοσόους, τα πρότυπα, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι συστάσεις που έχουν καταρτισθεί υπό την αιγίδα του Διεθνούς Γραφείου Επιζωοτιών.

(γ) όσον αφορά την υγεία των φυτών, τα διεθνή πρότυπα, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι συστάσεις που έχουν καταρτισθεί υπό την αιγίδα της γραμματείας της διεθνούς σύμβασης προστασίας των φυτών σε συνεργασία με περιφερειακούς οργανισμούς, οι οποίοι λειτουργούν στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης⁷ και

(δ) όσον αφορά θέματα που δεν καλύπτονται από τους ανωτέρω οργανισμούς, τα κατάλληλα πρότυπα, κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις που εγκρίνονται από άλλους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς, στους οποίους δύνανται να συμμετέχουν όλα τα μέλη, όπως έχουν προσδιοριστεί από την επιτροπή.

4. Αξιολόγηση κινδύνων: Η εκτίμηση πιθανότητας εισόδου, εγκατάστασης ή μετάδοσης παρασίτων ή νόσων εντός του εδάφους ενός εισάγοντος μέλους σύμφωνα με τα μέτρα υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας τα οποία μπορεί να ισχύουν, καθώς και των σχετικών δυνητικών βιολογικών και οικονομικών επιπτώσεων⁷ ή η εκτίμηση των πιθανοτήτων για δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία των

ανθρώπων ή των ζώων που προκύπτουν από την παρουσία προσθέτων, προσμείξεων, τοξινών ή παθογόνων οργανισμών στα τρόφιμα, στα ποτά ή τις ζωοτροφές.

5. Κατάλληλο επίπεδο υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας: Το επίπεδο προστασίας που κρίνεται κατάλληλο από το μέλος το οποίο θεσπίζει μέτρο υγειονομικής ή φυτοϋγειονομικής προστασίας προκειμένου να προστατεύσει τη ζωή και την υγεία των προσώπων, των ζώων ή των φυτών εντός του εδάφους του.

Σημειώνεται ότι πολλά μέλη, εξάλλου, αναφέρονται στην έννοια αυτή με τον όρο “αποδεκτό επίπεδο κινδύνου”.

6. Ζώνη απαλλαγμένη από παράσιτα ή νόσους: Η ζώνη, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για το σύνολο της χώρας, μέρος της χώρας, ή το σύνολο ή μέρη ορισμένων χωρών, όπως έχει προσδιοριστεί από τις αρμόδιες αρχές, στην οποία δεν εμφανίζεται κρούσμα παρασίτων ή συγκεκριμένης νόσου.

Σημειώνεται ότι μια ζώνη απαλλαγμένη από παράσιτα ή νόσους μπορεί να περιβάλλει, να περιβάλλεται ή να γειτνιάζει μια περιοχή (είτε εντός μέρους χώρας ή εντός γεωγραφικής περιοχής η οποία περιλαμβάνει μέρη ή το σύνολο ορισμένων χωρών), στην οποία είναι γνωστό ότι έχει εμφανισθεί κρούσμα παρασίτων ή συγκεκριμένης νόσου αλλά υπόκειται σε περιφερειακά μέτρα ελέγχου, όπως η δημιουργία ζωνών προστασίας, επιτήρησης και παρεμβολής οι οποίες θα περιορίσουν ή θα εξαλείψουν τα εν λόγω παράσιτα ή νόσο.

7. Ζώνη χαμηλού επιπολασμού παρασίτων ή νόσων: Η ζώνη, ανεξάρτητα αν πρόκειται για χώρα, μέρος χώρας ή το σύνολο ή μέρη ορισμένων χωρών, όπως έχει καθοριστεί από τις αρμόδιες αρχές, στην οποία τα εμφανιζόμενα κρούσματα παρασίτων ή συγκεκριμένης νόσου βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα και η οποία υπόκειται σε αποτελεσματικά μέτρα επιτήρησης, ελέγχου ή εξάλειψης²⁷.

Επισημαίνεται ότι καθώς οι επιπτώσεις της καλλιέργειας και κυκλοφορίας ΓΤΟ στην υγεία και το περιβάλλον είναι εκ το προτέρων μη μετρήσιμες και

²⁷ www.takuzinis.lv/

προσδιοριστέες με βεβαιότητα ως βλαβερές, αλλά ούτε και επιστημονικά τεκμηριωμένες ως αβλαβείς ή και θετικές. Ενόψει τούτης της αβεβαιότητας δεν είναι δυνατόν ο κάθε κρατικός φορέας να αναλάβει την ευθύνη κυκλοφορίας ΓΤΟ προκαλώντας υψηλό βαθμό διακινδύνευσης της υγείας και του περιβάλλοντος. Οφείλει, στο πλαίσιο των αρχών της πρόληψης και της προφύλαξης, να αναδείξει τον χαρακτήρα του ως κράτους που λειτουργεί ως εγγυητής της αποτελεσματικής προστασίας των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και να «μεριμνήσει» για την ανθρώπινη υγεία και το φυσικό περιβάλλον.

3.17 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (TBT)

Η συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο-επίσης γνωστό ως συμφωνία TBT είναι μια διεθνής συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Συζητήθηκε κατά τη διάρκεια του Γύρου της Ουρουγουάης της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, και τέθηκε σε ισχύ με την καθιέρωση του ΠΟΕ στο τέλος του 1994. Το αντικείμενο της συμφωνίας TBT είναι "να εξασφαλιστεί ότι οι τεχνικά διαπραγματεύσεις και τα πρότυπα, καθώς επίσης και οι διαδικασίες δοκιμής και πιστοποίησης, δεν δημιουργούν τα περιττά εμπόδια στις ανταλλαγές.

Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου.

3.18 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Γνωστή ως TRIPs (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights), είναι τμήμα των συμφωνιών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), οργανισμού που δημιουργήθηκε με στόχο την εξάλειψη των φραγμών στην ελεύθερη ανταλλαγή προϊόντων. Τα TRIPs καλύπτουν καθετί που έχει σχέση με τη διανοητική ιδιοκτησία: πνευματική ιδιοκτησία, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, γεωγραφικές ονομασίες προέλευσης, βιομηχανικά σχέδια, σήμα, καθιερώνοντας ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στα κράτη-μέλη του ΠΟΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 ΟΙ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΚΙΝΑ

Στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η Κίνα έγινε μέλος του ΠΟΕ μετά από 15 έτη εκτενών διαπραγματεύσεων. Κατά την τετραετία που ακολούθησε την προσχώρησή της, η Κίνα συνέχισε σταθερά τη πολιτική των μεταρρυθμίσεων και του ανοίγματος που είχε αρχίσει το 1979 και πραγματοποίησε ευρύ φάσμα δεσμεύσεων τις οποίες είχε κάνει κατά την προσχώρησή της. Η Κίνα δημιούργησε ένα σύστημα οικονομίας της αγοράς. Η αγορά της άνοιξε ευρύτατα και η οικονομία της εξακολουθεί να αναπτύσσεται ταχέως.

Η Κίνα έχει καταβάλει τεράστιες προσπάθειες να ενταχθεί στον ΠΟΕ και να εκπληρώσει πιστά τις εκτεταμένες δεσμεύσεις για την προσχώρησή της. Ο λόγος για τον οποίο η Κίνα εργάστηκε τόσο σκληρά είναι ότι ήμαστε πεπεισμένοι ότι οι στόχοι των μεταρρυθμίσεων και του ανοίγματος της Κίνας και της δημιουργίας σοσιαλιστικής οικονομίας της αγοράς συμπίπτουν με τις αρχές και τους στόχους του ΠΟΕ που βασίζονται σε ανοικτές πολιτικές προσανατολισμένες προς την αγορά. Στον όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένο κόσμο σήμερα, η Κίνα δεν μπορεί να αναπτυχθεί απομονωμένη από τον κόσμο και, αφετέρου, ο κόσμος δεν μπορεί να αγνοήσει την Κίνα στη διαδικασία επίτευξης ευημερίας.

I. Η σχέση μεταξύ της Κίνας και του πολυμερούς εμπορικού συστήματος

(I) Η ταχεία οικονομική ανάπτυξη της Κίνας έχει συμβάλει σημαντικά στη σταθερή ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας.

Η Κίνα έχει διατηρήσει τον ταχύ ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης μετά την προσχώρησή της στον ΠΟΕ. Το ΑΕΠ της αυξήθηκε από περίπου 1,3 τρισεκ. δολάρια Η.Π.Α. το 2001 σε 2,2 τρισεκ. δολ. Η.Π.Α. το 2005, καταγράφοντας μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξεως του 9,5%. Την ίδια περίοδο, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αυξήθηκε από 1042 δολ. Η.Π.Α. το 2001 σε 1.700 δολ. Η.Π.Α. το 2005. Η σταθερή

και ταχεία οικονομική ανάπτυξη δεν βελτίωσε απλώς περαιτέρω το βιοτικό επίπεδο των 1,3 δισεκ. Κινέζων, αλλά παρείχε και ένα ισχυρό κίνητρο για τη σταθερότητα και ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας.

Η Κίνα είναι σήμερα μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες και ταχύτερα ανοιγόμενες οικονομίες του κόσμου. Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου προκαλεί νέο κύμα κατανάλωσης σε αυτοκίνητα, τουρισμό, παιδεία, επικοινωνίες και οικίες στην Κίνα.

Η αγοραστική δύναμη αυξάνεται ταχέως. Τα μεγάλης κλίμακας έργα υποδομής, ο βιομηχανικός μετασχηματισμός και η αναβάθμιση παρείχαν επίσης μεγάλες ευκαιρίες στους εμπορικούς εταίρους της Κίνας προκειμένου να αυξήσουν τις εξαγωγές τους προς την Κίνα. Οι συνολικές πωλήσεις καταναλωτικών αγαθών και κεφαλαιακών αγαθών στην Κίνα αυξήθηκαν από 1,1 τρισεκ. δολ. Η.Π.Α. το 2001 σε 2,6 τρισεκ. δολ. Η.Π.Α. το 2005. Την ίδια περίοδο, η Κίνα εισήγαγε από διάφορα μέρη του κόσμου αγαθά αξίας σχεδόν 2,2 τρισεκ. δολ. Η.Π.Α., με ετήσιο ρυθμό αύξησης 28%.

Ενώ η αύξηση των εξαγωγών της Κίνας την τελευταία τετραετία δημιούργησε θέσεις εργασίας και προσέθεσε δυναμική στην οικονομική της ανάπτυξη, παρείχε παράλληλα τεράστια οφέλη σε επενδυτές από όλο τον κόσμο. Η Κίνα πάντοτε δεχόταν τις ξένες επενδύσεις με ανοικτές αγκάλες. Με την αποτελεσματική υλοποίηση των δεσμεύσεών της κατά την ένταξη, οι πολιτικές ξένων επενδύσεων της Κίνας έγιναν περισσότερο ανοικτές και περισσότερο προβλέψιμες.

Έως το τέλος του 2005, 280.000 ξένες επενδυτικές εταιρίες ήταν καταχωρημένες στην Κίνα. Το σύνολο των ξένων άμεσων επενδύσεων υπερέβαινε τα 270 δισεκ. δολ. ΗΠΑ. Οι εταιρίες ξένης χρηματοδότησης συνέβαλαν περισσότερα από 440 δισεκ. δολ. ΗΠΑ στις εξαγωγές της Κίνας, αντιπροσωπεύοντας το 58% των συνολικών της εξαγωγών το προηγούμενο έτος. Δημιούργησαν καθαρό εμπορικό πλεόνασμα ύψους 84,4 δισεκ. δολ. ΗΠΑ ή 83% του συνολικού εμπορικού πλεονάσματος της Κίνας.

Η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας υποκίνησε τις επενδύσεις της στο εξωτερικό. Μετά τη στρατηγική "παγκοσμιοποίησης", η κυβέρνηση της Κίνας έλαβε μια σειρά μέτρων, όπως η χαλάρωση του συναλλαγματικού ελέγχου στις επενδύσεις προς το εξωτερικό, προκειμένου να ενθαρρύνει τους Κινέζους επιχειρηματίες να επενδύσουν στο εξωτερικό, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το 2005, οι άμεσες επενδύσεις της Κίνας στο εξωτερικό ανήλθαν σε 6,92 δισεκ. δολ. Η.Π.Α., αντιπροσωπεύοντας αύξηση 53,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Οι αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας και της Αφρικής αποτέλεσαν σημαντικούς προορισμούς των Κινέζων επενδυτών, αντιπροσωπεύοντας 67,2% των συνολικών επενδύσεων της Κίνας στο εξωτερικό. Αισιοδοξούμε ότι αυτές οι επενδύσεις συνέβαλαν στην οικονομία των χωρών που τις δέχθηκαν, ιδίως των αναπτυσσόμενων μελών.

(II) Η Κίνα εκπλήρωσε ένθερμα τις δεσμεύσεις της προς τον ΠΟΕ και τήρησε τις υποχρεώσεις της εντός του πολυμερούς εμπορικού συστήματος.

Ενώ σημείωσε σημαντική πρόοδο στη δική της ανάπτυξη, η Κίνα ανέλαβε διεθνή υποχρέωση σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της και το επίπεδο ανάπτυξής της.

Για να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της για προσχώρηση στον ΠΟΕ, η Κίνα ανέλαβε πολλά προγράμματα δημιουργίας δυναμικότητας σε θέματα σχετικά με τον ΠΟΕ, καθώς και εκστρατείες δημοσιότητας και εκπαίδευσης προκειμένου να βελτιώσει τη γενική ευαισθητοποίηση έναντι των αρχών του ΠΟΕ ούτως ώστε να έχει μεγαλύτερη υποστήριξη από το κοινό. Μετά την προσχώρησή της, η Κινεζική κυβέρνηση διεξήγε μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων του ΠΟΕ για ανώτερους δημόσιους υπαλλήλους της από όλη την Κίνα. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα που στόχευαν σε ευρύτερους τομείς της επιχειρηματικής κοινότητας και κοινωνίας προς όφελος διάφορων ενδιαφερομένων. Οι προσπάθειες αυτές έκαναν οικείο τον ΠΟΕ στην Κίνα και κέρδισαν εκτεταμένη υποστήριξη για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων ένταξης.

Με την πάροδο τεσσάρων ετών έως σήμερα, οι εκτεταμένες δεσμεύσεις της Κίνας κατά το χρόνο της προσχώρησης έχουν υλοποιηθεί πλήρως. Το μέσο επίπεδο δασμών της Κίνας επί βιομηχανικών αγαθών μειώθηκε από 14,8% πριν από την

ένταξη σε 9.1% το 2005. Την ίδια περίοδο, το επίπεδο δασμών επί αγροτικών προϊόντων μειώθηκε από 23,2% σε 15,3%. Τα επίπεδα δασμών της βασίζονταν 100% στα ισχύοντα ποσοστά. Η Κίνα γίνεται μέλος σχετικά χαμηλών δασμών του ΠΟΕ.

Η Κίνα έχει αποσύρει εντελώς τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών. Το σύστημα ποσοτώσεων της βελτιώθηκε σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της. Περισσότεροι από 10 τομείς υπηρεσιών και 100 υποτομείς, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, των ασφαλειών, της διανομής, των τηλεπικοινωνιών, των νομικών υπηρεσιών και των λογιστικών, απελευθερώθηκαν στα επίπεδα για τα οποία είχε δεσμευθεί. Οι εμπορικοί νόμοι, κανονισμοί και κανόνες της Κίνας υποβλήθηκαν σε εκτεταμένη αναθεώρηση και συμμορφώνονται πλήρως με τις δεσμεύσεις της κατά την ένταξη. Η έκθεση της Γραμματείας του ΠΟΕ το απέδειξε με σαφήνεια, με παράρτημα πινάκων που ανέφεραν όλες τις σημαντικές νομοθετικές προσπάθειες της Κίνας προκειμένου να θεσπίσει ή να τροποποιήσει τους εμπορικούς νόμους και κανονισμούς της.

Η Κίνα έχει καταβάλλει τεράστιες προσπάθειες για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Η προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελεί παγκόσμιο ζήτημα και πρόκληση που αντιμετωπίζουν ακόμα και πολλά ανεπτυγμένα μέλη. Αν και παραμένει ένα χάσμα μεταξύ της Κίνας και των ανεπτυγμένων μελών όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, το οποίο οφείλεται σε διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης και τεχνολογικής ικανότητας, θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι, μέσα σε μόλις 20 χρόνια, δημιουργήθηκε ικανό νομοθετικό και αστυνομικό σύστημα για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην Κίνα, τη μεγαλύτερη αναπτυσσόμενη χώρα με πληθυσμό 1,3 τρισεκατομμυρίων ατόμων, και ότι έχει αυξηθεί πολύ η ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Μετά την ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ, όλοι οι νόμοι και κανονισμοί της που αφορούσαν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας τροποποιήθηκαν προκειμένου να συμμορφώνονται με τη συμφωνία TRIP και εντείνονται συνεχώς οι προσπάθειες επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Από το 2004, η Κίνα έχει ορίσει μια εβδομάδα του Απριλίου κάθε έτους ως εβδομάδα εκστρατείας για την προστασία

των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, με σκοπό να υπενθυμίζει σε κάθε πολίτη ότι η παραβίαση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι έγκλημα και τιμωρείται από το νόμο.

Όλα αυτά αποτελούν απτά μέτρα της Κινεζικής κυβέρνησης και παρήγαν θετικά αποτελέσματα. Η Κίνα είναι αποφασισμένη να συνεχίσει να βελτιώνει την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας μέσω προσπαθειών μεγάλης διάρκειας.

(III) Η Κίνα ασκεί πολιτική ανοίγματος, βασισμένη στην αρχή των αμοιβαίων οφελών. Η Κίνα εμμένει στην πολιτική ανοίγματος στη διάρκεια της ανάπτυξής της. Παράλληλα, η Κίνα πιστεύει ακράδαντα στην αρχή των αμοιβαίων οφελών προκειμένου να κερδίζουν όλοι.

Στο πλαίσιο της οικονομικής παγκοσμιοποίησης, οι διεθνείς επενδύσεις στην Κίνα αυξάνονται σε σταθερό ρυθμό. Οι βιομηχανικές αναδιαρθρώσεις λαμβάνουν χώρα σε διεθνές επίπεδο βάσει συγκριτικού πλεονεκτήματος, αντανακλώντας μια σημαντική τάση της παγκόσμιας οικονομίας. Στη διαδικασία αυτή, η Κίνα παρέμεινε δεσμευμένη στο άνοιγμα και τη διεθνή συνεργασία για αειφόρο ανάπτυξη. Ένα στοιχείο της εμπορικής μας διάρθρωσης είναι ότι το μεταποιητικό εμπόριο αποτελεί αρκετά μεγάλο ποσοστό αλλά παράγει σχετικά μικρή προστιθέμενη αξία στην Κίνα.

Αυτό που λαμβάνει η Κίνα είναι μέτριες μεταποιητικές αμοιβές από τέτοιου τύπου διεθνή καταμερισμό εργασίας. Αυτό το εμπορικό πρότυπο αντανακλά τις ανάγκες της Κίνας για τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας. Παράλληλα, η Κίνα παρέχει στους ξένους καταναλωτές ποιοτικά αγαθά σε πολύ καλές τιμές. Αυτό διαδραμάτισε θετικό ρόλο για τη διατήρηση χαμηλών ρυθμών πληθωρισμού στις χώρες εισαγωγής. Συνέβαλε επίσης στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική ανάπτυξη των μελών που εξάγουν εξοπλισμό, υλικά και άλλα προϊόντα προς την Κίνα.

Η Κίνα έχει εμπορικό πλεόνασμα με ορισμένα μέλη αλλά και εμπορικά ελλείμματα με άλλα. Είναι δίκαιο να ειπωθεί ότι μερικά από αυτά τα εμπορικά πλεονάσματα ή ελλείμματα μεταφέρονται από το ένα μέρος στο άλλο, μαζί με ροές

ξένων επενδύσεων. Γενικά, η Κίνα έχει περιορισμένο μόνο πλεόνασμα και δεν αποτελεί πολιτική μας, η επιδίωξη εμπορικών πλεονασμάτων.

Η Κίνα επιδιώκει εμπορικό ισοζύγιο και είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τους εμπορικούς εταίρους της προς αυτή την κατεύθυνση. Αφετέρου, ζητάμε από ορισμένα μέλη να χαλαρώσουν τους σημερινούς περιορισμούς τους προς τις εξαγωγές και να κάνουν περισσότερα για να διευκολύνουν τις εταιρίες τους να εξάγουν περισσότερα στις αγορές της Κίνας.

Με εντατικές προσπάθειες, η Κίνα έβγαλε εκατοντάδες εκατομμύρια του λαού της από τη φτώχεια. Στο πλαίσιο αυτό, η Κίνα έχει επίσης καταβάλει απτές προσπάθειες, ανάλογες με τις δυνατότητές της, προκειμένου να βοηθήσει άλλα αναπτυσσόμενα έθνη, ιδίως τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τις υπερχρεωμένες φτωχές χώρες. Μέχρι σήμερα, η Κίνα έχει πραγματοποιήσει περισσότερα από 2000 προγράμματα αγωγής προς 110 χώρες και περιφερειακούς οργανισμούς. Η Κίνα έχει διαγράψει συνολικά RMB 16,6 δισεκ. yuan χρεών που οφείλουν 44ς αναπτυσσόμενες χώρες. Τον προηγούμενο Σεπτέμβριο, στην υψηλού επιπέδου συνάντηση περί χρηματοδότησης για την ανάπτυξη κατά την 60ή Επέτειο των Ηνωμένων Εθνών, ο Πρόεδρος της Κίνας HU Jintao ανακοίνωσε τα εξής πέντε απτά μέτρα για την αύξηση της αρωγής σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες:

1. Η Κίνα θα παρέχει αφορολόγητη μεταχείριση σε προϊόντα από τις 39 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες που έχουν διπλωματικές σχέσεις με την Κίνα, καλύπτοντας τις περισσότερες εξαγωγές των χωρών αυτών που προορίζονται προς την Κίνα.

2. Η Κίνα θα διευρύνει περαιτέρω τα προγράμματα αρωγής της στις υπερχρεωμένες φτωχές χώρες και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Μέσω διμερών ρυθμίσεων την επόμενη διετία, θα διαγράψουμε το σύνολο των υπερήμερων (στο τέλος του 2004) τμημάτων των δανείων μας που οφείλουν οι υπερχρεωμένες φτωχές χώρες που έχουν διπλωματικές σχέσεις με την Κίνα.

3. Την επόμενη τριετία, η Κίνα θα παράσχει 10 δισεκ. δολ. ΗΠΑ σε δάνεια και προνομιούχες πιστώσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να βελτιώσουν την ανάπτυξη των υποδομών τους και να προάγουν τις επιχειρηματικές συνεργασίες.

4. Η Κίνα θα παρέχει περισσότερη ιατρική αρωγή στις αναπτυσσόμενες χώρες χορηγώντας περισσότερα φάρμακα κατά της ελονοσίας και άλλα φάρμακα, δημιουργώντας ιατρικές εγκαταστάσεις και εκπαιδύοντας το ιατρικό προσωπικό. Ειδικά προγράμματα θα υλοποιηθούν μέσω μηχανισμών όπως το forum συνεργασίας Κίνας-Αφρικής, καθώς και μέσω διμερών διαύλων.

5. Η Κίνα θα συνεισφέρει περισσότερο στην ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων, δεσμευόμενη να εκπαιδεύσει 30.000 μέλη προσωπικού διαφόρων επαγγελμάτων για τις αναπτυσσόμενες χώρες την επόμενη διετία.

Η Γραμματεία του ΠΟΕ κυκλοφόρησε πρόσφατα ένα έγγραφο με τίτλο Ζητήματα Πρόσβασης στην Αγορά Σχετικά με Προϊόντα Εξαγωγικού Ενδιαφέροντος που Προέρχονται από Λιγότερο Ανεπτυγμένες Χώρες (WT/COMTD/LDC/W/38 και TN/MA/S/19), το οποίο υποδηλώνει ότι, από το 1999, η Κίνα παραμένει η τρίτη μεγαλύτερη αγορά εξαγωγών για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, μετά την Ε.Ε. και τις Η.Π.Α.. Το 2003, το 93,3% των εξαγωγών από λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες προς την Κίνα εισήχθη στα αφορολόγητα και η Κίνα απορρόφησε το 50,1% των εισαγωγών όλων των αναπτυσσόμενων χωρών από λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Το Σεπτέμβριο του 2005, η Κίνα ανακοίνωσε την παροχή μεγαλύτερης αφορολόγητης πρόσβασης στην αγορά στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, προκειμένου να καλύψει τελικά το 95,2% των προϊόντων τους.

Η Κίνα θεωρεί ότι οι εμπορικές διαφορές θα πρέπει να επιλύονται με διάλογο επί ίσοις όροις, σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές του ΠΟΕ. Υπό το πνεύμα αυτό, η Κίνα διευθέτησε και επέλυσε πολλά ζητήματα με τους εμπορικούς εταίρους της και διατήρησε τη σταθερότητα των διεθνών εμπορικών σχέσεων. Η Κίνα αντιτίθεται σθεναρά στον εμπορικό προστατευτισμό και σε μέτρα διακρίσεων που αντιβαίνουν στο βασικό πνεύμα του ΠΟΕ.

(IV) Ως ακλόνητος συνήγορος της αποστολής και των αρχών του ΠΟΕ, η Κίνα διαδραματίζει εποικοδομητικό ρόλο στις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις.

Η Κίνα αποτελεί ακλόνητο συνήγορο και υποστηρικτή του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Η Κίνα αποδίδει μεγάλη σημασία στον κύκλο των αναπτυξιακών διαπραγματεύσεων της Ντόχα και έως σήμερα έχει καταθέσει περισσότερες από 40 προτάσεις και θέσεις που καλύπτουν πολλούς τομείς των διαπραγματεύσεων. Επίσης, φιλοξένησε μια μικρή υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ στο Dalian τον Ιούλιο του 2005 προκειμένου να διευκολύνει τις εν των βάθη συζητήσεις και διαπραγματεύσεις σχετικά με αυτά τα δύσκολα ζητήματα στις διαπραγματεύσεις.

Στην Υπουργική Διάσκεψη του ΠΟΕ στο Χονγκ Κονγκ το Δεκέμβριο του 2005, η Κίνα διαδραμάτισε εποικοδομητικό ρόλο για την επιτυχία της διάσκεψης.

Η Κίνα θεωρεί ότι ο κύκλος διαπραγματεύσεων της Ντόχα θα πρέπει να έχει ως κεντρικό θέμα το ζήτημα της ανάπτυξης. Τα ανεπτυγμένα μέλη θα πρέπει να αναλάβουν περισσότερες υποχρεώσεις προκειμένου το πολυμερές εμπορικό σύστημα να αντανakλά τα εμπορικά συμφέροντα όλων των μελών με πιο ισορροπημένο τρόπο. Παρά τις εκτεταμένες δεσμεύσεις που ανέλαβε η Κίνα κατά την ένταξή της και τις πολυάριθμες δυσκολίες που αντιμετώπισε για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων αυτών, η Κίνα έχει δεσμευθεί πλήρως στον κύκλο διαπραγματεύσεων της Ντόχα και είναι πρόθυμη να συνεργαστεί με άλλους και να συμβάλλει στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ σύμφωνα με τις δυνάμεις της.

II. Βασικά Στοιχεία της Μακροοικονομικής Πολιτικής της Κίνας και το Πρόσφατο Πενταετές Αναπτυξιακό Πρόγραμμα

(I) Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης με επέκταση της εγχώριας ζήτησης.

Μεταξύ 1998 και 2004, η Κίνα άσκησε επεκτατική δημοσιονομική πολιτική που αποσκοπούσε στην επέκταση της εγχώριας ζήτησης. Εκδόθηκαν μακροπρόθεσμα ομόλογα δημοσίου για τη δημιουργία υποδομών προκειμένου να αυξηθούν οι επενδύσεις και να υποκινηθεί η οικονομική ανάπτυξη. Την περίοδο αυτή, οι επενδύσεις σε υποδομές ήταν πολύ υψηλές και οδήγησαν στην ταχεία ανάπτυξη των υποδομών. Επειδή ήταν αποτελεσματικό μέσο τόνωσης, αυξήθηκαν σημαντικά και οι ιδιωτικές επενδύσεις και οι ξένες επενδύσεις παρέμειναν ισχυρές. Η συλλογική

επίδραση διαφόρων επενδύσεων οδήγησε σε ταχεία αύξηση των συνολικών επενδύσεων πάγιων περιουσιακών στοιχείων της Κίνας.

Οι επενδύσεις έγιναν σημαντική κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας. Μεταξύ 2001 και 2005, η Κίνα κατέγραψε συνολικές επενδύσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων ύψους RMB 29,5 τρισεκ. yuan ή 3,6 τρισεκ. δολ. ΗΠΑ, δηλ. υψηλότερες από το σύνολο των επενδύσεων αυτών την περίοδο 1981-2000. Ενώ οι επενδύσεις εξακολούθησαν να στηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, η Κινεζική κυβέρνηση επιδιώκει να επεκτείνει και την καταναλωτική ζήτηση, ιδίως των 700 εκατομμυρίων αγροτών και των αγροτικών αγορών.

Στην έκθεση εργασίας του προς την 4η σύνολο της ολομέλειας του 10ου Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου που έλαβε χώρα το Μάρτιο του 2006, ο Κινέζος Πρωθυπουργός Wen Jiabao δήλωσε με σαφήνεια ότι η κυβέρνηση θα εμμείνει στην πολιτική επέκτασης της εγχώριας ζήτησης προκειμένου η κατανάλωση να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της Κίνας. Για το σκοπό αυτό, η Κινεζική κυβέρνηση θα λάβει μια σειρά μέτρων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων, τη βελτίωση του περιβάλλοντος κατανάλωσης, τον εκσυγχρονισμό της πιστωτικής πολιτικής και την τόνωση των προσδοκιών των καταναλωτών.

(II) 11ο Πενταετές Πρόγραμμα

Το πρόσφατο πενταετές πρόγραμμα για την Εθνική Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη είναι σχεδιασμένο προκειμένου να αντανακλά πλήρως τις επιστημονικές προοπτικές ανάπτυξης και τη φιλοσοφία της δημιουργίας αρμονικής κοινωνίας στην Κίνα, βάσει της επιδίωξής της για κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Παραθέτει τους αναμενόμενους στόχους κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης την περίοδο 2006-2010. Δεδομένης της σημασίας του, θα ήθελα να τονίσω ορισμένα από τα βασικά στοιχεία του εγγράφου αυτού.

Οι δύο θεμελιώδεις στόχοι για την ανάπτυξη της Κίνας την επόμενη πενταετία είναι: (1) διατήρηση του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ στο 7,5%, και (2)

μείωση της κατανάλωσης ενέργειας ανά μονάδα ΑΕΠ κατά 20% και της έκλυσης σημαντικών μολυσματικών ουσιών κατά 10%. Η πολιτική έχει τους ακόλουθους προσανατολισμούς.

Πρώτον, θα δοθεί περισσότερη προσοχή στο τριπλό ζήτημα της γεωργίας, της αγροτικής ανάπτυξης και των αγροτών.

Στη διάρκεια της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η γεωργία παραμελείται όλο και περισσότερο. Σήμερα, η γεωργία της Κίνας εξακολουθεί να βασίζεται σε επιχειρήσεις μικρής κλίμακας με χαμηλή παραγωγικότητα. Κατά μέσο όρο, η ποσότητα δημητριακών, κρέατος και φρούτων που παράγει ο Κινέζος αγρότης ετησίως είναι μικρότερη από 10% της ποσότητας που παράγεται σε ανεπτυγμένη χώρα. Οι αγρότες έχουν πολύ χαμηλά εισοδήματα. Σχεδόν 200 εκατομμύρια αγροτών στην Κίνα εξακολουθούν να κερδίζουν λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα. Οι υποανάπτυκτες γεωργικές υποδομές αποτελούν αυξανόμενο πρόβλημα. Άλλα προβλήματα είναι η ασθενής εκπαίδευση, η οπισθοδρομική κοινωνική πρόνοια και η τεράστια πίεση που οφείλεται στα πλεονάσματα του γεωργικού πληθυσμού.

Την επόμενη πενταετία, η Κίνα θα εντείνει την ανάπτυξη των γεωργικών υποδομών προκειμένου να βελτιώσει το γεωργικό τοπίο και να αυξήσει τα εισοδήματα των αγροτών. Θα πρέπει να στηρίξουμε περισσότερο τη γεωργία και να πραγματοποιήσουμε μεταρρυθμίσεις των γεωργικών ιδρυμάτων, της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην επαρχία και των συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης σε επαρχίες και χωριά προκειμένου να προωθηθεί η δημιουργία της σοσιαλιστικής "νέας επαρχίας".

Δεύτερον, οι τεχνολογικές καινοτομίες, η διατήρηση της ενέργειας και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν τομείς προτεραιότητας στην περαιτέρω οικονομική αναδιάρθρωση της Κίνας.

Στο παρελθόν, η μέθοδος οικονομικής ανάπτυξης ήταν πολύ δαπανηρή, επηρέαζε αρνητικά την ενέργεια και τους πόρους, έθετε αυξανόμενη πίεση στο οικοπεριβάλλον και εξασθενούσε τις δυνατότητες καινοτομιών. Εάν δεν ανατραπεί ουσιαστικά η κατάσταση αυτή, η μακροπρόθεσμη οικονομική σταθερότητα και η

αειφόρος ανάπτυξη θα είναι δύσκολο να επιτευχθούν και, κατά συνέπεια, η Κίνα να δυσκολευθεί να συμβάλει με διαρκή τρόπο στην παγκόσμια οικονομία.

Την επόμενη πενταετία, η Κίνα θα βελτιστοποιήσει τις βιομηχανικές δομές της και θα δώσει περισσότερη προσοχή στην εξοικονόμηση πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης. Αυτό σημαίνει ότι θα εισαχθούν αυστηρότερες προδιαγραφές για το περιβάλλον, την ασφάλεια, την ενέργεια, το νερό και τη χρήση των πόρων, καθώς και αυστηρότερα κριτήρια ποιότητας, τεχνολογίας και κλίμακας προκειμένου να εισαχθούν καλύτερες βιομηχανικές δομές. Οι επιχειρήσεις θα ενθαρρυνθούν ούτως ώστε να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο στις τεχνολογικές καινοτομίες που καθοδηγούνται από δυνάμεις της αγοράς, και θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο συνδυασμό των δυνάμεων των βιομηχανιών και των ακαδημαϊκών στην έρευνα και την καινοτομία προκειμένου να αυξηθεί η συνολική τεχνολογική ικανότητα της χώρας μας.

Τρίτον, μεγαλύτερη σημασία θα δοθεί στην εξισορρόπηση της περιφερειακής ανάπτυξης.

Η ανισορροπία της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της Κίνας αποτελεί σοβαρή πρόκληση στην πορεία της Κίνας προς την ανάπτυξη. Έως τις αρχές του 21ου αιώνα, η ανισορροπία αυτή διευρυνόταν σταδιακά.

Για να γεφυρωθεί το χάσμα της ανάπτυξης των διαφόρων περιφερειών και να προαχθεί η αρμονική τους ανάπτυξη, η κινεζική κυβέρνηση υλοποίησε βήμα-βήμα τις στρατηγικές της για την περιφερειακή ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Αυξήσαμε το επίπεδο υποστήριξης σε υποανάπτυκτες περιφέρειες. Εισάγαμε τη στρατηγική της ανάπτυξης της δυτικής περιφέρειας και της αναζωογόνησης των παλαιών βιομηχανικών βάσεων της βορειοανατολικής Κίνας. Διαμορφώνεται σταδιακά μια συνολική στρατηγική για τη συντονισμένη ανάπτυξη των διαφόρων περιφερειών. Πρέπει να τονιστεί ότι, την επόμενη πενταετία, οι αναπτυξιακές πολιτικές θα εξυπηρετούν τους πόρους, τις περιβαλλοντικές δυνατότητες και το αναπτυξιακό δυναμικό κάθε περιφέρειας.

Βάσει της πάγιας εθνικής πολιτικής της, η Κίνα θα εξακολουθήσει να εμβαθύνει τις μεταρρυθμίσεις της και την πολιτική ανοίγματος, εξισορροπώντας την εγχώρια ανάπτυξη με τις ανάγκες του ανοίγματος. Η Κίνα θα συνεχίσει να ακολουθεί την πολιτική ανοίγματος βάσει της αρχής των αμοιβαίων οφελών προκειμένου όλοι να είναι κερδισμένοι. Η Κίνα είναι προσηλωμένη στην αειφόρο ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια. Πιστεύω ότι η κοινή προσδοκία τόσο της Κίνας όσο και των εμπορικών εταίρων της είναι να υλοποιηθεί η αειφόρος ανάπτυξη και να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των πολιτών σε μακροπρόθεσμη βάση. Αυτός είναι και ο βασικός στόχος του ΠΟΕ. Χάριν της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινής ευημερίας, η Κίνα είναι πρόθυμη να συνεργαστεί στενά με όλα τα μέλη του ΠΟΕ για την ανάπτυξη γερών δεσμών διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ μας, και η Κίνα είναι διατεθειμένη να κάνει ό,τι μπορεί για να ενισχύσει τις εμπορικές και οικονομικές ανταλλαγές με τους εταίρους μας σε όλο τον κόσμο²⁸.

Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης του αγροδιατροφικού τομέα, με το άνοιγμα των αγορών μέσω του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) και το διεθνές εμπόριο να συνδέει την παραγωγή και την κατανάλωση, εξελίσσεται στα πλαίσια της λεγόμενης «παγκοσμιοποίησης της αγοράς». Η μεγαλύτερη ειρωνεία είναι ότι η παγκόσμια αγροτική παραγωγή ρυθμίζεται από τους κανόνες για το διεθνές εμπόριο, ενώ το 90% της παραγωγής φαγητού παράγεται για τοπική κατανάλωση και δεν εμπορεύεται στη διεθνή αγορά.

Παρ' όλες τις ιδιαιτερότητές του αγροδιατροφικού τομέα, οι θιασώτες του «ελεύθερου εμπορίου» υποστηρίζουν ότι δεν θα πρέπει να έχει ξεχωριστή αντιμετώπιση. Μέχρι το Γύρο της Ουρουγουάης όμως, ο γεωργικός τομέας ετύγχανε ιδιαίτερης αντιμετώπισης, με την έννοια ότι γι' αυτόν προβλέπονταν τόσο μόνιμες όσο και προσωρινές εξαιρέσεις

Με την πάροδο των ετών, όμως, η σημασία της γεωργίας στις αναπτυγμένες χώρες υποχώρησε σταδιακά, οι αποδόσεις και τα επίπεδα διατροφικής ασφάλειας αυξήθηκαν θεαματικά και πολλές αναπτυγμένες χώρες, ιδίως οι Ευρωπαϊκές, από καθαροί εισαγωγείς τροφίμων μετατράπηκαν σε καθαρούς εξαγωγείς. Παράλληλα

²⁸ <http://gr.china-embassy.org/eng/xwdt/t261536.htm>

στις αναπτυγμένες χώρες δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στο μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών τόσο των αναπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών για τα βιομηχανικά προϊόντα αλλά και για τομείς κυρίως των υπηρεσιών (ασφάλειες, τράπεζες, τηλεπικοινωνίες κλπ).

Στο επίπεδο της GATT οι πιέσεις για περιορισμό της διαφοροποιημένης μεταχείρισης του γεωργικού τομέα εμφανίζονται από τον Γύρο Kennedy (1964-67) και επανέρχονται με μεγαλύτερη ένταση στον Γύρο του Tokyo (1973-79), σε αμφότερες τις περιπτώσεις με πενιχρά αποτελέσματα από πλευράς βαθμού φιλελευθεροποίησης του γεωργικού εμπορίου. Το παράδοξο αυτό της διατήρησης, από τις αναπτυγμένες χώρες, ισχυρού γεωργικού προστατευτισμού από κοινού με την μεγαλύτερη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου των βιομηχανικών προϊόντων που επιτεύχθηκε ιδίως κατά τον Γύρο του Tokyo, μπορεί να εξηγηθεί με την συνδρομή αφενός μεν συγκυριακών παραγόντων, όπως η επισιτιστική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1970 και, αφετέρου ευρύτερων πολιτικοστρατηγικών προσανατολισμών που συνεπάγονταν η διατήρηση της ενότητας του Δυτικού κόσμου (απέναντι στον άλλο πόλο(?)).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το πρώτο βήμα για την απελευθέρωση των αγορών των γεωργικών προϊόντων έγινε με τη γεωργική συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης (AoA), το 1995, που αποτέλεσε την πρώτη αμιγώς γεωργική συμφωνία σε πολυμερές επίπεδο, για την περίοδο μέχρι το 2000. Η AoA σχεδιάστηκε από τις Η.Π.Α. και την Ε.Ε. (οι δύο μεγαλύτεροι εξαγωγείς τροφίμων), κάτω από την πίεση των υπόλοιπων χωρών με μεγάλες εξαγωγές τροφίμων και των επιχειρήσεων του κλάδου προκειμένου να εξασφαλίσουν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη για τους ίδιους.

Στο πλαίσιο του ΠΟΕ, οι διεθνείς συμφωνίες που άμεσα ή έμμεσα αφορούν στον αγροδιατροφικό τομέα, είναι:

- Η συμφωνία για τη Γεωργία (AoA)
- Η συμφωνία για την Πνευματική Ιδιοκτησία (TRIPs) στην οποία υπάρχουν ρυθμίσεις για τις πατέντες
- Η συμφωνία για την εφαρμογή των Υγειονομικών και Φυτοϋγειονομικών μέτρων (SPS),
- Η συμφωνία για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο (TBT),

- Η συμφωνία για τις Επιδοτήσεις και τα Αντισταθμιστικά Μέτρα (Subsidies and Countervailing Measures), περιλαμβανομένων και των επιδοτήσεων στην αλιεία.

Η φιλοσοφία της ΑοΑ στηρίζεται στο «δικαίωμα για εξαγωγή» και σκοπεύει στη δημιουργία ενός φιλελεύθερου συστήματος εμπορίας της αγροτικής παραγωγής με προσανατολισμό προς την αγορά, απομακρύνοντας δασμούς και επιδοτήσεις από τα προϊόντα, εστιάζοντας παράλληλα σε θέματα όπως η ελευθερία κίνησης του κεφαλαίου και η πρόσβαση στην αγορά προκειμένου να δημιουργηθεί, όπως υποστηρίζουν, ένα δικαιότερο και πιο αποτελεσματικό εμπορικό σύστημα. Η συμφωνία αυτή, προβλέπει δεσμεύσεις, κανόνες και πειθαρχίες σε τρεις πυλώνες, όπως συνήθως χαρακτηρίζονται.

Οι πυλώνες αυτοί είναι ο πυλώνας της πρόσβασης στην αγορά, που αφορά κυρίως τους δασμούς, του ανταγωνισμού στις εξαγωγές, που αφορά στις εξαγωγικές επιδοτήσεις και αυτός της εσωτερικής στήριξης, που έχει να κάνει με τις επιδοτήσεις στους παραγωγούς. Με βάση αυτά που συμφωνήθηκαν, τα μέλη του ΠΟΕ υποχρεώνονται να προσαρμόσουν την αγροτική τους πολιτική.

1. Πρόσβαση στην αγορά: Η προστασία από τις εισαγωγές διασφαλίζεται πλέον μόνο με δασμούς, αφού τα μη δασμολογικά μέτρα- όπως για παράδειγμα οι ποσοτικοί περιορισμοί στις εισαγωγές ή τα αντισταθμιστικά τέλη που προέβλεπε η ΚΑΠ- μετατράπηκαν σε ισοδύναμους δασμούς με μία διαδικασία που ονομάστηκε δασμοποίηση. Η επαναφορά τους ή/και η επιβολή νέων απαγορεύτηκε από τη συμφωνία. Μετά τη δασμοποίηση καθορίστηκαν σταδιακές μειώσεις των δασμών (κάτι που αποτελεί βασικό κανόνα της GATT). Για την αποφυγή πρόκλησης σοβαρών διαταραχών στην εσωτερική αγορά προβλέφθηκε η δυνατότητα επιβολής υπό ορισμένους όρους πρόσθετων δασμών (ειδική ρήτρα διασφάλισης).

2. Ανταγωνισμός στις εξαγωγές: Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις, σύμφωνα με τους υποστηρικτές του ελεύθερου εμπορίου, αποτελούν τον κυριότερο παράγοντα που προκαλεί στρεβλώσεις στην παγκόσμια αγορά και μειώνει τις διεθνείς τιμές των αγροτικών προϊόντων. Ο καθορισμός δεσμεύσεων για τον περιορισμό τους αποτέλεσε κεντρικό στοιχείο των διαπραγματεύσεων του Γύρου Ουρουγουάης. Καθορίστηκαν συγκεκριμένα ποσοστά μείωσης τόσο του όγκου των επιδοτούμενων εξαγωγών, όσο

και των δαπανών εξαγωγικών επιδοτήσεων. Παράλληλα προβλέφθηκαν περιορισμένοι κανόνες για την αποφυγή καταστρατήγησης των δεσμεύσεων μέσω έμμεσων εξαγωγικών ενισχύσεων.

3. Εσωτερική στήριξη: Αφορά στο σύνολο των μέτρων (ενισχύσεων-επιδοτήσεων) που προβλέπουν οι αγροτικές πολιτικές για την χρηματοδότηση του γεωργικού τομέα. Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στον πυλώνα της εσωτερικής στήριξης, της οποίας ο συνολικός δείκτης μειώθηκε κατά 20%, σύμφωνα με τη συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης, κατατάσσονται σε τρία "κουτιά", ανάλογα με το «βαθμό στρέβλωσης» που προκαλούν στο εμπόριο. Το βασικό στοιχείο είναι ο διαχωρισμός των ενισχύσεων σε:

- αυτές που προκαλούν διαταραχές και στρεβλώσεις στο διεθνές εμπόριο και πρέπει να μειωθούν. Οι επιδοτήσεις αυτές κατατάσσονται στο λεγόμενο κεχριμπαρένιο κουτί, για το οποίο τα μέλη του ΠΟΕ ανέλαβαν την υποχρέωση να το μειώσουν σταδιακά. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις που δίνονται με βάση τον όγκο παραγωγής, η στήριξη τιμών μέσω παρέμβασης (η πρακτική του dumping) κλπ. Οι ενισχύσεις αυτές δίνονται, μεταξύ των άλλων, στα βασικότερα ελληνικά προϊόντα, όπως είναι το βαμβάκι, ο καπνός, το ελαιόλαδο και τα οπωροκηπευτικά.
- αυτές για τις οποίες δεν επιβάλλονται μειώσεις, γιατί δεν συνδέονται με την παραγωγή και το εμπόριο και επομένως δεν προκαλούν στρεβλώσεις στις εμπορικές ροές και χαρακτηρίζονται "ουδέτερα". Αυτές κατατάσσονται στο λεγόμενο πράσινο κουτί και είναι για παράδειγμα οι ενισχύσεις στις επενδύσεις, τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, οι ενισχύσεις για την αγροτική έρευνα, οι αποζημιώσεις από φυσικές καταστροφές ενώ σε αυτές περιλαμβάνονται-και αυτό έχει σημασία για την αναθεώρηση της ΚΑΠ που αποφάσισε πρόσφατα η Ε.Ε.- και οι αποδεσμευμένες ενισχύσεις.
- αυτές που δεν συνδέονται με την παραγωγή, αλλά χορηγούνται με βάση τον αριθμό των στρεμμάτων και των αποδόσεων (ιστορικά στοιχεία) και αφορούν τις αροτραίες καλλιέργειες, το ρύζι, το βόειο και το αιγοπρόβειο κρέας ή αυτές που συνδέονται με ένα σύστημα περιορισμού της παραγωγής, π.χ. ποσοτώσεις, κι επομένως θεωρούνται ότι τα προβλήματα και οι στρεβλώσεις που προκαλούν στο διεθνές εμπόριο δεν είναι μεγάλα. Για τις επιδοτήσεις αυτές δεν επιβάλλονται μειώσεις, αφού διατηρούνται ως στάδιο μετάβασης

από το κεχριμπαρένιο στο πράσινο κουτί. Κατατάσσονται στο λεγόμενο μπλε κουτί και σε αυτές περιλαμβάνονται οι ελλειμματικές πληρωμές (μέτρο ιδιαίτερα δημοφιλές στην πολιτική των Η.Π.Α.) και στρεμματικές ενισχύσεις και οι ενισχύσεις που χορηγούνται ανά ζώο (μέτρα της ΚΑΠ που υιοθετήθηκαν μετά την αναθεώρηση του 1992).

Η ΑοΑ έχει τέσσερις βασικές αδυναμίες: πρώτον, η προσανατολισμένη στις εξαγωγές προσέγγιση δίνει έμφαση στην επέκταση της παραγωγής και των εξαγωγών περισσότερο από το να βελτιώνει τη ζωή όσων συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή, δεύτερον, αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει τη δύναμη και επιρροή των πολυεθνικών επιχειρήσεων (σε όλα τα στάδια) στη δημιουργία της οποίας έχει συνεισφέρει, τρίτον, νομιμοποιεί το dumping, τέταρτον, «κλειδώνει» τις αναπτυσσόμενες χώρες σε ένα άνισο παιχνίδι.

Ο ΠΟΕ έχει κανόνες που έχουν σχεδιαστεί για την καταπολέμηση του dumping. Η ΑοΑ σκοπεύει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό μειώνοντας τις κρατικές επιδοτήσεις που επηρεάζουν την παραγωγή και τις τιμές, αλλά αυτό δεν σταματά το dumping για διάφορους λόγους. Από τη μια μεριά το πολύπλοκο σύστημα με τα κουτιά έχει δώσει τη δυνατότητα στις ανεπτυγμένες χώρες (που διαθέτουν τους πόρους και την τεχνογνωσία) να συνεχίσουν ένα μεγάλο μέρος των κρατικών επιδοτήσεων και δεν κατευθύνετε στη ρίζα του προβλήματος, την υπερπαραγωγή και τη δύναμη που έχουν στην αγορά οι μεγάλες επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, είναι πολύ πολύπλοκο και χρονοβόρο για τις χώρες να κάνουν ενέργειες ενάντια στο dumping. Για παράδειγμα, μια χώρα θα πρέπει να έχει εσωτερική νομοθεσία που να αντιμετωπίζει το ζήτημα.

Οι περισσότερες όμως αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν και μόνη τους διέξοδος αποτελεί το σύστημα διακανονισμών του ΠΟΕ, που μπορεί να πάρει και τέσσερα χρόνια μέχρι να βγάλει μια απόφαση. Κάτι που γίνεται ακόμα πιο δύσκολο αφού τα μέλη του ΠΟΕ ακόμα προσπαθούν να καθορίσουν ποιες πληρωμές στους αγρότες θα πρέπει να επιτρέπονται σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ²⁹.

²⁹ <http://sporos.org/node/33>

Στην Αφρική εκατομμύρια άνθρωποι είναι άρρωστοι και πεθαίνουν από AIDS αν και υπάρχουν φάρμακα, τα οποία μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την υγεία τους και να επεκτείνουν τη διάρκεια ζωής τους. Πάντως, ακόμα και αν αυτά τα φάρμακα μπορούν να παραχθούν αρκετά φτηνά, ώστε να χρησιμοποιηθούν ενάντια στις διάφορες επιδημίες, αυτή τη στιγμή είναι τόσο ακριβά, ώστε να μη μπορεί ο κάθε Αφρικανός να τα αγοράσει. Η αιτία γι' αυτή την άρνηση όσον αφορά τη σωτηρία της ζωής εκατομμυρίων ανθρώπων είναι η άμετρη επιθυμία για κέρδη εκ μέρους των φαρμακευτικών πολυεθνικών, οι οποίες κατέχουν τις πατέντες κατασκευής των φαρμάκων αυτών.

Η TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ-World Trade Organisation), δημιουργήθηκε, ώστε να επιτρέψει στις πολυεθνικές των φαρμάκων να απαιτήσουν το ότι η «ιδιοκτησία» τους πάνω στα πνευματικά δικαιώματα για την παρασκευή των φαρμάκων πρέπει να είναι σεβαστή από όλες τις χώρες. Ανάμεσα στα άλλα, επιτρέπει σε κάθε χώρα να προλαμβάνει μια άλλη χώρα του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου από το να παρασκευάσει φτηνά φάρμακα κατά του AIDS, τα οποία προς στιγμήν αποτελούν τη μοναδική ελπίδα για τη σωτηρία δεκάδων εκατομμυρίων Αφρικανών.

Το κόστος των βιομηχανικά πατενταρισμένων φαρμάκων αντιστοιχεί σε μια μικρή αναλογία της τιμής τους. Πριν συναφθεί η συμφωνία TRIPS, χώρες όπως η Ινδία, η Βραζιλία και άλλες, ανέπτυξαν βιομηχανίες ικανές να αντιγράφουν τις φόρμουλες των φαρμάκων και να παράγουν μαζικά φτηνά γενικά παρασκευάσματα, τα οποία θα μπορούσαν να διανέμονται σε όλο το λεγόμενο Τρίτο Κόσμο. Αυτά τα γενικά φάρμακα κοστίζουν συχνά λιγότερο από το ένα δέκατο της τιμής των πατενταρισμένων φαρμάκων. Πάντως, στις τέσσερις τεράστιες πολυεθνικές που κυριαρχούν στη φαρμακοβιομηχανία, αυτό δεν άρεσε.

Αν και το γεγονός ότι έχουν, ήδη, κάνει τεράστια κέρδη, οι πολυεθνικές αυτές προσπαθούν να μας πείσουν, ότι πρέπει να προστατευθούν από τα γενικά αυτά κατασκευάσματα και ότι οι υψηλές τους τιμές χρησιμεύουν στο να επιβραβεύουν τους νεωτερισμούς τους. Αμελούν, όμως, να προσθέσουν, ότι, παρά το ότι ξοδεύουν πολύ λιγότερα χρήματα στην έρευνα απ' ό,τι στην αγορά, μόνο ένα πολύ μικρό ποσόν

από τα χρήματα αυτά ξοδεύεται στην καταπολέμηση των διαφόρων ασθενειών στον Τρίτο Κόσμο.

Η βρώμικη δουλειά για τις εταιρίες φαρμάκων γίνεται από την κυβέρνηση των Η.Π.Α., η οποία είναι υπεύθυνη για τη σύναψη της συμφωνίας TRIPS ως πρότασης του ΠΟΕ. Αυτή η πρόταση τους παραχωρεί ένα παγκόσμιο μονοπώλιο για είκοσι χρόνια στα φάρμακα, τα οποία παράγουν και προωθούν ενάντια σε κάθε χώρα η οποία δεν προστατεύει αυτό το μονοπώλιο.

Πάντως, η TRIPS δεν επιτρέπει κάποιες εξαιρέσεις στα όσα αφορούν τις πατέντες φαρμάκων. Σε περιπτώσεις εθνικών επιδημιών οι κυβερνήσεις μπορούν κατά μονόπλευρο τρόπο να αποσύρουν συγκεκριμένα φάρμακα από την παγκόσμια αγορά και να τα παράγουν σε τοπική κλίμακα σε τιμή καθορισμένη από την κυβέρνηση. Αυτό είναι γνωστό ως «υποχρεωτική άδεια».

Επίσης, αυτή η μικρή παραχώρηση είναι πολύ μεγάλη για τις πολυεθνικές. Η κυβέρνηση των Η.Π.Α. έχει χρησιμοποιήσει επιθετική τακτική ενάντια σε κάθε χώρα που κάνει χρήση αυτής της άδειας, απειλώντας την με κυρώσεις και απώλεια των εμπορικών προνομίων της. Η Ινδία, η Βραζιλία και η Δομινικανή Δημοκρατία έχουν, ήδη, υποστεί αυτές τις απειλές.

Στην Αφρική, αν και έχουμε το γεγονός ότι το AIDS είναι μια ολοένα και αυξανόμενη επιδημία, η αμερικανική κυβέρνηση έκανε και κάνει οτιδήποτε μπορεί, ώστε να ανακόψει την παραγωγή και προώθηση γενικών φαρμάκων για το AIDS. Ήταν μόνο ελάχιστες μέρες πριν τις αμερικανικές προεδρικές εκλογές, που ο Αλ Γκορ είχε στεναχωρηθεί με τους διαδηλωτές κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας, όσον αφορά το γεγονός ότι ο Κλίντον άλλαξε τη σχετική πολιτική των Η.Π.Α. και υποσχέθηκε να μην «εκδικηθεί» τις αφρικανικές αυτές χώρες που προσπάθησαν να παράγουν τέτοια φάρμακα κατά του AIDS. Όταν τελείωσαν οι εκλογές, με τον Μπους στο πηδάλιο τώρα, φαίνεται ότι η πολιτική αυτή θα συνεχιστεί.

Η υπόθεση προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων των πολυεθνικών στην TRIPS αποτελεί μια μη δίκαιη μεταχείριση των πολυεθνικών για τις χώρες του

Τρίτου Κόσμου. Η TRIPS κόβει και ράβει, ουσιαστικά, το μονοπώλιο φαρμάκων στα μέτρα και στα γούστα των πολυεθνικών και των αναπτυγμένων χωρών, ειδικά των Η.Π.Α., όσον αφορά κάθε πτυχή της φαρμακευτικής τεχνολογίας.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν μπορούν να αντιγράψουν την παραγωγή και διαδικασία παραγωγής των αναπτυγμένων χωρών, εξασφαλίζοντας το ότι δεν θα είναι ποτέ ικανές να πάψουν να βρίσκονται στην ουρά της παγκόσμιας οικονομικής κατάταξης.

Αυτός ο, ιδιωτικής ιδιοκτησίας, νεωτερισμός επιφέρει ζημιά σε ολόκληρη την επιστήμη. Γιατί εδώ δεν πρόκειται για νεωτερισμό στη νέα τεχνολογία, αλλά για κατασκευή επιβλαβών συνεπειών πάνω σε πολύχρονες επιστημονικές έρευνες.

Το δικαίωμα μιας εταιρίας στη διεκδίκηση μιας ιδέας, μολονότι αυτή οικοδομήθηκε έπειτα από ανακαλύψεις και αμέτρητη επιστημονική εργασία ανά τους αιώνες, είναι παράλογο. Οι πολυεθνικές που κατέχουν αυτές τις ιδέες είναι, πολύ απλά, κλέφτες, που κλέβουν την παραγωγή αιώνων σκέψης από την ανθρωπότητα, ανακατασκευάζοντάς την για να προστατεύσουν τα, ήδη πελώρια, κέρδη τους. Αλλά εάν η ιδιοκτησία είναι κλοπή, τότε η πνευματική ιδιοκτησία είναι πολύ πιο μεγάλη κλοπή.

Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός, ότι ο ΠΟΕ είναι ο υπεύθυνος οργανισμός για την TRIPS. Ο ΠΟΕ σχεδιάστηκε και συγκροτήθηκε για να προωθεί και να υπεραμύνεται των δικαιωμάτων των πολυεθνικών σε παγκόσμιο επίπεδο. Η TRIPS αποτελεί την προσπάθειά του, ώστε να καταστούν κατάλληλα προς εκμετάλλευση από αυτούς όλα όσα αφορούν την ανθρώπινη επιστήμη, κάτι που πρέπει, οπωσδήποτε, να πουληθεί σε μας τους υπόλοιπους, για δικό τους, βέβαια, κέρδος. Η επιθετική υποστήριξη εκ μέρους της αμερικανικής κυβέρνησης του ΠΟΕ και της TRIPS, είναι υπεραρκετή για να αναγκάσει κάθε αναπτυσσόμενη χώρα να συμμορφωθεί με αυτούς.

Οι κυρώσεις ή οι εμπορικοί περιορισμοί από τις Η.Π.Α. θα μπορούσαν να είναι αρκετά εμπόδια, ώστε να προκαλέσουν ζημιές στις περισσότερο αναπτυσσόμενες χώρες. Εάν αυτό είναι που προκαλεί τους μη απαραίτητους

θανάτους εκατομμυρίων αμίλητων Αφρικανών (αυτών, δηλαδή, που δεν μπορούν να πουν κάτι γι' αυτό), τότε αυτό είναι κανόνας, κάτι που εδραιώνει τη νέα παγκόσμια τάξη τους.

Κατά έναν ευτυχή τρόπο, όμως, αυτό το τεράστιο έγκλημα έχει επικριτές. Το κύμα των αντικαπιταλιστικών διαδηλώσεων ενάντια στην παγκοσμιοποίηση του ΠΟΕ και άλλων διεθνών οικονομικών οργανισμών, έχει αποδείξει ότι υπάρχει μια σημαντική αντίσταση στη συσσωματωμένη (corporated) καπιταλιστική εξουσία. Ακτιβιστές στις Η.Π.Α. πέτυχαν ώστε να αναδείξουν ως κύριο το ζήτημα του AIDS στην Αφρική, με μια εκστρατεία και αλυσίδα διαδηλώσεων και άλλων διαμαρτυριών.

Η κλίμακα της καταστροφής στην Αφρική είναι τέτοια που η κυβέρνηση των Η.Π.Α. αναγκάστηκε να οπισθοχωρήσει, όταν άρχισε να αναδεικνύεται η πραγματικότητα, κάτι που, βέβαια, αποτελεί και οπισθοχώρηση της παγκόσμιας οικονομικής τάξης. Τα κινήματα αντίστασης πρέπει να συνεχίσουν να μεγαλώνουν και να αναπτύσσονται, εάν θέλουν να έχουν κάθε ευκαιρία να σταματήσουν το απάνθρωπο αυτό σύστημα που έχει δημιουργηθεί γύρω μας. Για την Αφρική θα μπορούσε να είναι, ήδη πολύ αργά, ώστε να σταματήσει η καταστροφή αυτή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ε.Ε. υπήρξε ανέκαθεν υπέρμαχος ενός παγκοσμιοποιημένου συστήματος εμπορικών σχέσεων, με κοινούς κανόνες εμπορίου που να ισχύουν για τις εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα σε όλες τις χώρες. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), που ιδρύθηκε το 1995 ως συνέχεια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT), περιλαμβάνει 144 μέλη, με την είσοδο της Κίνας και της Ταϊβάν το 2001, που αντιπροσωπεύουν πάνω από το 90% του παγκοσμίου εμπορίου. Ο ΠΟΕ λειτουργεί με τη διεξαγωγή πολυμερών «γύρων» διαπραγματεύσεων, όπως ο Γύρος της Ουρουγουάης (1986-1994) που προηγήθηκε της ίδρυσής του, και ο Γύρος που ξεκίνησε το 2001 ως Γύρος της Ντόχα για την Ανάπτυξη (Doha Development agenda). Κατά τη διάρκεια των πολυετών αυτών γύρων διαπραγματεύονται οι νέοι κανόνες και συμφωνίες για το παγκόσμιο εμπόριο, επιλύονται χρόνια προβλήματα και αντιδικίες που έχουν πιθανόν ανακύψει και γίνεται ανταλλαγή απόψεων για εμπορικά θέματα.

Μέσα στο πλαίσιο του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου η ΕΕ προσπαθεί να επιτύχει:

- Άνοιγμα των αγορών προϊόντων, υπηρεσιών και επενδύσεων, σε συνδυασμό με τη δημιουργία συγκεκριμένων και διαφανών κανόνων για τη διεξαγωγή του εμπορίου.
- Μετατροπή του ΠΟΕ σε έναν περισσότερο ανοιχτό και αποτελεσματικό οργανισμό, ο οποίος θα λαμβάνει μέρος σε συζητήσεις με άλλους οργανισμούς και ομάδες.
- Πλήρη ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στο σύστημα λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ και ενσωμάτωσή τους στη παγκόσμια οικονομία.

Γενικότερα, η Ε.Ε. έχει ως στόχο της, σε ό,τι αφορά τις εμπορικές της σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες, την απελευθέρωση του εμπορίου, που πιστεύει πως θα τις οδηγήσει στην ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό η Ένωση έχει θεσμοθετήσει το Γενικό Σύστημα Προτιμήσεων (Generalised System of Preferences- GSP), το οποίο στην ουσία αποτελεί μια μονομερή, από την πλευρά της Ε.Ε., προτιμησιακή πρόσβαση

(δηλαδή με μειωμένους ή καθόλου δασμούς) στην αγορά της για μια σειρά προϊόντων προερχόμενων από αναπτυσσόμενες χώρες.

Η πρόβλεψη για τη δημιουργία «Γενικού Συστήματος Προτιμήσεων» ανήκει στον ΟΗΕ, καθώς αυτός ήταν που στη σύνοδο για το εμπόριο και την ανάπτυξη (United Nations Conference on Trade and Development- UNCTAD) το 1968 πρότεινε στα αναπτυγμένα κράτη τη δημιουργία τέτοιων ευνοϊκών εμπορικών σχέσεων με τον αναπτυσσόμενο κόσμο, αλλά ήταν η Ε.Ε. η οποία πρώτη εφάρμοσε ένα τέτοιο πρόγραμμα το 1971. Η Ένωση εφαρμόζει το Γενικό Σύστημα Προτιμήσεων για 10ετείς κύκλους, στο τέλος των οποίων επαναδιαπραγματεύεται τους όρους με τις τρίτες χώρες. Το Μάρτιο του 2001, επιπλέον, η Ε.Ε. εγκαινίασε την πρωτοβουλία «Όλα εκτός από όπλα» (Everything but arms initiative). Με βάση την πρωτοβουλία αυτή, η ΕΕ άνοιξε την αγορά της για όλα τα αγαθά (εκτός από όπλα) προερχόμενα από 49 «λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες», τα οποία εισάγονται χωρίς κανέναν φόρο πλέον στις χώρες της Ε.Ε.³⁰, Τα θεμελιώδη μειονεκτήματα είναι τα εξής:

- (1) Η 'Προπατορική' ρήτρα (Grandfather's clause).
- (2) Ο Μηχανισμός Επίλυσης των Διαφορών.
- (3) Η γενική 'χαλαρότητα' στην εφαρμογή και επιβολή των νομικών κανόνων.
- (4) Οι εθνικές ερμηνείες ασαφών όρων.

Επισημαίνεται ότι η νομική σχέση μεταξύ ΠΟΕ και άλλων συμφωνιών του Γυρου Ουρουγουαης, ότι σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ ΓΣΔΕ και ΠΟΕ (και των νεωτέρων συμφωνιών που περιλαμβάνει) υπερισχύουν οι τελευταίες.
(Κωνσταντινίδης)

Αν και ο δηλωμένος στόχος του ΠΟΕ είναι να προωθήσει την ελευθεροποίηση των συναλλαγών και να υποκινήσει την οικονομική ανάπτυξη, μερικοί θεωρούν ότι συνολικά η ελευθεροποίηση των συναλλαγών οδηγεί στους πλουσίους (και άνθρωποι και χώρες) που γίνονται πλουσιότεροι, ενώ οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι.

³⁰

www.nekar.gr

Ο Martin Khor, διευθυντής του δικτύου τρίτων κόσμων, υποστηρίζει ότι ο ΠΟΕ δεν διαχειρίζεται τη σφαιρική οικονομία αμερόληπτα, αλλά σε λειτουργία του έχει μια συστηματική προκατάληψη προς τις πλούσιες χώρες και τις πολυεθνικές εταιρίες, που βλάπτει τις μικρότερες χώρες που έχουν τη λιγότερη δύναμη διαπραγμάτευσης. Υποστηρίζει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν έχουν ωφεληθεί από τις συμφωνίες του ΠΟΕ του Γύρου της Ουρουγουάης, επειδή (μεταξύ άλλων λόγων): η πρόσβαση στην αγορά, στη βιομηχανία δεν έχει βελτιωθεί και αυτές οι χώρες δεν είχαν κανένα κέρδος ακόμα από τη σταδιακή κατάργηση των ποσοτώσεων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων τα μη δασμολογικά εμπόδια όπως τα μέτρα αντιντάμπινγκ έχουν αυξηθεί, οι εσωτερικές εξαγωγικών επιδοτήσεις υποστήριξης και για τα γεωργικά προϊόντα στις πλούσιες χώρες παραμένει υψηλή.

Ο Jagdish Bhagwati βεβαιώνει εντούτοις ότι υπάρχει μεγαλύτερη προστασία δασμολογίων στους κατασκευαστές στις φτωχές χώρες, οι οποίες προσπερνούν επίσης τα πλούσια έθνη στον αριθμό αντιντάμπινγκ. Άλλοι κριτικοί υποστηρίζουν ότι τα ζητήματα της εργασίας και του περιβάλλοντος αγνοούνται ακλόνητα. Ο Steve Charnovitz, πρώην διευθυντής του παγκόσμιου περιβάλλοντος και εμπορικής της μελέτης, θεωρεί ότι ο ΠΟΕ "πρέπει να αρχίσει να εξετάζει τη σύνδεση μεταξύ του εμπορίου και της εργασίας και τα περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα." περαιτέρω, τα εργατικά συνδικάτα καταδικάζουν το αρχείο δικαιωμάτων εργασίας των αναπτυσσόμενων χωρών, που υποστηρίζουν ότι στην έκταση ο ΠΟΕ πετυχαίνει στην προώθηση της παγκοσμιοποίησης, κατόπιν στο ίσο μέτρο κάνουν το περιβάλλον και τα δικαιώματα. Από την άλλη πλευρά, οι Khor αποκρίνονται ότι "εάν το περιβάλλον και η εργασία ήταν να εισαχθούν το σύστημα του ΠΟΕ [...] θα ήταν εννοιολογικά δύσκολο να υποστηριχτεί, γιατί άλλα κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα δεν πρέπει επίσης να εισέρχονται."

Κατά το Bhagwati είναι επίσης κρίσιμα προς "την επιδίωξη λόμπι πλούσιων-χωρών Το Arvind Panagariya έχει επικρίνει την εισαγωγή TRIPs στο πλαίσιο του ΠΟΕ, φοβισμένος ότι τέτοιες μη-εμπορικές ημερήσιες διατάξεις να συντρίψουν τη λειτουργία της οργάνωσης. Άλλοι κριτικοί έχουν χαρακτηρίσει τη λήψη απόφασης στον ΠΟΕ όπως περιπλέκεται, ατελέσφορος, μη αντιπροσωπευτικός και μη-συμπεριλαμβάνων, και έχουν προτείνει την καθιέρωση μιας μικρής, άτυπης οργανωτικής επιτροπής (ένας "συμβουλευτικός πίνακας") που μπορεί να είναι με

εξουσιοδοτημένη ευθύνη για τη συναίνεση στα εμπορικά ζητήματα μεταξύ των χωρών μελών που το δίκτυο τρίτων κόσμων έχει καλέσει τον ΠΟΕ "αδιαφανέστερο των διεθνών οργανισμών", επειδή "η μεγάλη πλειοψηφία των αναπτυσσόμενων χωρών έχει πολύ λίγα πραγματικά να πουν στο σύστημα του ΠΟΕ". Το δίκτυο τονίζει ότι στις "αστικά ομάδες και στα όργανα κοινωνίας πρέπει να δοθούν οι γνήσιες ευκαιρίες να εκφράσουν τις απόψεις τους και να επηρεάσουν την έκβαση των πολιτικών και των επιλογών." Ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, όπως το παγκόσμιο ομοσπονδιακό Κίνημα, υποστηρίζει ότι η δημοκρατική συμμετοχή στον ΠΟΕ θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω της δημιουργίας μιας κοινοβουλευτικής συνέλευσης, αν και άλλοι αναλυτές έχουν χαρακτηρίσει αυτήν την πρόταση ως αναποτελεσματική.

Ο Γύρος της Χιλιετίας του ΠΟΕ για την ελευθέρωση του εμπορίου, συμπίπτει με μια χρονική συγκυρία κατά την οποία όλο και διευρύνεται το χάσμα μεταξύ των ανεπτυγμένων και λιγότερων ανεπτυγμένων χωρών (όπως επισημαίνεται και στην Έκθεση για την Παγκόσμια Ανάπτυξη 1999, της Διεθνούς Τραπέζης). Πράγματι, κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες εντάθηκε η περιθωριοποίηση των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδίως μετά τον τερματισμό του ψυχρού πολέμου, όταν ξεθώριασαν τα γεωπολιτικά συμφέροντα των βιομηχανικών χωρών στις περιοχές του Τρίτου Κόσμου.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθεί να παρατηρείται συνεχής υστέρηση της ικανοποίησης βασικών αναγκών: το 60% του πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση στις στοιχειώδεις υποδομές υγιεινής, πάνω από το 30% δεν έχει πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό, 25% στερείται ικανοποιητικών συνθηκών στέγασης, 20% δεν έχει πρόσβαση στις σύγχρονες υγειονομικές υπηρεσίες.

Μέχρι σήμερα, η παγκοσμιοποίηση και η διεύρυνση της ελευθέρωσης του εμπορίου ασφαλώς απέφεραν οφέλη σε ορισμένες χώρες, αλλά τα προαναφερθέντα στατιστικά στοιχεία υποδηλώνουν ότι για ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων χωρών- ιδίως των φτωχότερων- τα οφέλη αυτά είναι εντελώς άγνωστα. Πρέπει να παραδεχτούμε ότι αυτοί που επωφελήθηκαν από το Γύρο της Ουρουγουάης ήταν οι ανεπτυγμένες χώρες. Αντιθέτως, στους τομείς στους οποίους οι αναπτυσσόμενες χώρες πλεονεκτούσαν (γεωργία, κόστος εργασίας,

κλωστοϋφαντουργία) τα προσδοκώμενα από τον Γύρο της Ουρουγουάης κέρδη ήταν πενιχρά. Επιπλέον, η ενίσχυση της εκβιομηχάνισης των αναπτυσσομένων χωρών-επί παραδείγματι, με την προώθηση της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων-παρεμποδίζεται από τη λιγότερο αποδοτική αλλά καλά προστατευόμενη απόδοση των βιομηχανικών χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της Ευρώπης.

Η ενδεχόμενη αρνητική επίπτωση της ελευθέρωσης του εμπορίου στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι, γενικώς, εντονότερη απ' ό,τι στις ανεπτυγμένες: γνωρίζουμε ότι οι οικονομίες των αναπτυσσομένων χωρών αντιμετωπίζουν εντονότερα προβλήματα αστάθειας και ευαισθησίας λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων τους να αντεπεξέλθουν στους εξωτερικούς κινδύνους και τις απειλές. Η ελευθέρωση του εμπορίου εντείνει την αστάθεια αυτή και μπορεί να προξενήσει και πολιτική αβεβαιότητα, καθώς ο δείκτης ανεργίας είναι συνήθως πολύ υψηλότερος, τα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι είτε αδύναμα είτε δεν υφίστανται καθόλου. Η κρίση στην Ασία κατέδειξε με ενάργεια ότι η ελευθέρωση (ιδίως η ελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού κλάδου), χωρίς την ύπαρξη κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου και επίβλεψης, μπορεί να οδηγήσουν σε επικίνδυνη αστάθεια του χρηματοπιστωτικού τομέα, με συνεπακόλουθο την κοινωνικοοικονομική αστάθεια και, τελικώς, την επίταση της φτώχειας.

Η ελευθέρωση του εμπορίου θα αποβεί προς όφελος των αναπτυσσομένων χωρών μόνο αν είναι εξισορροπημένη και ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες των αναπτυσσομένων χωρών. Κατά συνέπεια, η ημερήσια διάταξη, η διαδικασία και τα αποτελέσματα του Γύρου της Χιλιετίας πρέπει να ανταποκρίνονται στα συμφέροντα του αναπτυσσόμενου κόσμου. Οι διαπραγματεύσεις πρέπει να είναι συνολικές και να μην περιοριστούν στους τομείς στους οποίους ο ανεπτυγμένος κόσμος έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Πρέπει να περιλάβει επίσης τον γεωργικό τομέα, τα βιομηχανικά προϊόντα (σήμερα, το 70% των εξαγωγών των αναπτυσσομένων χωρών είναι βιομηχανικά προϊόντα!), την κλωστοϋφαντουργία και τις κατασκευαστικές υπηρεσίες, κατά τρόπο που θα λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα συμφέροντα των αναπτυσσομένων χωρών.

Στα θέματα που έχουν περιληφθεί στην ατζέντα του Γύρου της Χιλιετίας συγκαταλέγονται μόνο η γεωργία και οι υπηρεσίες, αλλά η επιτροπή ορθώς ζητεί να

υπάρξει ένας ολοκληρωμένος γύρος που θα περιλάβει τα νέα θέματα που προσδιορίστηκαν στη σύνοδο των υπουργών στη Σιγκαπούρη, σε συνδυασμό με πιο παραδοσιακά θέματα όπως οι δασμοί επί των βιομηχανικών προϊόντων.

Όσον αφορά τη γεωργία, η Ε.Ε. δεν θα μπορέσει μάλλον να αποφύγει ορισμένες επί πλέον παραχωρήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά. Η Ε.Ε. δεν μπορεί να καταβάλλει αποζημιώσεις στους αγρότες της για λόγους συμμόρφωσης σε υψηλότερα περιβαλλοντικά πρότυπα και για λόγους προστασίας των καταναλωτών και, ταυτόχρονα, να μπλοκάρει την πρόσβαση τρίτων χωρών στην αγορά.

Σημαντικότατο στοιχείο στις διαπραγματεύσεις (που δεν μνημονεύεται δεόντως στην ανακοίνωση) είναι η ανάγκη να ληφθεί υπόψη η συμβατότητα των κανόνων του ΠΟΕ με τις αντίστοιχες προτιμήσεις ειδικών εμπορικών εταίρων της Ε.Ε.. Ένα από τα βασικά θέματα είναι κατά πόσον η Ε.Ε. θα κατορθώσει να συμφωνήσει επί ενός συστήματος δασμών που δεν επηρεάζει αρνητικά τις αντίστοιχες προτιμήσεις, όπως το σχέδιο του ΣΓΠ ή τις διατάξεις της σύμβασης Λομέ. Ο ΠΟΕ πρέπει να δεχθεί τις προτιμησιακές συμφωνίες ως μέσα χορήγησης αναπτυξιακής βοήθειας.

Μολονότι η Επιτροπή τονίζει ότι ο νέος γύρος πρέπει να είναι προς όφελος των αναπτυσσομένων χωρών, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι σε πολλά θέματα της ατζέντας του Γύρου της Χιλιετίας υπάρχουν σοβαρές διαφοροποιήσεις μεταξύ της Ε.Ε. και των αναπτυσσομένων χωρών: αυτό ισχύει, για παράδειγμα, στις βασικές προδιαγραφές εργασίας, το περιβάλλον, τις επενδύσεις, τα μέτρα αντιντάμπινγκ, τη συμφωνία TRIPS και την πολιτική επί του ανταγωνισμού.

BIBΛIOΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Clift, 1999. Background Paper on the General Agreement on Trade in Services (GATS) and Post-Secondary Education in Canada στο <http://www.cufa.bc.ca/briefs/GATS.html>
- Hoekman, Bernard – Kostecky, Michael, (1995), The Political Economy of the Worldtrading System. From GATT to WTO, N.York: Oxford University Press.
- Coase, October 1960, The Problem of Social Cost on-line <http://www.sfu.ca/~allen/CoaseJLE1960.pdf>
- Satya Dev Gupta (1997) «The Political Economy of Globalization» , Zed Books , Boston Shafaeddin
- R.J.Holton (1998) «Globalization and the Nation – State» , Macmillan press , New York
- Clark Ian (1997) «Globalization and Fragmentation : International Relations in the Twentieth Century» , Oxford University Press , Oxford
- Haynes Jeff (1999) «Religion, Globalization and Political Culture in the Third World» , St.Martin'

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δασκάλου, Γ., (1995), Διεθνές Εμπόριο, Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.
- Διαπραγματεύσεις Γύρου Doha 6η Υπουργική Σύνοδος του ΠΟΕ στο Hong Kong, 13 -18 Δεκεμβρίου 2005
- Κωνσταντινίδης, σημειώσεις διαλέξεων για ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (ΔΟΟ), στα πλαίσια του μαθήματος ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ (ΔΔΔ) ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, Δημοκритειο Πανεπιστήμιο Θρακης Τμημα Διεθνών Οικονομικών Σπουδών Και Ανάπτυξης
- Μαριόλη, 2006, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Αγορά Χωρίς Σύνορα Τόμος 11 (3) 320-335

- Τσούνης, Ν., (2003), Θεωρία Διεθνούς Εμπορίου, (διδασκτικό εγχειρίδιο) Αθήνα.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Εφημερίδα «Η Καθημερινή», Κυριακή 24 Οκτωβρίου 2004, «Κόλαφος για τα μεταλλαγμένα. Έκθεση της NAFTA προειδοποιεί για τους κινδύνους στη βιοποικιλότητα».

ΣΤΟΙΧΕΙΑ / ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΠΟ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

- <http://el.wikipedia.org>
- <http://el.wikipedia.org>
- <http://el.wikipedia.org>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Agriculture
- http://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_Agriculture
- http://en.wikipedia.org/wiki/Agreement_on_the_Application_of_Sanitary_and_Phytosanitary_Measures
- http://en.wikipedia.org/wiki/Chronology_of_WTO%27s_key_events
- http://en.wikipedia.org/wiki/Chronology_of_WTO%27s_key_events
- http://en.wikipedia.org/wiki/General_Agreement_on_Tariffs_and_Trade
- http://en.wikipedia.org/wiki/World_Trade_Organization#_ref-F17_0
- http://en.wikipedia.org/wiki/World_Trade_Organization#_ref-F17_0
- <http://www.democracycctr.org/bolivia/investigations/water/>
- <http://www.democracycctr.org/bolivia/investigations/water/bechtel-vs-bolivia.htm>
- <http://www.infosoc.gr>
- <http://www.metallagmeta-stop.org./ep040310.html>.
- <http://www.wipo.int/about-ip/en/ipworldwide/pdf/gr.pdf>
- <http://www.wipo.int/portal/index.html.en>
- http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm
- www.minagric.gr
- www.minagric.gr

- www.nekar.gr
- www.takuzinis.lv/
- Άρθρ. 12 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΚ) 1829/2003, άρθρο 7 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΚ) 1830/2003, με το οποίο προστέθηκε παρ. 3 στο άρθρο 21 της Οδηγίας 2001/18/ΕΚ.
- Άρθρ. 4 παρ. 2, 7 παρ. 1 Κανονισμού (ΕΚ) 1829/2003.
- Δεύτερη διακήρυξη της Λιμοζ , 9-10 Νοεμβρίου 2001, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, στο <http://www.envlaw.gr/>
- Οδηγία 2001/18 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Μαρτίου 2001 για την τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάργηση της Οδηγίας 90/220ΕΟΚ του Συμβουλίου (L.106/1/17.4.2001).
- <http://www.gatswatch.org/campaign.html>

